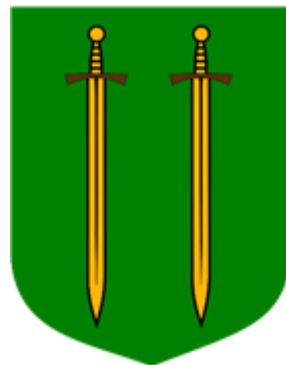

**Strategia
Rozwiązywania Problemów
Społecznych Gminy Grunwald
na lata 2017-2026**

Spis treści

WPROWADZENIE	2
I. UWARUNKOWANIA TWORZENIA STRATEGII	4
1. PODSTAWY PRAWNE.....	4
2. UWARUNKOWANIA STRATEGICZNE I PROGRAMOWE	5
3. PRZEBIEG PROCESU WYPRACOWANIA STRATEGII	9
II. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ W GMINIE	11
1. DANE PODSTAWOWE O GMINIE.....	11
2. STRUKTURA DEMOGRAFICZNA I ZASOBY MIESZKANIOWE.....	12
3. STRUKTURA GOSPODARCZA I SYTUACJA NA RYNKU PRACY	19
4. EDUKACJA I WYCHOWANIE.....	26
5. ŻYCIE KULTURALNE I INFRASTRUKTURA SPORTOWO-REKREACYJNA.....	30
6. ORGANIZACJE POZARZĄDOWE	33
7. STARZENIE SIĘ SPOŁECZEŃSTWA /SENIORZY	42
8. OPIEKA ZDROWOTNA, PROBLEM NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI ORAZ DŁUGOTRWAŁA LUB CIĘŻKA CHOROBA	45
9. BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZYCH I PROWADZENIA GOSPODARSTWA DOMOWEGO.....	51
10. UZALEŻNIENIA I PRZEMOC W RODZINIE	53
11. BEZDOMNOŚĆ	61
12. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE.....	62
13. POMOC SPOŁECZNA	64
WYNIKI BADAŃ ANKIETOWYCH	69
ANALIZA SWOT	77
WNIOSKI Z DIAGNOZY	81
III. MISJA, CELE I KIERUNKI DZIAŁAŃ	83
PRZEWIDYWANE EFEKTY	92
ŹRÓDŁO I RAMY FINANSOWANIA STRATEGII.....	93
IV. WDROŻENIE, MONITORING I EWALUACJA.....	93
ZAKOŃCZENIE	96
SPIS TABEL I WYKRESÓW	97
ANEKS.....	100

WPROWADZENIE

Samorządy lokalne działające w warunkach gospodarki rynkowej, charakteryzującej się dużą dynamiką zmian i niepewnością, co do ich kierunków, muszą posiadać zdolność do wczesnego rozpoznawania zagrożeń, jak i dostrzegania pojawiających się szans. W takich warunkach istotnego znaczenia nabiera zarządzanie strategiczne, które opiera się na opracowywaniu, wdrażaniu i kontroli realizacji programów strategicznych, umożliwiając dostosowywanie funkcjonowania jednostek terytorialnych do zmian zachodzących w otoczeniu. Na poziomie zarządzania lokalnego, w zakresie polityki społecznej podstawową rolę wśród tego typu planów pełni strategia rozwiązywania problemów społecznych.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Grunwald na lata 2017-2026 to dokument planistyczny określający zasady realizowania lokalnej polityki społecznej oraz instrument tworzenia spójności społecznej. Stanowi drogowskaz dla działań władz samorządowych oraz innych podmiotów i instytucji działających w sferze pomocy społecznej zmierzających do zrealizowania misji samorządu w dziedzinie polityki społecznej.

Niniejsza strategia została opracowana w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej Grunwald z siedzibą w Gierzwaldzie. Powstała w procesie partycypacyjnym z uwzględnieniem różnych grup społecznych i przy szerokich konsultacjach społecznych. W pracach nad dokumentem uczestniczyli przedstawiciele samorządu lokalnego, w tym sektora pomocy społecznej, oświaty, kultury, sportu i rekreacji, ochrony zdrowia, policji, organizacji pozarządowych oraz mieszkańcy gminy.

Strategia ma charakter kilkuletni, została przygotowana na lata 2017-2026. Ma umocowanie w dokumentach strategicznych z zakresu polityki społecznej przygotowanych na poziomie europejskim, ogólnopolskim i samorządowym. Dokument umożliwia ubieganie się o środki zewnętrzne m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej i stanowi materiał wyjściowy do opracowania szczegółowych programów i projektów pomocy społecznej.

Strategia składa się z czterech części. W pierwszej zostały przedstawione podstawy prawne tworzenia dokumentu, jego uwarunkowania strategiczne i programowe oraz przebieg procesu wypracowania strategii.

Druga część strategii obejmuje podstawowe informacje na temat gminy oraz diagnozę sytuacji społecznej w gminie, która została przeprowadzona w oparciu o dane

pozyskane z instytucji i organizacji działających w gminie bądź obejmujących zasięgiem działania jej mieszkańców, identyfikację mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń, a także analizę ankiet skierowanych do mieszkańców gminy. Diagnoza została przeprowadzona w następujących obszarach: *Struktura demograficzna i zasoby mieszkaniowe, Struktura gospodarcza i sytuacja na rynku pracy, Edukacja i wychowanie, Życie kulturalne i infrastruktura sportowo-rekreacyjna, Organizacje pozarządowe, Starzenie się społeczeństwa, Opieka zdrowotna, problem niepełnosprawności oraz długotrwała lub ciężka choroba, Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, Uzależnienia i przemoc w rodzinie, Bezdomność, Bezpieczeństwo publiczne, Pomoc społeczna.*

W trzeciej części strategii, na podstawie wniosków wynikających z przeprowadzonej diagnozy oraz przy uwzględnieniu kompetencji samorządu gminnego, zostały sformułowane: wizja, misja, cele strategiczne i operacyjne oraz kierunki działań niezbędne do podjęcia w okresie programowania strategii. Zostali również wskazani realizatorzy strategii, wskaźniki monitoringowe, czas realizacji wyznaczonych zadań oraz źródła finansowania i przewidywane efekty.

Czwarta część strategii zawiera informacje na temat sposobu realizacji dokumentu oraz prowadzenia monitoringu i ewaluacji przy wykorzystaniu opracowanych wskaźników monitoringowych.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Grunwald na lata 2017-2026 jest podstawą określającą kierunki zamierzeń rozwojowych w sektorze pomocy społecznej na terenie Gminy Grunwald i stanowi szansę stworzenia nowych relacji pomiędzy uczestnikami życia społecznego oraz umożliwia pobudzenie aktywności społecznej wszystkich mieszkańców Gminy.

I. UWARUNKOWANIA TWORZENIA STRATEGII

1. PODSTAWY PRAWNE

Podstawę prawną niniejszej Strategii stanowi art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 1769), który w ramach zadań własnych gminy przewiduje „opracowanie i realizację gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”.

Do aktów prawnych, które miały wpływ na konstrukcję dokumentu należą:

- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 446) ;
- ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 1769);
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 487);
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 575 ze zm.);
- ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 1952);
- ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 489 ze zm.);
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 1390);
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 224);
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 645);
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (t.j. Dz. U. z 2011 r., Nr 43, poz. 225 ze zm.);
- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz o zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (t.j. Dz.U. z 2011 r., Nr 127, poz. 721 ze zm.);

- ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowaniu dzieci (Dz.U. z 2016 r., poz. 195 ze zm.);
- ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (t.j. Dz.U. z 2015 r., poz. 581 ze zm.);
- ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 121 ze zm.);
- ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (t.j. Dz.U. z 2015 r., poz. 618 ze zm.);
- ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (t.j. Dz.U. z 2016 r., poz. 546);
- ustawa z dnia 8 grudnia 2006 r. o finansowym wsparciu tworzenia lokali socjalnych, mieszkań chronionych, noclegowni i domów dla bezdomnych (Dz.U. z 2015 r., poz. 833 ze zm.);
- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (t.j. Dz.U. z 2014 r., poz. 150 ze zm.);
- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (t.j. Dz. U. z 2013 r., poz. 966 ze zm.);
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie (t.j. Dz.U. z 2016 r., poz. 239);
- ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 2156 ze zm.).

Poza wymienionymi aktami prawnymi przy realizacji Strategii może zachodzić potrzeba odwoływania się do innych ustaw i aktów wykonawczych z zakresu polityki społecznej.

2. UWARUNKOWANIA STRATEGICZNE I PROGRAMOWE

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Grunwald na lata 2017-2026 jest spójna z dokumentami strategicznymi i programowymi, które opracowano na szczeblu europejskim, krajowym i samorządowym:

- Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu;
- Program Operacyjny Wiedza, Edukacja, Rozwój 2014-2020;

- Regionalny Program Operacyjny Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020;
- Strategia Polityki Społecznej Województwa Warmińsko-Mazurskiego do roku 2020;
- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Ostródzkim na lata 2014- 2020;
- Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Grunwald na lata 2016 – 2026.

Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu jest dokumentem, którego nadrzędnym celem jest wyjście z kryzysu, w jakim w ostatnich latach znalazła się gospodarka europejska, powrót na ścieżkę rozwoju, a następnie na niej pozostanie. Strategia, której założeniem jest stworzenie więcej miejsc pracy i podniesienie standardów życia, obejmuje trzy powiązane ze sobą priorytety:

1. Rozwój inteligentny – rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji;
2. Rozwój zrównoważony – wspieranie gospodarki efektywnie korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej;
3. Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu – wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną.

W ramach realizacji celów Strategii Europa 2020 wyodrębnionych zostało siedem inicjatyw przewodnich: Unia innowacji, Mobilna młodzież, Europejska agenda cyfrowa, Europa efektywnie korzystająca z zasobów, Polityka przemysłowa w erze globalizacji, Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia oraz Europejski program walki z ubóstwem.

Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój stanowi odpowiedź na wyzwania i jednocześnie instrument realizacji Strategii Europa 2020. Program uwzględnia stojące przed Europą wyzwania związane z globalizacją, rozwojem ekonomicznym, jakością polityk publicznych, zjawiskami demograficznymi, czy inwestycjami w kapitał ludzki. Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój jest jednym z 6 programów krajowych realizowanych w okresie 2014-2020. Finansowany jest z Europejskiego Funduszu Społecznego. Jego fundamentalnym celem jest wzrost poziomu zatrudnienia oraz spójności społecznej, a także poprawa funkcjonowania administracji publicznej. Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój obejmuje pięć osi priorytetowych: I. Osoby młode na rynku pracy, II. Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji, III. Szkolnictwo wyższe

dla gospodarki i rozwoju, IV. Innowacje społeczne i współpraca ponadnarodowa, V. Wsparcie dla obszaru zdrowia.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020 obejmuje 11 osi priorytetowych. Problematykę społeczną ujęto głównie w ramach osi priorytetowej 10. Regionalny rynek pracy oraz 11. Włączenie społeczne. Oś priorytetowa Regionalny rynek pracy zakłada: wsparcie finansowe i doradczo-szkoleniowe osób planujących rozpocząć działalność gospodarczą, wspieranie usług opieki nad dziećmi do 3 roku życia, usługi rozwojowe dla przedsiębiorstw i ich pracowników świadczone w oparciu o podejście popytowe, wzrost aktywności zawodowej osób pozostających bez zatrudnienia, w szczególności długotrwale bezrobotnych, niepełnosprawnych, powyżej 50 roku życia, kobiet, podnoszenie kompetencji pracowników i pracodawców małych i średnich przedsiębiorstw, realizacja programów profilaktycznych. W ramach osi Włączenie społeczne przewidziano realizację zadań z zakresu: aktywizacji osób wykluczonych oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym zgodnie z zindywidualizowaną ścieżką rozwoju, usługi skierowane do osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym przez podmioty integracji społecznej tj. centra integracji społecznej, kluby integracji społecznej, zakłady aktywności zawodowej oraz podmioty działające na rzecz aktywizacji społeczno-zawodowej, zwiększenie dostępności usług zdrowotnych poprzez programy profilaktyczne, zwiększenie dostępności usług społecznych dla osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym m.in. poprzez usługi specjalistycznego poradnictwa rodzinnego, asystenta rodziny czy wsparcie pieczy zastępczej.

Strategia Polityki Społecznej Województwa Warmińsko-Mazurskiego do 2020 roku jest dokumentem, który wyznacza główne kierunki regionalnej polityki społecznej. W strategii na podstawie diagnozy sytuacji społecznej w województwie sformułowano wizję rozwoju społecznego w województwie warmińsko-mazurskim: *Społeczeństwo Warmii i Mazur żyje w warunkach, dzięki którym jest: lepiej zintegrowane, bardziej aktywne społecznie bez względu na wiek, bardziej aktywne zawodowo i godziwie zarabiające na życie, lepiej wykształcone stosownie do potrzeb rynku pracy i mające możliwości korzystania z łatwo dostępnej edukacji oraz szerszej oferty kulturalnej na każdym etapie życia, w większym stopniu otwarte na zmiany, bardziej bezpieczne w wymiarze socjalnym i publicznym, zdrowsze dzięki profilaktyce i dostępnej opiece zdrowotnej. Warmia i Mazury miejscem godnego życia jego mieszkańców.* W ramach strategii wyznaczono cztery

priorytety: Prawidłowo funkcjonująca rodzina, Wzmacnianie integracji społecznej, Wspieranie aktywności i mobilności zawodowej oraz edukacyjnej osób bezrobotnych, Rozwój społeczeństwa obywatelskiego.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Ostródzkim na lata 2014-2020 jest dokumentem, w którym na podstawie sytuacji społeczno-gospodarczej sformułowano założenia polityki społecznej powiatu. W strategii wyznaczono pięć celów strategicznych:

1. Wzrost zatrudnienia w powiecie ostródzkim;
2. Podniesienie aktywności i samodzielności w różnych aspektach życia osób z niepełnosprawnością;
3. Podniesienie aktywności i zachowanie samodzielności osób starszych w różnych aspektach życia;
4. Poprawa funkcjonowania i rozwój rodziny;
5. Rozwój dzieci i młodzieży w przyjaznym środowisku.

Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Grunwald na lata 2016-2026 jest podstawowym dokumentem strategicznym określającym cele i kierunki rozwoju gminy. Na podstawie diagnozy sytuacji społeczno-gospodarczej w gminie, analizy jej mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń wyznaczono następujące cele strategiczne:

1. Kreowanie wysokiej jakości kapitału społecznego poprzez wsparcie grup defaworyzowanych w nurcie rewitalizacji społecznej, działania nastawione na rozwój zasobów ludzkich i promocja polityki prorodzinnej;
2. Wspieranie samoorganizacji mieszkańców w idei społeczeństwa obywatelskiego i rozwój działań w charakterze inicjatyw oddolnych;
3. Rozwój gospodarczy poprzez zwiększenie postaw przedsiębiorczych wśród mieszkańców i tworzenie warunków dla inwestycji zewnętrznych;
4. Zagospodarowanie przestrzeni publicznej w sposób umożliwiający wykorzystanie naturalnych warunków przyrodniczych oraz dziedzictwa kulturowego i historycznego dla kreowania funkcji gospodarczych i tworzenia zadowalających warunków bytowych;
5. Rozbudowa i modernizacja infrastruktury technicznej stanowiącej podstawowe zaplecze dla prowadzenia działalności gospodarczej, społecznej i stanowiące o jakości zamieszkania oraz doinwestowanie obiektów użyteczności publicznej.

3. PRZEBIEG PROCESU WYPRACOWANIA STRATEGII

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest wieloletnim dokumentem programowym, który ma ogromne znaczenie dla bezpieczeństwa społecznego mieszkańców Gminy Grunwald, w szczególności grup zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Dokument został opracowany przez Zespół do spraw opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Grunwald na lata 2017-2026, który został powołany Zarządzeniem Wójta Gminy Grunwald Nr 39/2017 z dnia 12.06.2017 r. W skład zespołu weszli: pracownicy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, Urzędu Gminy Grunwald, Gminnego Ośrodka Kultury, przedstawiciele szkół, Policji, liderzy organizacji pozarządowych.

Skład zespołu do spraw opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Grunwald na lata 2017-2026:

- 1) Monika Olszewska – Inspektor Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej Grunwald, pełniąca funkcję przewodniczącej Zespołu;
- 2) Wioletta Sokół – Specjalista Pracy Socjalnej Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej Grunwald, pełniąca funkcję z-cy przewodniczącej i sekretarza;
- 3) Waldemar Szydlik – Sekretarz Urzędu Gminy Grunwald, członek Zespołu;
- 4) Michał Mikulski – Dzielnicowy Posterunku Policji w Stębarku, członek Zespołu
- 5) Marzena Jabłonowska – Pełnomocnik Wójta do Spraw Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, członek Zespołu;
- 6) Bożena Skorupska – Pielęgniarka Środowiskowa Centrum Medycznego „GRUNWALD”, członek Zespołu;
- 7) Katarzyna Zawadzka – Pedagog Gimnazjum w Stębarku, członek Zespołu;
- 8) Grażyna Skrzyńska – Pedagog Szkoły Podstawowej we Frygnowie, członek Zespołu;
- 9) Zbigniew Borecki – Dyrektor Szkoły Podstawowej w Mielnie, członek Zespołu;
- 10) Diana Kobus – Nauczyciel Szkoły Podstawowej w Gierzwałdzie, członek Zespołu;
- 11) Alina Szymańska – Pracownik Gminnego Ośrodka Kultury w Gierzwałdzie, Prezes Stowarzyszenia „Nasze Pacółtowo”, członek Zespołu;
- 12) Magdalena Witkowska – Pedagog Szkoły Podstawowej w Szczepankowie, Prezes Stowarzyszenia RAGSZ, członek Zespołu.

Proces przygotowania strategii składał się z następujących etapów:

- powołanie zespołu;
- opracowanie diagnozy sytuacji społeczno-gospodarczej;
- identyfikacja i kategoryzacja problemów społecznych w gminie;
- przeprowadzenie analizy SWOT sfery społecznej gminy;
- określenie misji Gminy w zakresie polityki społecznej;
- sformułowanie celów strategicznych i operacyjnych;
- określenie kierunków działań, realizatorów działań, źródła finansowania planowanych zadań;
- określenie narzędzi do monitoringu i ewaluacji Strategii.

Podstawą do wyznaczenia celów i działań Strategii była analiza sytuacji społecznej w Gminie w oparciu o dane statystyczne, opinie środowisk społecznych, przedstawicieli instytucji społecznych oraz mieszkańców, a także analiza doświadczeń w rozwiązywaniu problemów społecznych i dotychczasowa współpraca instytucji i organizacji społecznych na rzecz społeczności lokalnych.

Bazą do opracowania diagnozy społecznej zawartej w strategii były materiały i analizy statystyczne gromadzone przez instytucje takie jak: baza danych regionalnych Głównego Urzędu Statystycznego, Urząd Gminy Grunwald z siedzibą w Gierzwałdzie, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej Grunwald z siedzibą w Gierzwałdzie, Centrum Medyczne „GRUNWALD”, Gminna Biblioteka Publiczna w Gierzwałdzie, placówki oświatowe, kulturalne oraz wyniki anonimowych ankiet na temat występujących w Gminie problemów i oczekiwań.

Elementem uspołecznienia procesu budowy Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych było przeprowadzenie badania ankietowego skierowanego do mieszkańców – osób zainteresowanych uczestnictwem w życiu społecznym Gminy.

II. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ W GMINIE

1. DANE PODSTAWOWE O GMINIE

Gmina Grunwald położona jest w środkowej części województwa warmińsko-mazurskiego, w powiecie ostródzkim. Graniczy z gminami: Ostróda, Dąbrówno, Olsztynek i Kozłowo.

Gmina Grunwald zajmuje powierzchnię około 17 990 ha, co stanowi 10,20% powierzchni powiatu ostródzkiego. Na terenie gminy położonych jest 36 miejscowości tworzących 20 sołectw.

Gmina posiada zasoby przyrodnicze o dużej wartości. Związane jest to z urozmaiconą rzeźbą terenu, dużą liczbą jezior, rozwiniętą siecią rzek, w szczególności doliną rzeki Drwęcy i Grabiczki oraz bogatą i zróżnicowaną fauną i florą. Ważnym elementem szaty roślinnej Gminy Grunwald są lasy, które stanowią około 20% jej powierzchni. Gmina Grunwald położona jest w obszarze funkcjonalnym „Zielone Płuca Polski”. Ponadto część obszaru gminy Grunwald została zakwalifikowana do sieci ECONET jako obszar węzłowy o znaczeniu międzynarodowym. Zachodnia część gminy wchodzi w skład otuliny oraz samego Parku Krajobrazowego Wzgórz Dylewskich. Użytki rolne stanowią 71,1% ogólnej powierzchni gminy.

Gmina Grunwald wzięła swoją nazwę od słynnej miejscowości położonej na jej terenie, chociaż siedziba najważniejszych instytucji mieści się w Gierzwałdzie. W czasach przedkrzyżackich teren gminy zamieszkiwany był przez pruskie plemię Sasinów. Na obszarze gminy zachowało się wiele interesujących zabytków jak kościoły w Rychnowie, Kiersztanowie, Dylewie, Gierzwałdzie i Stębarku. Oprócz budowli sakralnych uwagę zwracają pałace i dwory, z których najciekawsze znajdują się w Pacóftowie, Kiersztanowie, Rychnowie, Tymawie i Grunwaldzie. Nie zachował się niestety piękny pałac rodziny von Rose w Dylewie, ale pozostał po nim wspaniały park z ciekawą architekturą i roślinnością, dziś zaniedbany. Największą atrakcją są oczywiście Pola Bitwy Grunwaldzkiej z pomnikami i muzeum. Corocznie około 15 lipca w rocznicę zwycięstwa Jagiełły nad Krzyżakami świętowane są Dni Grunwaldu. Zjeżdżają się tu wówczas bractwa rycerskie z całej Europy, aby wziąć udział w inscenizacji odtwarzającej to historyczne wydarzenie. W 1914 r. południową część gminy dosięgły działania wojenne. Ze wzgórza we Frygnowie bitwą z wojskami rosyjskim dowodził

niemiecki marszałek Paul von Hindenburg. Po tych wydarzeniach pozostało w okolicy kilka cmentarzy, z których największy znajduje się w Mielnie.

Przewaga użytków rolnych w ogólnej powierzchni gminy, walory przyrodnicze oraz historyczne świadczą o rolniczo-turystycznym charakterze gminy.

Przez obszar gminy Grunwald przebiegają: droga ekspresowa nr 7 oraz drogi wojewódzkie nr 537 Lubawa-Pawłowo i nr 542 Rychnowo-Działdowo. System komunikacyjny gminy uzupełniają sieci dróg powiatowych oraz dróg gminnych.

Usługi komunikacyjne na terenie gminy świadczą prywatni przewoźnicy. Dobre połączenia komunikacyjne mają mieszkańcy między innymi Gierzwałdu, Szczepankowa, Frygnowa, Rychnowa, Mielna, Stębarku. Z szczególnymi trudnościami komunikacyjnymi borykają się mieszkańcy Pacóltówka, Domkowa, Rychnowskiej Woli, Dylewka.

2. STRUKTURA DEMOGRAFICZNA I ZASOBY MIESZKANIOWE

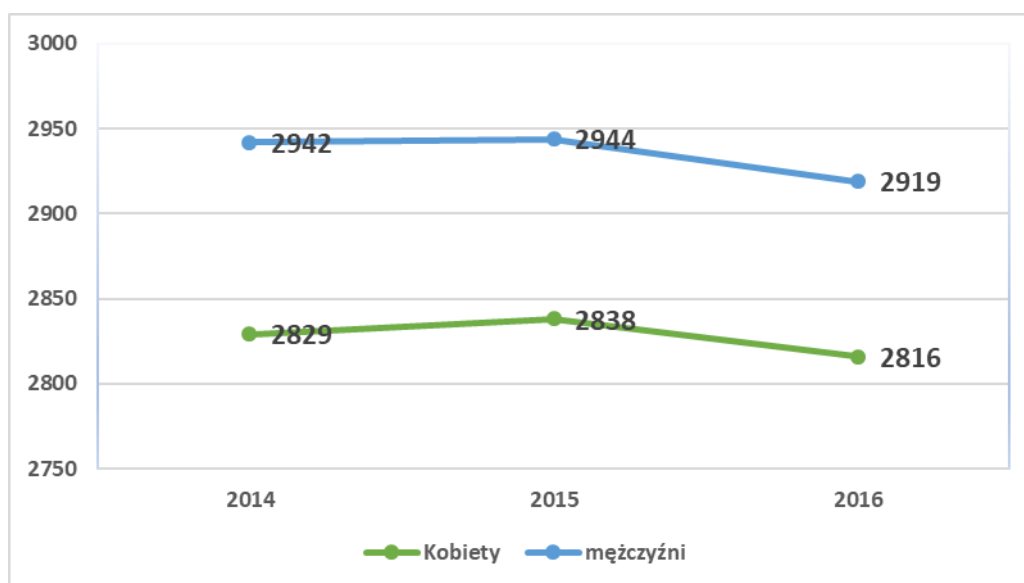
Liczba mieszkańców gminy Grunwald na koniec 2016 roku wynosiła 5 735 osób, co odpowiada 32 osobom na 1 km². W roku 2016 populacja Gminy zmniejszyła się o 47 osób w stosunku do roku 2015, w którym nastąpiło zwiększenie liczby mieszkańców o 11 osób w stosunku do roku 2014. Przyczyną zmniejszenia liczby ludności jest ujemne saldo migracji, które w 2016 roku wynosiło – 56. Gmina Grunwald w 2016 roku wykazywała się dodatnim przyrostem naturalnym wynoszącym 7. Dynamikę zmian liczby ludności gminy Grunwald w latach 2014-2016 przedstawia tabela nr 1.

Tabela 1. Ludność gminy Grunwald w latach 2014-2016

	2014	2015	2016
Liczba mieszkańców	5 771	5 782	5 735
Kobiety	2 829	2 838	2 816
Mężczyźni	2 942	2 944	2 919

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego (Bank Danych Lokalnych) www.stat.gov.pl

Wykres 1. Liczba ludności gminy Grunwald wg płci w latach 2014-2016

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego (Bank Danych Lokalnych) www.stat.gov.pl

Struktura liczby mieszkańców gminy Grunwald pod względem płci, utrzymuje się od kilku lat na stabilnym poziomie. Na obszarze gminy Grunwald występuje znaczna przewaga liczby mężczyzn nad liczbą kobiet. Powyższe zjawisko ma wpływ na wartość współczynnika feminizacji dla gminy Grunwald. Współczynnik feminizacji to stosunek liczby kobiet w danym społeczeństwie przypadających na określoną liczbę mężczyzn, najczęściej jest to liczba kobiet przypadająca na 100 mężczyzn.

Tabela 2. Współczynnik feminizacji w latach 2014-2016 dla gminy Grunwald z tłem porównawczym do regionu (powiat ostródzki, województwo warmińsko-mazurskie) i kraju

	2014	2015	2016
Polska	107	107	107
województwo warmińsko-mazurskie	104	104	104
powiat ostródzki	103	103	103
gmina Grunwald	96	96	96

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego (Bank Danych Lokalnych) www.stat.gov.pl

Na terenie gminy Grunwald współczynnik feminizacji na koniec roku 2016 wynosił 96, i od kilku lat utrzymuje się na stałym poziomie. Tendencja ta jest odwrotna w stosunku

do regionu, na terenie województwa warmińsko-mazurskiego wskaźnik feminizacji przyjmuje wartość 104, natomiast w powiecie ostródzkim 103.

Przyrost naturalny to różnica między liczbą urodzeń żywych a liczbą zgonów na określonym obszarze i w określonym czasie. Przyrost naturalny w gminie Grunwald ulega dynamicznym zmianom, w roku 2012 wyniósł -7, w 2013 roku 18, a w roku 2014 przyjął najwyższą od kilku lat wartość 26. W 2015 roku nastąpił duży spadek przyrostu naturalnego, który na koniec danego roku wyniósł 5. Koniec roku 2016 charakteryzował się przyrostem naturalnym na poziomie 7. Dynamikę zmian przyrostu naturalnego w gminie Grunwald przedstawia tabela nr 3.

Tabela 3. Przyrost naturalny w gminie Grunwald w latach 2014-2016

	2014	2015	2016
Urodzenia żywe			
Ogółem	80	62	55
Kobiety	38	34	27
Mężczyźni	42	28	28
Zgony			
Ogółem	54	57	48
Kobiety	25	27	19
Mężczyźni	29	30	29
Przyrost naturalny			
Ogółem	26	5	7
Kobiety	13	7	8
Mężczyźni	13	-2	-1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego (Bank Danych Lokalnych) www.stat.gov.pl

Z przedstawionych danych wynika, iż liczba urodzeń żywych w gminie Grunwald systematycznie spada. W roku 2016 nastąpił także spadek liczby zgonów w ogólnej populacji gminy Grunwald. Spadek liczby zgonów dotyczy w szczególności populacji kobiet na obszarze gminy Grunwald. Liczba zgonów wśród mężczyzn utrzymuje się na względnie stałym

poziomie. Przyczyną takiego zjawiska jest fakt, iż mężczyźni znacznie częściej niż kobiety ulegają chorobom układu krążenia, chorobom nowotworowym, wypadkom i urazom. Jednym z ważnych powodów umieralności mężczyzn nad umieralnością kobiet jest nałogowe palenie tytoniu oraz nadużywanie alkoholu. Wpływ na omawiane zjawisko ma także prowadzony styl życia, troska o prawidłowe odżywianie, aktywność fizyczna, aktywność w poszukiwaniu opieki medycznej oraz warunki pracy.

Saldo migracji stanowi różnicę między napływem i odpływem wędrownym. Napływ i odpływ migracyjny jest to ogół osób przybywających lub wyjeżdżających na stałe w danym okresie na danym terenie. Dynamikę ruchów migracyjnych w gminie Grunwald w latach 2014-2016 przedstawia tabela nr 4.

Tabela 4. Saldo migracji w gminie Grunwald w latach 2014-2016

		2014	2015	2016
Zameldowania w ruchu wewnętrznym				
Ogółem	osoba	38	62	26
Kobiety	osoba	24	33	17
Mężczyźni	osoba	14	29	9
Zameldowania z zagranicy				
Ogółem	osoba	0	0	0
Kobiety	osoba	0	0	0
Mężczyźni	osoba	0	0	0
Wymeldowania w ruchu wewnętrznym				
Ogółem	Osoba	78	88	82
Kobiety	Osoba	37	48	49
Mężczyźni	Osoba	41	40	33

Wymeldowania za granicę				
Ogółem	Osoba	1	0	0
Kobiety	Osoba	1	0	0
Mężczyźni	osoba	0	0	0
Saldo migracji wewnętrznych				
Ogółem	osoba	-40	-26	-56
Kobiety	osoba	-13	-15	-32
Mężczyźni	osoba	-27	-11	-24
Saldo migracji zagranicznych				
Ogółem	osoba	-1	0	0
Kobiety	osoba	-1	0	0
Mężczyźni	osoba	0	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego (Bank Danych Lokalnych) www.stat.gov.pl

W badanym okresie saldo migracji utrzymuje się na ujemnym poziomie. Saldo migracji w ruchu wewnętrznym dla gminy Grunwald jest zdecydowanie większe niż saldo migracji zewnętrznych. Przyczyną tej sytuacji może być znikome zgłaszanie migracji zagranicznych, realne wskaźniki są trudne do oszacowania i mogą kształtować się na znacznie wyższym poziomie. W badanym okresie liczba wymeldowań w ruchu wewnętrznym utrzymywała się na wysokim poziomie i znacznie przewyższała liczbę zameldowań w ruchu wewnętrznym. Powyższe zjawisko może świadczyć o malejącej atrakcyjności zamieszkania gminy Grunwald.

Liczba ludności w wieku produkcyjnym w gminie Grunwald w 2016 roku wynosiła 3 838 i uległa znacznej zmianie w stosunku do roku 2015. Nastąpił spadek liczby mieszkańców w wieku produkcyjnym o 67 osób. Systematyczny spadek liczby osób występuje także w grupie mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym. W roku 2014 liczba osób wieku 14 lat i mniej wynosiła 1087, a w roku 2016 - 1052 osób. Odwrotna relacja

występuje w grupie ludności w wieku poprodukcyjnym. Liczba osób w wieku poprodukcyjnym (kobiety w wieku powyżej 60 lat i więcej i mężczyźni w wieku 64 lata i powyżej) stale rośnie i na koniec roku 2016 wynosiła 845. Dynamikę zmian liczby ludności według grup wiekowych przedstawia tabela nr 5.

Tabela 5. Ludność gminy Grunwald w podziale na grupy wiekowe w latach 2014-2016

Grupa wiekowa	2014		2015		2016	
	l.p.	%	l.p.	%	l.p.	%
Wiek przedprodukcyjny	1 087	22,4	1 069	22,3	1 052	22,0
Wiek produkcyjny	3 890	63,8	3 905	63,7	3 838	63,3
Wiek poprodukcyjny	794	13,8	808	14,0	845	14,7

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego (Bank Danych Lokalnych) www.stat.gov.pl

Analizując sytuację demograficzną w gminie, należy zaznaczyć, iż przyjęty do badania trzyletni okres jest zbyt krótki, aby jednoznacznie zdefiniować charakter zachodzących zmian. Uwagę jednak zwraca malejący udział w populacji gminy dzieci, młodzieży i osób w wieku produkcyjnym oraz rosnący udział osób starszych. Można prognozować, iż w niedługim czasie gmina zmagać się będzie z procesem starzenia się społeczności lokalnej, co w niedalekiej perspektywie będzie wymagało dostosowania oferty usług społecznych do potrzeb seniorów.

Zasoby mieszkaniowe w danej jednostce terytorialnej oznaczają lokale stanowiące własność gminy albo gminnych osób prawnych lub spółek handlowych utworzonych z udziałem gminy, z wyjątkiem towarzystw budownictwa społecznego, a także lokale pozostające w posiadaniu samoistnym tych podmiotów. Dane na temat zasobów mieszkaniowych w gminie Grunwald przedstawia tabela nr 6.

Tabela 6. Zasoby mieszkaniowe gminy Grunwald w latach 2014-2016

	Jednostka	2014	2015	2016
Mieszkania ogółem	-	-	53	53
Powierzchnia użytkowa mieszkań	m ²	-	2 370	2 370
Lokale socjalne	-	10	10	10
Powierzchnia użytkowa lokali socjalnych	m ²	218	218	218

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego (Bank Danych Lokalnych) www.stat.gov.pl

Lokale socjalne to główny instrument zapewnienia minimalnych warunków mieszkaniowych w gminie. Zgodnie z art. 2 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (Dz. U. z 2005 r. Nr 31, poz. 266 ze zm.) jest to lokal nadający się do zamieszkania ze względu na wyposażenie i stan techniczny, którego powierzchnia pokoi przypadająca na członka gospodarstwa domowego najemcy nie może być mniejsza niż 5 m², a w przypadku jednoosobowego gospodarstwa domowego 10 m², przy czym lokal ten może być o obniżonym standardzie. W zasobach gminy Grunwald jest 10 mieszkań socjalnych, które przydzielane są zgodnie z Uchwałą Rady Gminy Nr VIII/47/2015 z dnia 24 kwietnia 2015 r. w sprawie zasad wynajmowania lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu Gminy Grunwald.

Zgodnie z ustawą z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej mieszkanie chronione to lokal mieszkalny, którego warunki mają za zadanie przygotować osoby w nim mieszkające do prowadzenia samodzielnego życia, uczestnictwa w życiu społecznym i ułatwić integrację społeczną. Umieszczanie osoby w mieszkaniu chronionym to forma pomocy udzielana różnym grupom posiadającym podobny problem życiowy, na przykład niepełnosprawność. Wsparcie to powinno być dostosowane do indywidualnych potrzeb i możliwości psychofizycznych mieszkańców. Gmina Grunwald nie dysponuje obecnie mieszkaniami chronionymi.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego na koniec roku 2016 większość mieszkań w gminie wyposażona była w instalacje techniczno-sanitarne, łazienkę i centralne ogrzewanie. Najlepiej wygląda sytuacja z dostępem do sieci wodociągowej, do której podłączonych było 97,3% mieszkań w gminie. Łazienkę posiadało 80,0% mieszkań, a do centralnego ogrzewania miało dostęp 68,0% mieszkań.

Mieszkańcy gminy, którzy z uwagi na trudną sytuację materialną nie byli w stanie pokryć kosztów związanych z utrzymaniem mieszkania, otrzymywali po spełnieniu określonych warunków, dodatki mieszkaniowe. Jest to świadczenie pieniężne udzielane w ramach zadań własnych gminy i realizowane przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej Grunwald z siedzibą w Gierzwałdzie. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia tabela nr 7.

Tabela 7. Dodatki mieszkaniowe w gminie Grunwald w latach 2014-2016

	2014	2015	2016
Liczba wypłaconych dodatków mieszkaniowych	385	365	271
Wartość przyznanych dodatków mieszkaniowych (w zł)	46 350	38 032	31 447

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS Grunwald

W latach 2014-2016 systematycznie spada zarówno liczba przyznanych dodatków mieszkaniowych, jak i kwota wypłaconych dodatków mieszkaniowych.

Warto dodać, iż w latach 2014-2016 wypłacano także dodatki energetyczne. Ta forma pomocy udzielana jest osobom, którym przyznano dodatek mieszkaniowy oraz które są stroną umowy kompleksowej lub umowy sprzedaży energii elektrycznej zawartej z przedsiębiorstwem energetycznym i zamieszkują w miejscu dostarczania energii elektrycznej. Szczegółowe dane dotyczące liczby wypłaconych dodatków energetycznych oraz wartość wypłaconych świadczeń prezentuje tabela nr 8.

Tabela 8. Dodatki energetyczne w gminie Grunwald w latach 2014-2016

	2014	2015	2016
Liczba wypłaconych dodatków energetycznych	101	96	81
Wartość przyznanych dodatków energetycznych (w zł)	1 667,67	1 552,10	1 338,19

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS Grunwald

Liczba przyznanych dodatków energetycznych podobnie, jak w przypadku dodatków mieszkaniowych ulega systematycznemu spadkowi.

3. STRUKTURA GOSPODARCZA I SYTUACJA NA RYNKU PRACY

Gmina Grunwald jest gminą o charakterze zdecydowanie rolniczym. W strukturze użytkowania gruntów przeważają użytki rolne. Znaczny jest także udział gruntów leśnych. Działalność rolnicza na terenie gminy prowadzona jest w formie gospodarstw indywidualnych, z przewagą gospodarstw o powierzchni od 2 do 5 ha.

Analizując strukturę podmiotów gospodarki narodowej z obszaru gminy Grunwald w podziale na sekcje wyróżnia się największe przedstawicielstwo w trzech obszarach:

- sekcja F – budownictwo (16 % ogółu podmiotów),
- sekcja A – rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo (15% ogółu podmiotów),
- sekcja G – handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (15% ogółu podmiotów).

Dane szczegółowe na temat podmiotów gospodarczych funkcjonujących w gminie Grunwald przedstawia poniższa tabela.

Tabela 9. Liczba podmiotów w podziale na sekcje dla gminy Grunwald

SEKCJE	Liczba Podmiotów	%
Sekcja A – Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	41	15
Sekcja B – Górnictwo i wydobywanie	1	0
Sekcja C – Przetwórstwo przemysłowe	29	10
Sekcja E – Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	2	1
Sekcja F – Budownictwo	45	16
Sekcja G – Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	43	15
Sekcja H – Transport i gospodarka magazynowa	11	4
Sekcja I – Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	14	5
Sekcja J – Informacja i komunikacja	1	0
Sekcja K – Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	6	2
Sekcja L – Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	11	4
Sekcja M – Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	10	4
Sekcja N – Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	6	2
Sekcja O – Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	6	2
Sekcja P – Edukacja	11	4

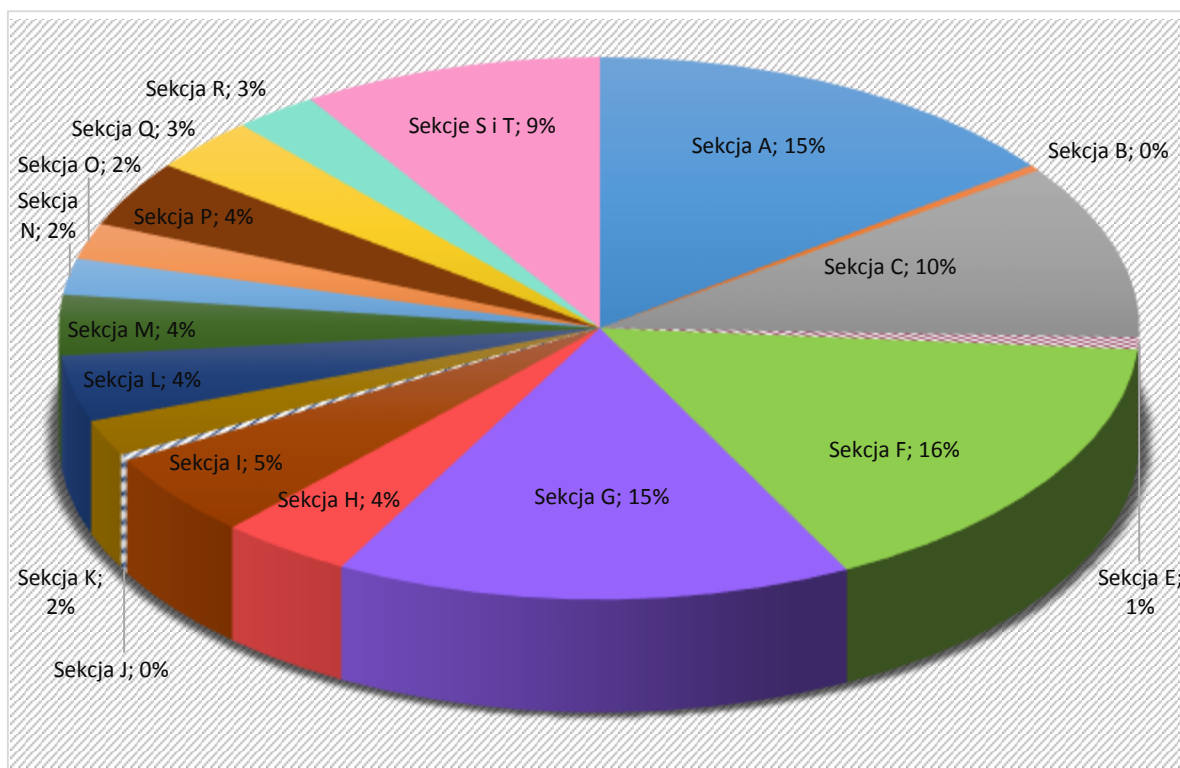
Sekcja Q – Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	9	3
Sekcja R – Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	7	3
Sekcja S – Pozostała działalność usługowa Sekcja T – Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	25	9
Ogółem	278	100

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego (Banku Danych Lokalnych) www.stat.gov.pl

Według danych GUS w 2016 roku na terenie gminy Grunwald było zarejestrowanych 278 podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON, spośród których 12 należało do sektora publicznego, a 266 do sektora prywatnego.

Poniższy wykres przedstawia udział procentowy podmiotów gospodarki w podziale na sekcje.

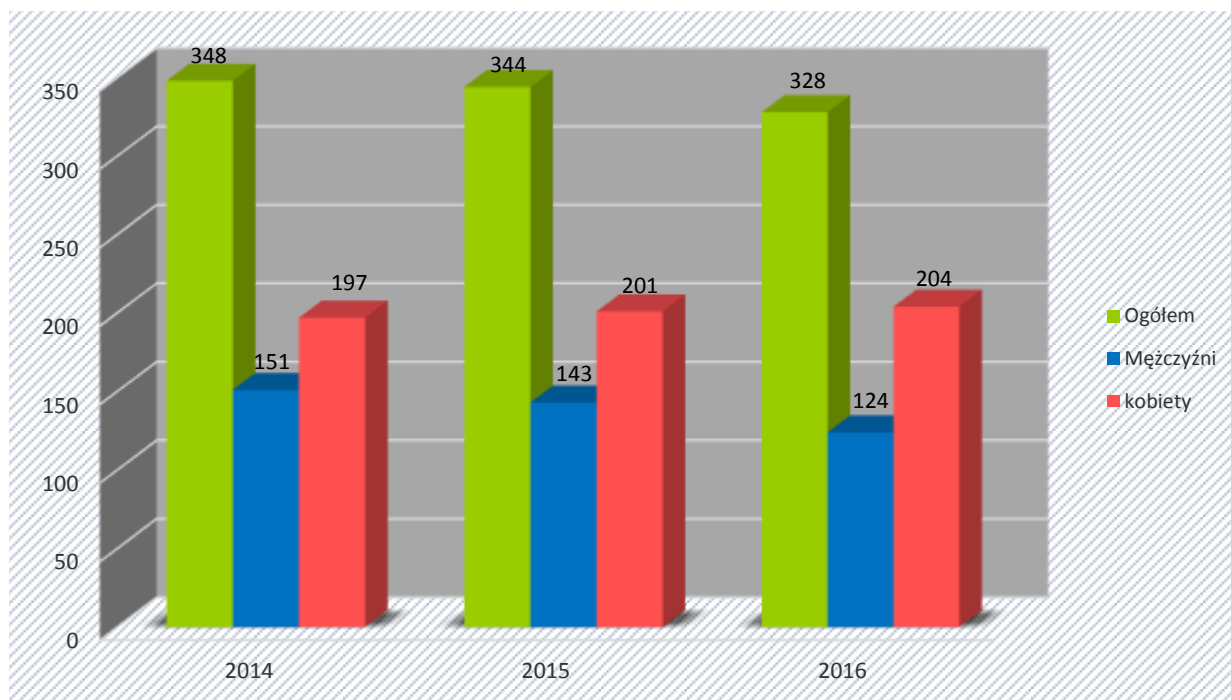
Wykres 2. Udział procentowy podmiotów gospodarki dla gminy Grunwald w podziale na sekcje

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego (Banku Danych Lokalnych) www.stat.gov.pl

Sytuacja gospodarcza w gminie Grunwald wpływa na kondycję lokalnego rynku pracy. Dane szczegółowe na temat pracujących mieszkańców gminy przedstawia poniższy wykres.

Wykres 3. Zatrudnienie mieszkańców gminy Grunwald w podziale na płeć w latach 2014-2016

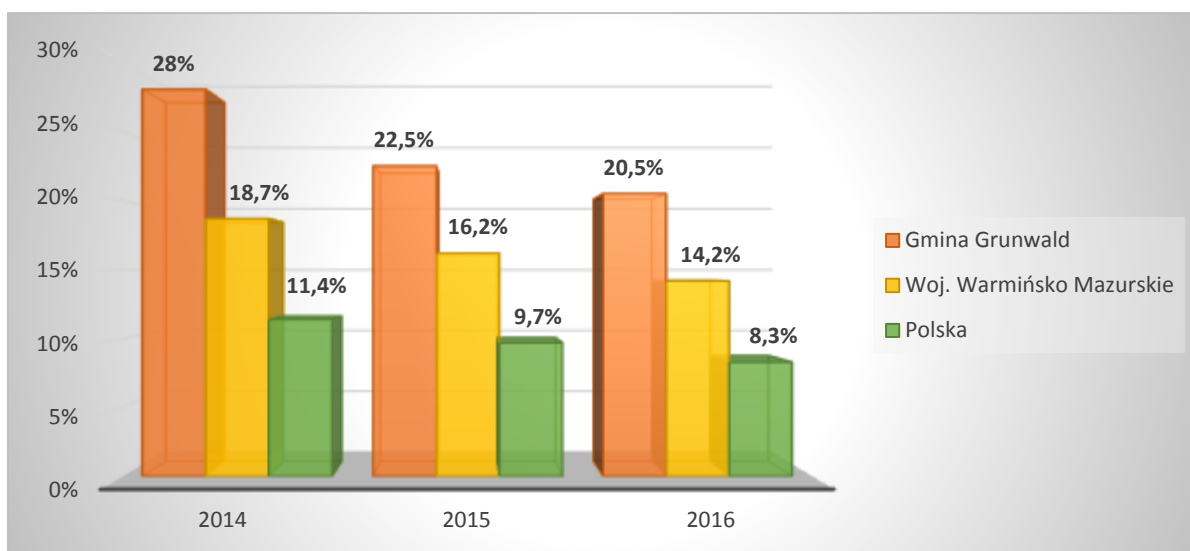

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego (Banku Danych Lokalnych) www.stat.gov.pl

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w latach 2014-2016 liczba posiadających zatrudnienie mieszkańców gminy Grunwald zmniejszała się z roku na rok (z 348 w 2014 roku do 328 w 2016 roku). W 2016 roku w gminie Grunwald na 1000 mieszkańców pracowało 57 osób. 62,2% wszystkich pracujących ogółem stanowiły kobiety, a 37,8% mężczyźni, mimo iż dane te nie uwzględniają pełnej liczby osób zatrudnionych (nie obejmują osób pracujących w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, osób pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie, duchownych oraz pracujących w organizacjach, fundacjach i związkach, bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób). 19,5% aktywnych zawodowo mieszkańców gminy Grunwald pracuje w sektorze rolniczym (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo), 37,7% w przemyśle i budownictwie, a 14,3% w sektorze usługowym (handel, naprawa pojazdów, transport, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja) oraz 1,8% pracuje w sektorze finansowym (działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości). Wśród aktywnych zawodowo mieszkańców gminy Grunwald 442 osoby dojeżdżają do pracy do innych gmin, a 17 przyjeżdża do pracy spoza gminy - tak więc saldo przyjazdów i wyjazdów do pracy wynosi -425.

W gminie Grunwald jednym z największych problemów społecznych jest utrzymująca się na wysokim poziomie stopa bezrobocia. Dane szczegółowe przedstawia poniższy wykres.

Wykres 4. Stopa bezrobocia w gminie Grunwald, Województwie Warmińsko-Mazurskim i w kraju w latach 2014-2016.

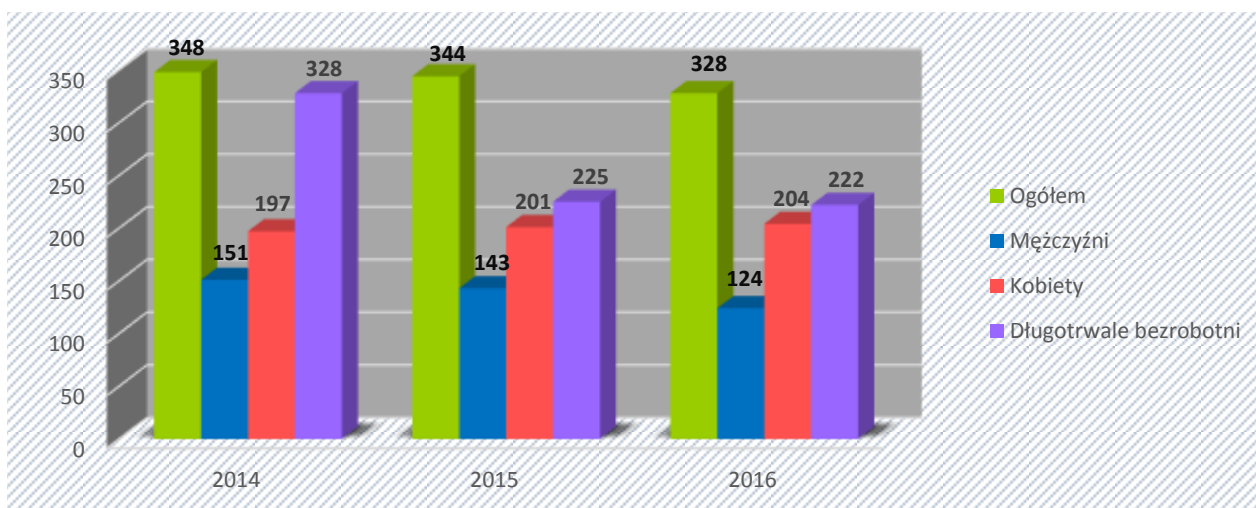

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego (Banku Danych Lokalnych) www.stat.gov.pl

Z powyższego wykresu wynika, że stopa bezrobocia w latach 2014-2016 w gminie Grunwald była wyższa niż w Województwie Warmińsko-Mazurskim i w kraju.

Zjawisko bezrobocia można analizować w kontekście jego nasilenia wśród mężczyzn i kobiet na przestrzeni lat 2014-2016. Dane dotyczące bezrobotnych mieszkańców Gminy obrazuje poniższy wykres.

Wykres 5. Liczba osób bezrobotnych według płci oraz długotrwale bezrobotnych w gminie Grunwald w latach 2014-2016

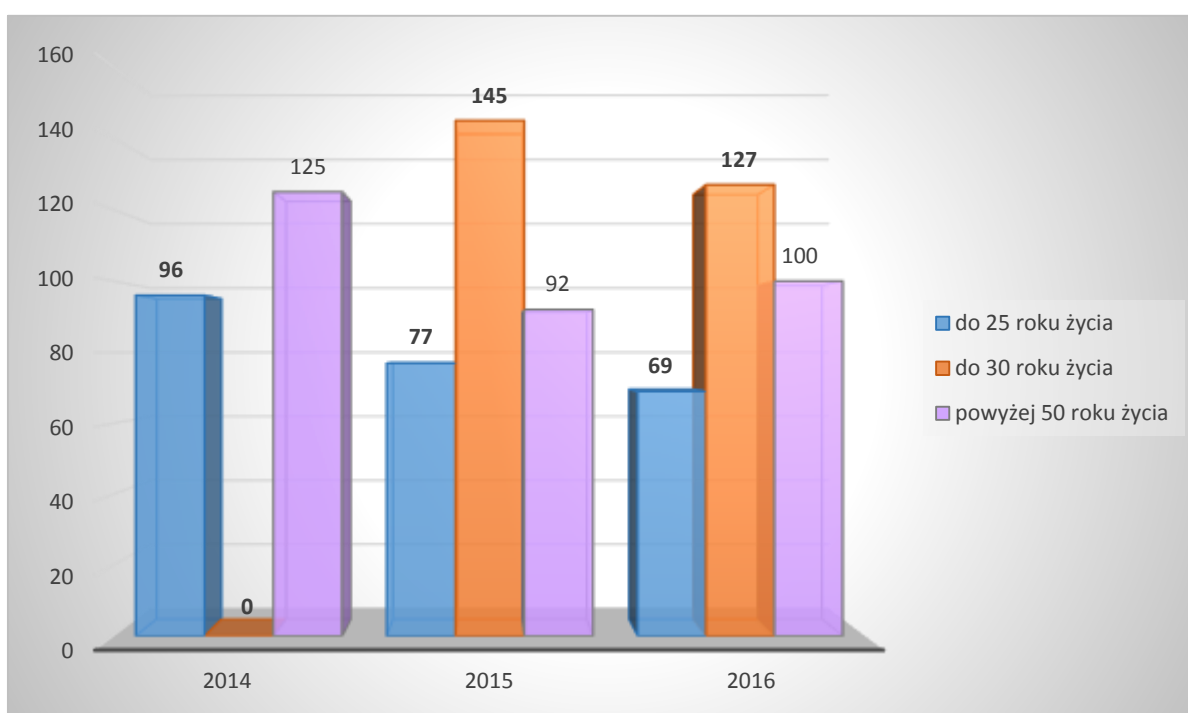

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego (Banku Danych Lokalnych) www.stat.gov.pl

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, w latach 2014-2016 liczba osób bezrobotnych w gminie Grunwald zmniejszała się z roku na rok (z 348 w 2014 roku do 328 w 2016 roku). Wśród osób bezrobotnych przeważają kobiety. Znaczną część wśród bezrobotnych zarejestrowanych stanowią osoby długotrwale bezrobotne (w roku 2014 – 328 osób, w roku 2015 – 225 osób, w roku 2016 – 222 osoby).

Statystyki na temat osób bezrobotnych według grup wiekowych zostały ujęte w formie wykresu.

Wykres 6. Bezrobotni zarejestrowani według grup wiekowych w gminie Grunwald w latach 2014-2016

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego (Banku Danych Lokalnych) www.stat.gov.pl

Z analizy danych wynika, że wśród bezrobotnych zarejestrowanych przeważają osoby do 30 roku życia. Najmniejszą grupę stanowią osoby młode, do 25 roku życia.

Statystyki dotyczące bezrobocia w znacznym stopniu zniekształcają obraz zjawiska ze względu na duży stopień tzw. bezrobocia utajonego oraz powszechności „pracy w szarej strefie oraz pracy na czarno”. Obraz zniekształca również migracja ludzi młodych za pracą, zwłaszcza do dużych miast i krajów Unii Europejskiej.

Bezrobocie jest jedną z przesłanek do ubiegania się o przyznanie świadczeń z pomocy społecznej. Statystyki dotyczące korzystania z pomocy GOPS Grunwald z powodu bezrobocia ujęto w tabeli.

Tabela 10. Liczba rodzin korzystających z pomocy GOPS Grunwald z powodu bezrobocia w latach 2014-2016

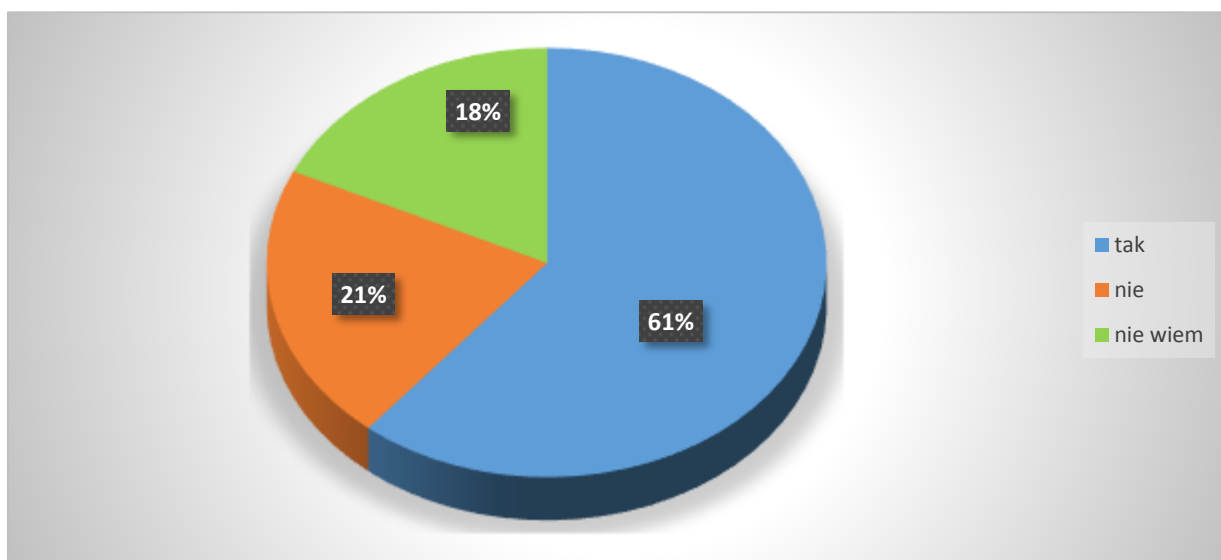
	2014	2015	2016
Liczba rodzin	315	292	257
Liczba osób w rodzinach	1 274	1 195	1 057

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS Grunwald

Powyższe dane ukazują, że w 2014 roku z powodu bezrobocia pomocą społeczną objętych było 315 rodzin, w 2015 roku 292 a w 2016 roku 257 rodzin (co stanowi 1 057 osób w rodzinach). Pomimo coraz bardziej korzystnych w ostatnich latach wskaźników bezrobocia w gminie, nadal jest ono jednym z głównych powodów korzystania ze świadczeń pomocy społecznej na jej terenie.

W ankiecie przeprowadzonej wśród mieszkańców gminy Grunwald na potrzeby Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych zapytano respondentów czy dostrzegają w Gminie problem bezrobocia. Wyniki zaprezentowano w formie wykresu.

Wykres 7. Czy dostrzega Pani/Pan w Gminie problem bezrobocia?

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Z uzyskanych danych wynika, że 61% badanych mieszkańców dostrzega problem bezrobocia w gminie Grunwald. Problemu takiego nie dostrzega 21% respondentów.

Ponadto respondenci wskazywali bezrobocie jako jeden z trzech głównych problemów społecznych gminy oraz rodzin zamieszkujących na jej terenie. Długotrwałe

bezrobocie ma wpływ na ekonomiczną i psychospołeczną sferę życia człowieka bezrobotnego oraz jego rodzinę. Długie pozostawanie bez pracy może powodować procesy dezintegracji życia rodzinnego i być przyczyną powstawania innych zjawisk patologicznych m.in. alkoholizm, przemoc w rodzinie. Skala i dynamika bezrobocia, jego negatywne konsekwencje odczuwane są nie tylko przez jednostkę dotkniętą brakiem pracy, ale także rodzinę oraz całe społeczeństwo.

W opinii 44 respondentów w celu rozwiązania najważniejszych problemów społecznych, z którymi borykają się mieszkańcy Gminy, samorząd lokalny powinien położyć największy nacisk na ograniczenie bezrobocia i poprawę rynku pracy.

4. EDUKACJA I WYCHOWANIE

Na terenie gminy Grunwald edukacja ukierunkowana jest na kształcenie obejmujące pierwsze jej etapy. W gminie Grunwald funkcjonuje sześć placówek oświatowych, z których pięć stanowią jednostki budżetowe i jedna placówka prowadzona przez podmiot niepubliczny.

Tabela 11. Placówki oświatowe w gminie Grunwald

1.	Szkoła Podstawowa im. Mikołaja Kopernika w Gierzwałdzie
2.	Szkoła Podstawowa im. Zawiszy Czarnego w Szczepankowie
3.	Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Mielnie
4.	Szkoła Podstawowa im. Królowej Jadwigi we Frygnowie
5.	Niepubliczna Szkoła Podstawowa w Dylewie
6.	Publiczne Gimnazjum im. Władysława Jagiełły w Stębarku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Grunwald

W 2016 roku do szkół podstawowych w gminie Grunwald uczęszczało łącznie 466 dzieci. W porównaniu z rokiem 2015 nastąpił znaczny spadek liczby uczniów. W ramach działań edukacyjnych utworzonych było 31 oddziałów, liczba oddziałów w latach 2014 -2016 waha się od 31 do 33 oddziałów. Dane szczegółowe w tym zakresie zawiera tabela nr 12.

Tabela 12. Dynamika zmian liczby oddziałów, liczby uczniów i liczby absolwentów szkół podstawowych w gminie Grunwald w latach 2014-2016

Gmina Grunwald	Liczba oddziałów			Liczba uczniów			Liczba absolwentów		
	2014	2015	2016	2014	2015	2016	2014	2015	2016
	32	33	31	470	498	466	57	60	62

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego (Bank Danych Lokalnych) www.stat.gov.pl

Na terenie gminy Grunwald od 1999 roku, czyli od początku uprzednio realizowanej reformy oświaty funkcjonuje jedno gimnazjum, Publiczne Gimnazjum im. Władysława Jagiełły w Stębarku. Liczba uczniów w gimnazjum stale spada, w roku 2014 wynosiła 186 a w 2016 roku 142. Następuje także spadek liczby prowadzonych oddziałów, w roku 2010 funkcjonowało 9 oddziałów a w roku 2016 utworzonych zostało tylko 6 oddziałów. Dynamikę zmian liczby uczniów, oddziałów i absolwentów gimnazjum przedstawia tabela nr 13.

Tabela 13. Dynamika zmian liczby oddziałów, liczby uczniów i liczby absolwentów gimnazjum w gminie Grunwald w latach 2014-2016

Gmina Grunwald	Liczba oddziałów			Liczba uczniów			Liczba absolwentów		
	2014	2015	2016	2014	2015	2016	2014	2015	2016
	7	7	6	186	159	142	57	64	58

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego (Bank Danych Lokalnych) www.stat.gov.pl

W gminie Grunwald przy szkołach podstawowych funkcjonują oddziały przedszkolne tzw. „zerówki” oraz punkty przedszkole. Obecnie wychowaniem przedszkolnym na terenie gminy Grunwald zajmują się placówki w Dylewie, Gierzwałdzie, Stębarku i Mielnie. Liczba dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym stale rośnie, w 2014 roku wynosiła 156 dzieci a w 2016 roku 176 dzieci i stanowiła ona 69% wszystkich dzieci w wieku od 3 do 6 lat z terenu gminy Grunwald. Odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w wieku 3-6 lat na obszarze gminy Grunwald stale rośnie.

Tabela 14. Dzieci objęte wychowaniem przedszkolnym na terenie gminy Grunwald w latach 2014-2016

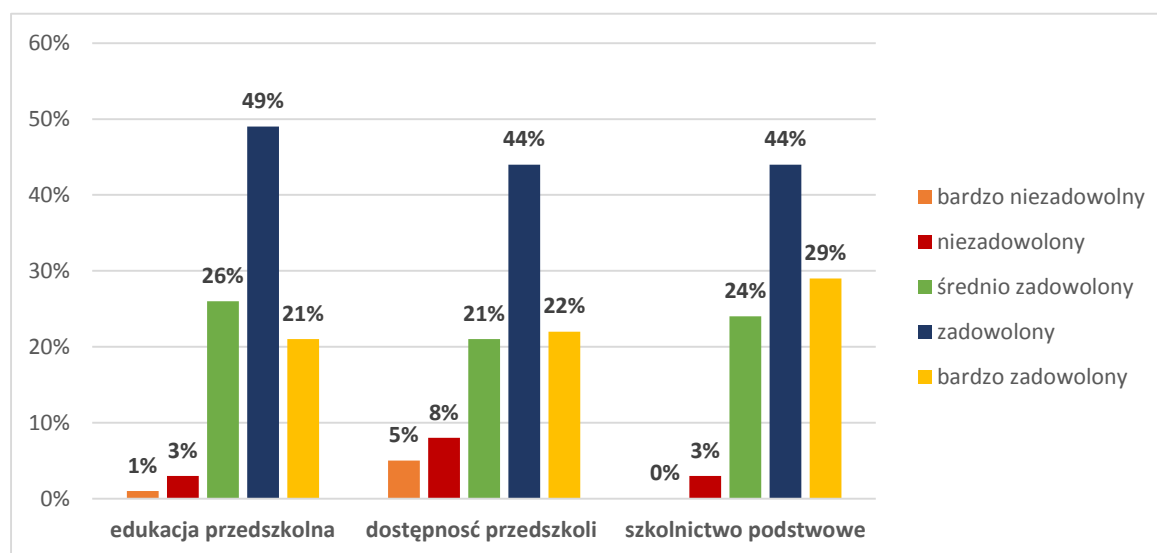
	Osoba	2014	2015	2016
Dzieci w wieku 3 – 5 lat	Osoba	111	147	129
Dzieci w wieku 3 – 6 lat	Osoba	156	-	176
Dzieci w wieku 3 - 4	Osoba	50	79	78
Dzieci w wieku 4 – 6 lat	Osoba	138	-	142

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego (Bank Danych Lokalnych) www.stat.gov.pl

Placówki oświatowe w gminie Grunwald zapewniają dostęp do sali gimnastycznej, świetlicy, biblioteki, stołówki i sprzętu komputerowego, organizują zajęcia pozalekcyjne, w tym koła zainteresowań, uczestniczą w projektach służących doskonaleniu umiejętności uczniów i rozwijaniu ich zainteresowań. W ramach działań edukacyjnych prowadzone są programy mające na celu wyrównanie szans edukacyjnych i doskonalenie nauczycieli a także realizowane są programy profilaktyczne i wychowawcze.

W badaniu ankietowym przeprowadzonym na potrzeby opracowania strategii poproszono przedstawicieli środowiska lokalnego o ocenę stopnia zadowolenia z określonych warunków życia. Jednym z tych obszarów była edukacja na terenie gminy Grunwald. Szczegóły w tym zakresie przedstawia wykres nr 8.

Wykres 8. Stopień zadowolenia badanych mieszkańców gminy grunwald z obszaru i poziomu edukacji

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym

Pod względem edukacji zdecydowana większość ankietowanych jest zadowolona z warunków edukacyjnych, jakie stwarza samorząd gminy Grunwald. Aż 29% badanych jest bardzo zadowolona ze szkolnictwa podstawowego w gminie Grunwald. Zmiany w obszarze wychowania przedszkolnego także zostały odzwierciedlone w wynikach ankiet. Z edukacji przedszkolnej bardzo zadowolonych jest 21% mieszkańców, natomiast zadowolonych jest aż 49% ankietowanych. Podobnie badani mieszkańcy gminy oceniają dostępność przedszkoli na terenie gminy Grunwald.

W przeprowadzonej ankiecie zapytano badanych także o najważniejsze problemy w obszarze edukacji. Uzyskane odpowiedzi przedstawia tabela nr 15.

Tabela 15. Problemy społeczne w obszarze edukacji

L.p.	Problem społeczny w obszarze edukacji	Liczba odpowiedzi	%
1.	Brak żłobków	35	16
2.	Mała liczba placówek wychowania przedszkolnego	17	8
3.	Niedostateczne wykorzystanie bazy szkolnej w czasie wolnym od nauki	28	13
4.	Niewystarczająca ilość zajęć pozalekcyjnych	25	11
5.	Brak placówek socjoterapeutycznych, świetlic opiekuńczo-wychowawczych i innych podmiotów realizujących zadania z organizacji czasu wolnego	38	17
6.	Niewystarczająca infrastruktura dla dzieci niepełnosprawnych	29	13
7.	Niedostateczne wsparcie psychologiczno-pedagogiczne	25	11
8.	Utrudniony dojazd do placówek szkolnych	19	9
9.	Inne	5	2
Ogółem		221	100

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym

Do najważniejszych problemów w obszarze edukacji na terenie gminy Grunwald, respondenci zaliczyli brak placówek socjoterapeutycznych, świetlic opiekuńczo-wychowawczych i innych podmiotów realizujących zadania z organizacji czasu wolnego (17%), brak żłobków (16%), a następnie niedostateczne wykorzystanie bazy szkolnej

w czasie wolnym od nauki (13%) oraz niewystarczającą infrastrukturę dla dzieci niepełnosprawnych (13%). Z ukazanych danych wynika, iż istnieje potrzeba zintensyfikowania działań w zakresie organizacji czasu wolnego dla dzieci i młodzieży, między innymi w formie zajęć dodatkowych, zajęć pozalekcyjnych. Szczególnym problemem jest też brak żłobka na terenie gminy Grunwald, który może mieć wpływ na aktywność mieszkańców, w szczególności kobiet na rynku pracy.

Według Narodowego Spisu Powszechnego z 2011 roku, 28,0% ludności gminy posiadało ukończone wykształcenie podstawowe, 22,7% zasadnicze zawodowe, 16,3% średnie zawodowe, 11,4% wyższe, 10,6% średnie ogólnokształcące, 6,1% gimnazjalne, 2,3% policealne a 2,6% mieszkańców zakończyło edukację przed ukończeniem szkoły podstawowej. W porównaniu do województwa warmińsko-mazurskiego oraz do powiatu ostródzkiego mieszkańcy gminy Grunwald charakteryzowali się podobnym poziomem wykształcenia.

5. ŻYCIE KULTURALNE I INFRASTRUKTURA SPORTOWO-REKREACYJNA

Korzystanie z dóbr kultury wpływa na jakość życia ludności i świadczy o poziomie rozwoju społecznego. Kultura w gminie Grunwald centralizuje się głównie wokół Gminnego Ośrodka Kultury w Gierzwałdzie, w którym mieści się także Gminna Biblioteka Publiczna.

Głównym zadaniem Gminnego Ośrodka Kultury w Gierzwałdzie jest zaspokajanie potrzeb i aspiracji kulturalnych mieszkańców gminy oraz promocja wszelkiej działalności kulturalno-animacyjnej w partnerstwie z lokalnymi placówkami oświatowymi i organizacjami pozarządowymi.

Obecnie w gminie funkcjonuje 12 świetlic w miejscowościach: Domkowo, Dylewo, Frygnowo, Głądy, Grunwald, Kiersztanowo, Kitnowo, Łodwigowo, Marcinkowo, Pacóltowo, Rychnowo, Zybułtowo.

W Gminnym Ośrodku Kultury w Gierzwałdzie działa kilka kół zainteresowań, zarówno dla dzieci, jak i osób dorosłych, między innymi, warsztaty gry na gitarze, warsztaty plastyczne, warsztaty taneczne, warsztaty języka angielskiego. Szczególnie ważną inicjatywą Gminnego Ośrodka Kultury jest działalność zespołu ludowego „Dybzaki”, który bierze udział we wszystkich uroczystościach gminnych, ale także powiatowych i wojewódzkich. Zespół

w 2016 roku dał około 60 koncertów i był na 16 wyjazdach związanych z koncertami. W czasie wyjazdów zespół aktywnie promuje gminę Grunwald.

Tabela 16. Imprezy organizowane przez instytucje kultury na terenie gminy Grunwald w latach 2014-2016

	2014	2015	2016
<i>Seanse filmowe</i>	0	0	4
<i>Wystawy</i>	2	1	1
<i>Festiwale i przeglądy artystyczne</i>	-	2	3
<i>Występy zespołów amatorskich</i>	10	-	-
<i>Występy artystów i zespołów zawodowych</i>	10	-	-
<i>Dyskoteki</i>	24	-	-
<i>Prelekcje, spotkania, wykłady</i>	44	51	63
<i>Imprezy turystyczne i sportowo-rekreacyjne</i>	4	40	29
<i>konkursy</i>	3	4	4
<i>Pokazy teatralne</i>	-	1	0
<i>warsztaty</i>	-	5	5
<i>inne</i>	11	0	20

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego (Bank Danych Lokalnych) www.stat.gov.pl

Na terenie gminy Grunwald funkcjonuje jedna biblioteka obsługiwana przez jednego etatowego pracownika. Księgozbiór dostępny dla czytelników ulega systematycznemu powiększeniu, systematycznie rośnie także liczba czytelników. W Gminnej Bibliotece Publicznej czytelnicy mają nieodpłatny dostęp do Internetu. Biblioteka oprócz wypożyczeń i udzielania informacji organizuje lekcje biblioteczne, bajkoterapię i zajęcia plastyczne dla dzieci i młodzieży. Dla dorosłych realizowane są warsztaty artystyczne.

Tabela 17. Biblioteki i czytelnictwo na terenie gminy Grunwald w latach 2014-2016

	Jednostka	2014	2015	2016
Biblioteki i filie	Ob.	1	1	1
Pracownicy bibliotek	Osoba	1	1	1
Księgozbiór	Wolumin	14 194	14 543	14 980
Czytelnicy w ciągu roku	Osoba	283	310	351
Wypożyczenia księgozbioru na zewnątrz	Wolumin	1 863	1 588	1 665

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego (Bank Danych Lokalnych) www.stat.gov.pl

Podstawowa infrastruktura sportowa gminy Grunwald to boiska i sale gimnastyczne oraz powstałe w kilku miejscowościach siłownie zewnętrzne. Przy Publicznym Gimnazjum im. Władysława Jagiełły funkcjonuje stadion sportowy, a boiska są dostępne przy szkołach podstawowych. Na terenie gminy Grunwald organizowane są różne imprezy sportowo-rekreacyjne między innymi: Ogólnopolski Turniej o Puchar Wójta Gminy Grunwald w Petnaque, turnieje piłki nożnej, piłki halowej, siatkówki, tenisa stołowego i ziemnego oraz biegi przełajowe.

Na obszarze gminy działa klub sportowy GKS Grunwald Gierzwałd. Aktualnie klub ma 3 drużyny, seniorów, juniorów młodszych oraz drużynę młodzików. Klub oprócz rozwijania umiejętności gry w piłkę nożną prowadzi cykliczne imprezy sportowe między innymi: halowy turniej piłki nożnej, zajęcia sportowe z siatkówki dla dorosłych.

Tabela 18. Kluby sportowe na terenie gminy Grunwald

Kluby	szt.	1
Członkowie	osoba	70
Ćwiczący ogółem	osoba	70
Ćwiczący mężczyźni	osoba	70
Ćwiczący do lat 18 ogółem	osoba	40
Ćwiczący do lat 18 chłopcy	osoba	40
Sekcje sportowe	szt.	1
Trenerzy	osoba	3

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego (Bank Danych Lokalnych) www.stat.gov.pl

6. ORGANIZACJE POZARZĄDOWE

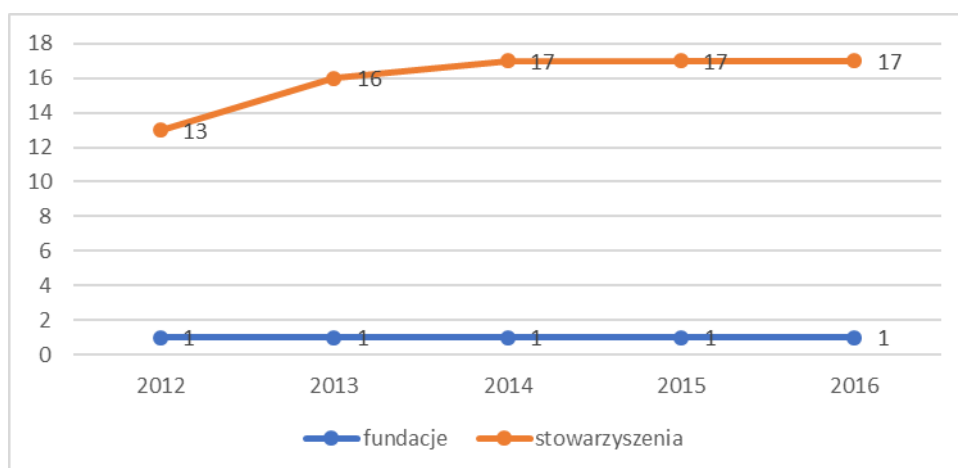
Organizacje pozarządowe są przejawem społeczeństwa obywatelskiego, jedną z form jego aktywności. Pełnią rolę nie tylko w łączeniu społeczności lokalnych, organizacyjnym wzmocnieniu władz lokalnych, ale także zwiększają szanse rozwoju małych i średnich miejscowości. Dobrze zorganizowane środowisko może sprzyjać aktywizowaniu nie tylko pojedynczych osób i marginalizowanych grup społecznych, ale ich lokalnego otoczenia. Organizacje pozarządowe stwarzają szansę pobudzenia społeczności lokalnych, uruchamiania i wzmocnienia w społecznościach procesów rozwojowych, których celem jest poprawa jakości życia ich członków. Podstawą budowania aktywnej społeczności zdolnej do samodzielnego funkcjonowania i zaspokajania potrzeb swoich członków jest kształtowanie poczucia tożsamości, przynależności i odpowiedzialności za wspólne dobro.

Współpraca samorządu lokalnego z podmiotami należącymi do sektora pozarządowego nie tylko pozwala skuteczniej i efektywniej działać na rzecz rozwoju oraz poprawy warunków i jakości życia mieszkańców, ale także umożliwia istotne odciążenie sektora publicznego w realizacji zadań.

W gminie Grunwald funkcjonuje kilkanaście organizacji pozarządowych. Samorząd gminy posiada Program współpracy Gminy Grunwald z organizacjami pozarządowymi i podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego, w oparciu o który ma możliwość podejmowania z nimi współpracy w następujących formach:

- zlecenia organizacjom realizacji zadań publicznych na zasadach określonych w ustawie;
- konsultowania z organizacjami projektów aktów normatywnych w dziedzinach dotyczących działalności statutowej tych organizacji;
- współpracy w pozyskiwaniu środków z innych niż budżet gminy źródeł finansowania;
- użyczenia bądź wynajmowania na preferencyjnych warunkach lokali będących w zasobach gminy;
- udostępniania lokali na spotkania;
- pomocy w nawiązywaniu kontaktów międzynarodowych;
- realizacji wspólnych projektów i inicjatyw na rzecz społeczności lokalnej;
- umowy o wykonanie inicjatywy lokalnej na zasadach określonych w ustawie.

Wykres 9. Liczba organizacji pozarządowych z terenu gminy Grunwald w latach 2014-2016

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego (Bank Danych Lokalnych) www.stat.gov.pl

Liczba organizacji pozarządowych na terenie gminy Grunwald od kilku lat utrzymuje się na stałym poziomie. Liczba stowarzyszeń i organizacji społecznych wynosi 17. Szczególną formę organizacji społecznych stanowi ochotnicza straż pożarna, która posiada rozbudowaną sieć na terenie gminy. W gminie Grunwald funkcjonuje jedna fundacja, jest to Fundacja Grunwald, której zakres działalności związany jest z problematyką grunwaldzką. Organizacje pozarządowe oraz zakres ich działalności przedstawia tabela nr 19.

Tabela 19. Organizacje pozarządowe w gminie Grunwald

L.p.	Nazwa i adres	Zakres działalności
1.	FUNDACJA GRUNWALD	Pozyskiwanie funduszy i przeznaczanie ich na dalsze zagospodarowanie i opiekę Pól Grunwaldzkich, tworzenie infrastruktury zaplecza turystycznego Pól Grunwaldzkich w gminie Grunwald, pomoc i promocja badań naukowych związanych problematyką grunwaldzką, tworzenie wydawnictw popularyzatorskich i naukowych, dotyczących problematyki grunwaldzkiej oraz tworzenie wydawnictw promocyjnych gminy Grunwald i fundacji, organizowanie ruchu społecznego wokół podstawowych celów fundacji
2.	OCHOTNICZA STRAŻ POŻARNA W DYLEWIE	Prowadzenie działalności mającej na celu zapobieganie pożarom oraz współdziałanie w tym zakresie z innymi instytucjami i organizacjami społecznymi, branie udziału w akcjach ratowniczych przeprowadzanych w czasie pożarów i innych klęsk, uświadamianie ludności o konieczności i sposobach ochrony przed pożarami oraz przygotowanie jej do udziału w ochronie przeciwpożarowej, branie udziału

		w obronie cywilnej, rozwijanie wśród członków OSP zainteresowań w dziedzinie kultury, oświaty i sportu
3.	OCHOTNICZA STRAŻ POŻARNA W GIERZWAŁDZIE	Prowadzenie działalności mającej na celu zapobieganie pożarom oraz współdziałanie w tym zakresie z innymi instytucjami i organizacjami społecznymi, branie udziału w akcjach ratowniczych przeprowadzanych w czasie pożarów i innych klęsk, uświadamianie ludności o konieczności i sposobach ochrony przed pożarami oraz przygotowanie jej do udziału w ochronie przeciwpożarowej, branie udziału w obronie cywilnej, rozwijanie wśród członków OSP zainteresowań w dziedzinie kultury, oświaty i sportu
4.	GMINNY KLUB SPORTOWY „GRUNWALD”	Celem działania klubu jest tworzenie odpowiednich warunków dla uprawiania sportu i rekreacji jego członków dla osiągnięcia celu klubu. Klub organizuje imprezy, zawody i szkolenia o charakterze sportowym, uczestniczy w zawodach sportowych organizowanych lub inicjowanych przez związki sportowe, propaguje uprawianie sportu i rekreacji, organizuje pracę wychowawczą w celu kształtowania wysokich wartości moralnych, współpracuje z zakładami patronackimi na rzecz rozwijania zainteresowania sportem i rekreacją pracowników i członków rodzin.
5.	OCHOTNICZA STRAŻ POŻARNA WE FRYGNOWIE	Prowadzenie działalności mającej na celu zapobieganie pożarom oraz współdziałanie w tym zakresie z innymi instytucjami i organizacjami społecznymi, branie udziału w akcjach ratowniczych przeprowadzanych w czasie pożarów i innych klęsk, uświadamianie ludności o konieczności i sposobach ochrony przed pożarami oraz przygotowanie jej do udziału w ochronie przeciwpożarowej, branie udziału w obronie cywilnej, rozwijanie wśród członków OSP zainteresowań w dziedzinie kultury, oświaty i sportu
6.	OCHOTNICZA STRAŻ POŻARNA W ZYBUŁTOWIE	Prowadzenie działalności mającej na celu zapobieganie pożarom oraz współdziałanie w tym zakresie z innymi instytucjami i organizacjami społecznymi, branie udziału w akcjach ratowniczych przeprowadzanych w czasie pożarów i innych klęsk, uświadamianie ludności o konieczności i sposobach ochrony przed pożarami oraz przygotowanie jej do udziału w ochronie przeciwpożarowej, branie udziału w obronie cywilnej, rozwijanie wśród członków OSP

		zainteresowań w dziedzinie kultury, oświaty i sportu
7.	SAMODZIELNY PUBLICZNY GMINNY OŚRODEK ZDROWIA W GIERZWAŁDZIE	Celem Ośrodka jest zapewnienie opieki zapobiegawczo-leczniczej w zakresie podstawowej opieki zdrowotnej oraz promocja zdrowia mieszkańców Gminy Grunwald.
8.	WARMIŃSKO-MAZURSKA ORGANIZACJA TURYSTYKI WIEJSKIEJ I AGROTURYSTYKI	Kreowanie i upowszechnianie wizerunku województwa warmińsko-mazurskiego jako regionu atrakcyjnego turystycznie w kraju i za granicą, popularyzacja i promocja agroturystyki wiejskiej Warmii i Mazur wśród odwiedzających z kraju i za granicy, propagowanie różnorodnych form odpoczynku w gospodarstwach rolnych lub innych odpowiednio przystosowanych miejscach na terenach wiejskich, podejmowanie działań na rzecz ochrony środowiska, ekologii i produkcji zdrowej żywności, aktywizacja społeczności wiejskich i rozwijanie inicjatyw lokalnych oraz szereg innych działań związanych z rozwojem turystyki wiejskiej i agroturystyki, współpracą z innymi organizacjami na poziomie województwa i kraju.
9.	STOWARZYSZENIE OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH I ICH RODZIN SONIR GMINY GRUNWALD	Celem stowarzyszenia jest: stwarzanie optymalnych warunków do integracji społecznej osób niepełnosprawnych i ich rodzin w lokalnym środowisku, propagowanie godnej i otwartej postawy lokalnego społeczeństwa, zwłaszcza młodego pokolenia, wobec osób niepełnosprawnych, przełamywanie stereotypów i tworzenie właściwego wizerunku osób niepełnosprawnych jako pełnowartościowych i pełnoprawnych współobywateli; tworzenie jak najkorzystniejszych warunków do pełnego fizycznego i osobowego rozwoju ludzi niepełnosprawnych, pomoc rodzinie osoby niepełnosprawnej i osobom niepełnosprawnym w trudnej sytuacji życiowej i dążenie do wyrównywania szans tych rodzin i osób.
10.	STOWARZYSZENIE „ŹRÓDŁA DRWĘCY”	Szeroko rozumiana działalność kulturalna, aktywizująca lokalne społeczności związana z walorami przyrodniczymi rzeki Drwęcy.
11.	STOWARZYSZENIE ROZWOJU DYLEWA	Działalność na rzecz rozwoju Dylewa i okolic, w szczególności zespołu pałacowo-folwarcznego, upowszechnienie wiedzy o historii Dylewa i okolic,

		<p>poprawa warunków estetycznych i krajobrazowych regionu oraz jego promocja, wspieranie rozwoju ekonomicznego regionu, integracja środowisk, w tym studentów z różnych uczelni, fachowców z wszelkich branż związanych z inwestycjami i rozwojem Dylewa i okolic jak i pasjonatów niezwiązanych zawodowo z tematem, popierających rozwój obszaru, wspieranie funkcjonowania niepublicznej szkoły podstawowej w Dylewie, działalność na rzecz upowszechniania i rozwoju turystyki, sportu, rekreacji oraz aktywnego wypoczynku, ochrona środowiska, działalność kulturalna, wzmocnienie więzi miejscowej ludności z małą ojczyzną, pielęgnowanie jej tradycji, działalność profilaktyczna związana z patologiami społecznymi, przeciwdziałanie bezrobociu, działalność wspomagająca wychowanie i rozwój psychofizyczny dzieci i młodzieży, działalność na rzecz ochrony zdrowia mieszkańców, osób niepełnosprawnych i ich integracji społecznej, działalność na rzecz tworzenia i rozwoju społeczeństwa obywatelskiego.</p>
12.	STOWARZYSZENIE „DO DZIEŁA”	<p>Aktywizacja i integrowanie środowiska lokalnego, wspieranie i organizowanie działalności oświatowej i kulturalnej na rzecz dzieci, młodzieży i osób dorosłych, organizacja czasu wolnego mieszkańcom wsi, przeciwdziałanie alkoholizmowi i zjawiskom patologicznym, integracja społeczeństwa</p>
13.	STOWARZYSZENIE PRZYJACIÓŁ BITWY POD GRUNWALDEM	<p>Promocja i upowszechnianie wiedzy o dorobku Muzeum Bitwy pod Grunwaldem, w tym kultury, tradycji i jego historycznego dziedzictwa.</p>
14.	STOWARZYSZENIE „NASZE PACÓŁTOWO”	<p>Aktywizacja społeczna i gospodarcza mieszkańców wsi Pacółtowo i Gminy Grunwald, podejmowanie działań na rzecz przeciwdziałania bezrobociu i zjawiskom patologii społecznej, podnoszenie poziomu edukacji i kultury, wspieranie i organizowanie działań na rzecz edukacji młodzieży, kształcenia ustawicznego osób dorosłych, wspieranie działalności w zakresie kultury fizycznej, sportu i rekreacji, podejmowanie działań profilaktycznych zapobiegających narkomanii, alkoholizmowi, uzależnieniem behawioralnym, wspieranie nowych form wsparcia dziecka i rodziny, w tym szczególnie: ognisk wychowawczych i kół zainteresowań, świetlic wiejskich i środowiskowych,</p>

		scojoterapeutycznych oraz klubów młodzieżowych, działalność na rzecz zwiększenia aktywności kobiet w życiu społecznym i gospodarczym, inicjowanie działań na rzecz ochrony środowiska oraz zabytków architektury i krajobrazu, wspieranie inicjatyw na rzecz bezpieczeństwa, porządku i estetyki wsi, pomoc dla osób niepełnosprawnych i ich rodzin, pomoc dla osób starszych, chorych i opuszczonych, promocja i organizacja wolontariatu, wspieranie wszelkich form współpracy z samorządem lokalnym różnych szczebli, wspieranie inicjatyw ważnych dla społeczności lokalnej i darczyńców.
15.	STOWARZYSZENIE „RAGSZ”	Aktywizacja społeczna i gospodarcza mieszkańców wsi Szczepankowo i gminy Grunwald, przyczynianie się do podnoszenia poziomu edukacji i kultury, inicjowanie działań na rzecz ochrony środowiska oraz zabytków architektury i krajobrazu, wspieranie wszelkich form współpracy z samorządem lokalnym różnych szczebli, podejmowanie działań na rzecz przeciwdziałania bezrobociu i zjawisku patologii społecznej, działalność na rzecz zwiększenia aktywności kobiet w życiu społecznym i gospodarczym, podejmowanie i inicjowanie działań na rzecz aktywnych form wypoczynku, wspieranie wszelkich inicjatyw społecznych, dobroczynności, ochrony zdrowia i pomocy społecznej, wspieranie działalności kulturalno-oświatowej, wspieranie działalności w zakresie kultury fizycznej i sportu, wspieranie inicjatyw na rzecz bezpieczeństwa, porządku i estetyki wsi, wyrównywanie szans w dostępie do edukacji, dóbr kultury, nauki i techniki dzieci i młodzieży, wspieranie i organizowanie działań na rzecz edukacji młodzieży, kształcenia ustawicznego dorosłych, pomoc dla osób niepełnosprawnych i ich rodzin, pomoc dla osób starszych, chorych i opuszczonych, promocja i organizacja wolontariatu, wspieranie rozwoju organizacji pozarządowych i grup obywatelskich, wspieranie inicjatyw ważnych dla społeczności lokalnej i darczyńców.
16.	GRUNWALDZKI KLUB PETANQUE MIELNO	Celem klubu jest popularyzacja gry w petanque.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Krajowego Rejestru Sądowego - <https://ems.ms.gov.pl>

W gminie Grunwald funkcjonuje kilkanaście organizacji pozarządowych, jednak tylko część z nich aktywnie działa na rzecz lokalnej społeczności realizując swoje cele statutowe.

Wskazane powyżej organizacje mogą uczestniczyć w realizacji zadań publicznych zleczanych w ramach otwartych konkursów ofert. Tego rodzaju wsparcie w 2016 roku uzyskały 4 organizacje, które łącznie otrzymały środki finansowe w wysokości 40 000,00 zł, z czego 25 000,00 zł przekazane zostało na realizację zadań z priorytetu działalność kulturalna i artystyczna, po 5 000,00 zł na realizację zadań z obszarów: przeciwdziałanie uzależnieniom i patologiom społecznym, wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej, działalność kulturowo-oświatowa. Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawiają tabele nr 20 i 21.

Tabela 20. Liczba organizacji pozarządowych, które uzyskały wsparcie w ramach otwartych konkursów ofert w latach 2014-2016

	2014	2015	2016
Liczba organizacji	4	4	4

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Grunwald

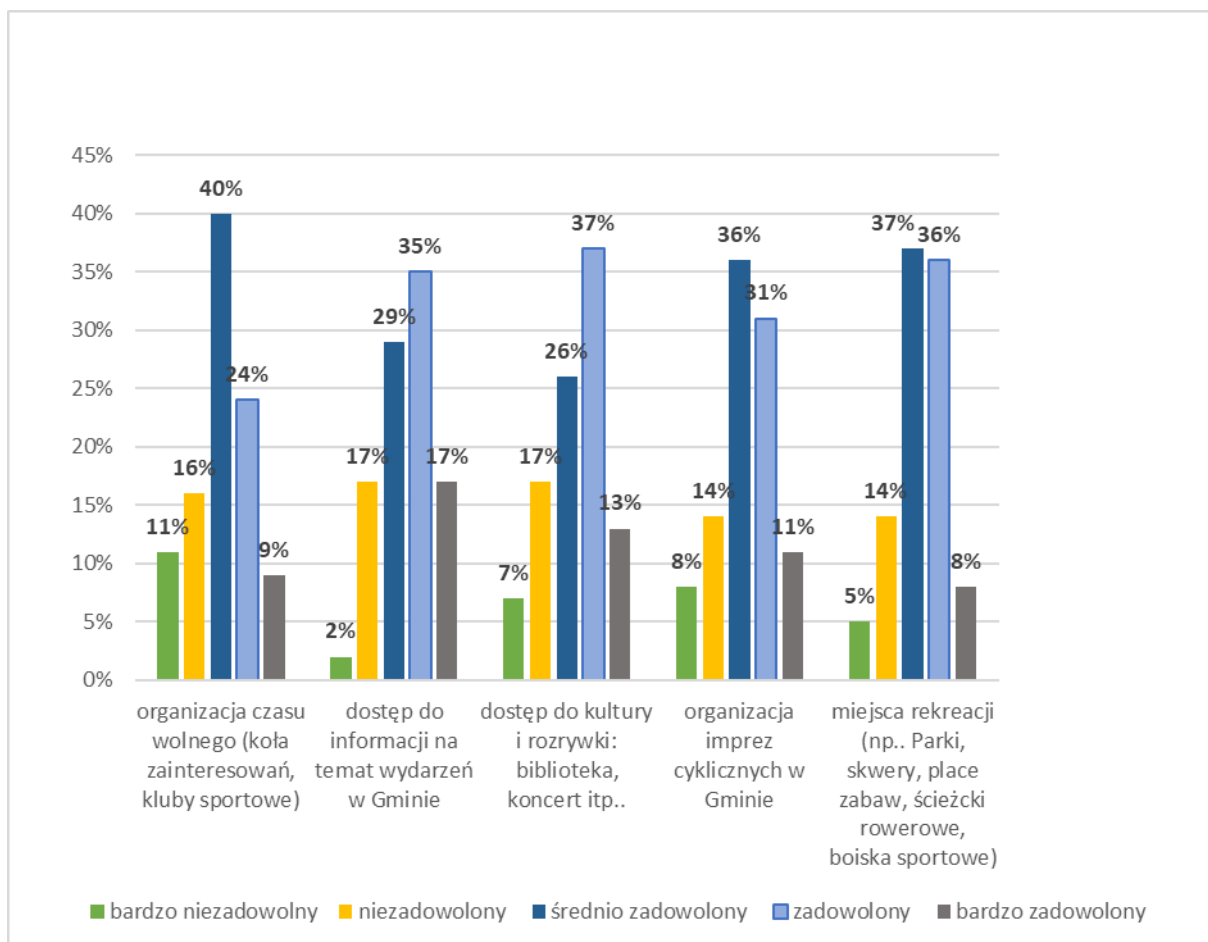
Tabela 21. Wysokość przyznanych środków finansowych na realizację zadań publicznych w ramach otwartych konkursów ofert przez organizacje pozarządowe w latach 2014-2016

	2014	2015	2016
Środki finansowe	40 000,00	40 000,00	40 000,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Grunwald

W ankiecie przeprowadzonej na potrzeby opracowania dokumentu strategicznego poproszono mieszkańców Gminy Grunwald o ocenę warunków życia w gminie także w obszarze kultury, rekreacji i sportu. Uzyskane odpowiedzi przedstawia wykres nr 10.

Wykres 10. Stopień zadowolenia badanych mieszkańców gminy Grunwald z obszaru kultury, rekreacji i sportu

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym

Analizując warunki życia w gminie, przedstawiciele środowiska lokalnego najlepiej ocenili dostęp do kultury i rozrywki, 37% ankietowanych jest zadowolonych z tego elementu w obszarze kultury. Większość respondentów jest także zadowolona z dostępu do informacji na temat wydarzeń w gminie Grunwald. Jednak znaczna część badanych mieszkańców jest średniozadowolona (26% ankietowanych) i niezadowolona (17% respondentów) z dostępu do kultury. Podobnie rozkłada się ocena dostępu do informacji na temat wydarzeń w gminie, 29% mieszkańców jest średniozadowolona a 17% niezadowolona z formy i sposobu przekazywania informacji o wydarzeniach w gminie. Niepokojący jest fakt, iż 40% przedstawicieli środowiska lokalnego jest średniozadowolonych z organizacji czasu wolnego. Aż 16% badanych jest niezadowolonych i 11% bardzo niezadowolonych z realizacji zadań z zakresu organizacji czasu wolnego w gminie Grunwald. Badani mieszkańcy nie najlepiej oceniają także organizację cyklicznych imprez oraz miejsca rekreacji. Aż 36% badanych jest

średniozadowolonych z organizacji imprez, 14% niezadowolonych a 8% bardzo niezadowolonych z organizacji imprez cyklicznych w gminie Grunwald. Spośród ankietowanych 31% jest zadowolonych a 11% bardzo zadowolonych z tego elementu w obszarze kultury, rekreacji i sportu. Podobnie mieszkańcy oceniają miejsca rekreacji.

Przedstawiciele środowiska lokalnego zapytano także o najważniejsze problemy w obszarze sportu i kultury. Szczegóły w tym zakresie przedstawia tabela nr 22.

Tabela 22. Problemy społeczne w obszarze sportu i kultury

L.p.	Problem społeczny w obszarze sportu i kultury	Liczba odpowiedzi	%
1.	Niewystarczająca liczba organizacji pozarządowych inspirujących działalność kulturalną i sportową	38	19
2.	Niewystarczająca liczba placówek kulturalnych	27	13
3.	Niedostatecznie wykorzystany potencjał historii i kultury regionu	23	11
4.	Niewykorzystany potencjał uzdolnionej i utalentowanej młodzieży	39	19
5.	Zbyt mało imprez i wydarzeń środowiskowych	52	26
6.	Nieatrakcyjna oferta imprez kulturalnych	24	12
Ogółem		203	100

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym

Mieszkańcy gminy Grunwald jako najważniejsze problemy w obszarze sportu i kultury wskazali zbyt mało imprez i wydarzeń środowiskowych (26% respondentów), niewystarczającą liczbę organizacji pozarządowych inspirujących działalność kulturalną i sportową (19% ankietowanych) oraz niewykorzystany potencjał uzdolnionej i utalentowanej młodzieży (19% respondentów). Ważnym problemem dla przedstawicieli środowiska lokalnego jest także niewystarczająca liczba placówek kulturalnych oraz nieatrakcyjna oferta imprez kulturalnych.

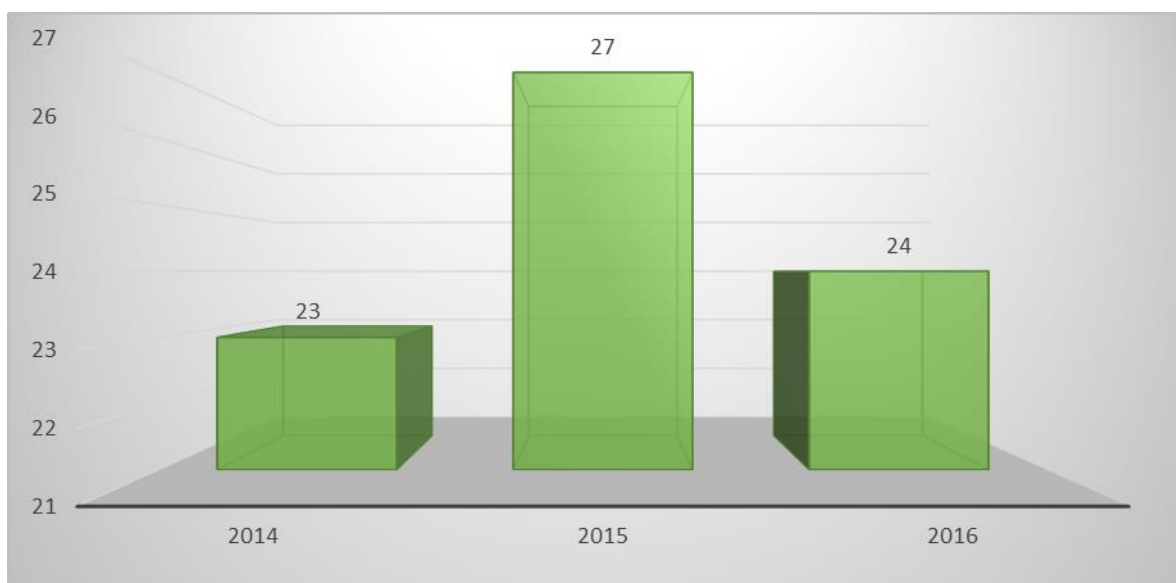
W opinii 29 respondentów w celu rozwiązania najważniejszych problemów w obszarze sportu i kultury, samorząd lokalny powinien położyć największy nacisk na rozwój kultury, rozrywki, sportu i rekreacji.

7. STARZENIE SIĘ SPOŁECZEŃSTWA /SENIORZY

Szeroko rozumiany postęp w różnych dziedzinach, szczególnie rozwój medycyny, także zmiany ekonomiczno-społeczne, wzrost stopy życiowej ludzi, wpłynęły na wydłużenie życia ludzi. Również w gminie Grunwald zauważa się zmiany w strukturze demograficznej, następuje wzrost odsetka osób w wieku poprodukcyjnym. Osoby starsze są grupą społeczności znacznie różniących się między sobą stanem zdrowia, sprawności fizycznej oraz psychicznej. Stopniowe pogarszanie się zdrowia fizycznego i psychicznego prowadzi do wzrostu zapotrzebowania na różnorodne świadczenia i usługi medyczne, pielęgnacyjno-opiekuńcze oraz socjalne. Udzielanie wsparcia rodzinom w opiece nad osobą starszą należy do zadań obligatoryjnych gmin. Jedną z najczęściej przyznawanych form pomocy dla osób starszych są usługi opiekuńcze przysługujące osobom samotnym, które z powodu wieku, choroby lub z innych przyczyn wymagają pomocy innych osób. Określane są jako pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opieka higieniczna, pielęgnacja oraz w miarę możliwości zapewnienie kontaktu z otoczeniem. Zapewnienie osobom starszym pomocy w formie usług w miejscu zamieszkania zapobiega utracie kontaktu ze swoim środowiskiem.

Liczbę osób objętych usługami opiekuńczymi w gminie Grunwald obrazuje poniższy wykres.

Wykres 11. Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi w gminie Grunwald w latach 2014-2016

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS Grunwald

Z powyższego wykresu wynika, że zapotrzebowanie na usługi opiekuńcze było najwyższe w roku 2015, wsparciem objęto 27 osób. W 2014 roku liczba odbiorców usług opiekuńczych wynosiła 23, a w roku 2016 – 24 osoby.

W sytuacji, gdy pomimo chęci i starań rodzina nie jest w stanie sama zapewnić pełnej opieki osobom w podeszłym wieku, osoba starsza może zostać skierowana do domu pomocy społecznej zapewniającego całodobową opiekę. Szczegółowe dane dotyczące osób przebywających w DPS oraz odpłatności gminy za ich pobyt przedstawia poniższa tabela.

Tabela 23. Liczba osób przebywających w DPS oraz odpłatność gminy Grunwald za ich pobyt w latach 2014-2016

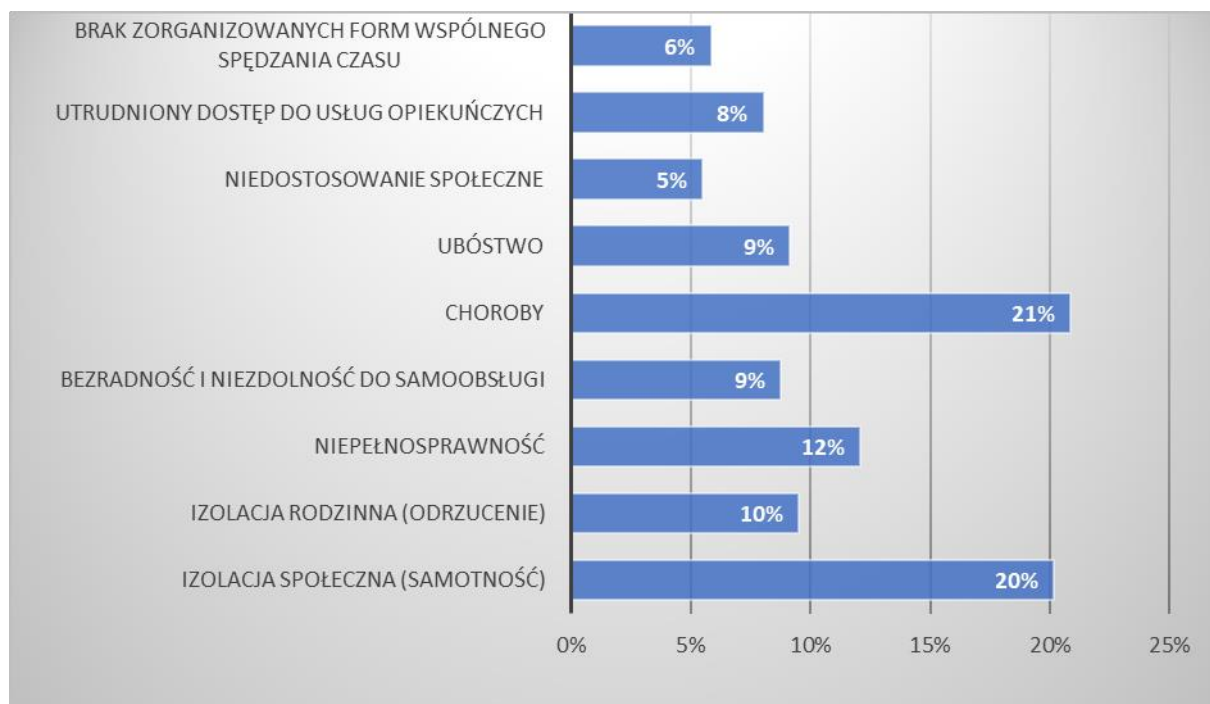
	2014	2015	2016
Liczba osób przebywających w DPS	8	5	7
Odpłatność Gminy za pobyt w DPS (w zł)	152 133	152 214	177 707

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS Grunwald

Corocznie wzrastają miesięczne koszty utrzymania mieszkańców w domach pomocy społecznej. W związku z tym rosną również koszty Gminy związane z finansowaniem odpłatności za pobyt tych podopiecznych, którzy z dochodów własnych oraz dochodów swych rodzin nie są w stanie pokryć kosztów swego pobytu w DPS. Opłacenie pobytu mieszkańca DPS jest dla samorządów gminnych zdecydowanie droższą formą wsparcia niż realizacja usług opiekuńczych.

Problem starzenia się społeczeństwa gminy Grunwald dostrzegają również badani mieszkańcy. 47 respondentów uważa, że szczególnego wsparcia w Gminie potrzebują właśnie osoby starsze. Kolejna kwestia poruszona w ankiecie dotyczyła problemów, z jakimi najczęściej zmagają się osoby starsze w Gminie oraz działań, których wdrożenie przyczyniłoby się do poprawy ich sytuacji. Udzielone przez badanych odpowiedzi prezentuje poniższy wykres.

Wykres 12. Jakie problemy społeczne osób starszych uważa Pani/Pan za najważniejsze na terenie gminy Grunwald?

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

W opinii ankietowanych, problemami, które najczęściej dotyczą seniorów w Gminie są: choroby (21%), izolacja społeczna (samotność) (20%), niepełnosprawność (12%), izolacja rodzinna (odrzućenie) (10%), a następnie bezradność i niezdolność do samoobsługi, ubóstwo (po 9%), utrudniony dostęp do usług opiekuńczych (8%), brak zorganizowanych form wspólnego spędzania czasu (6%) oraz niedostosowanie społeczne (5%).

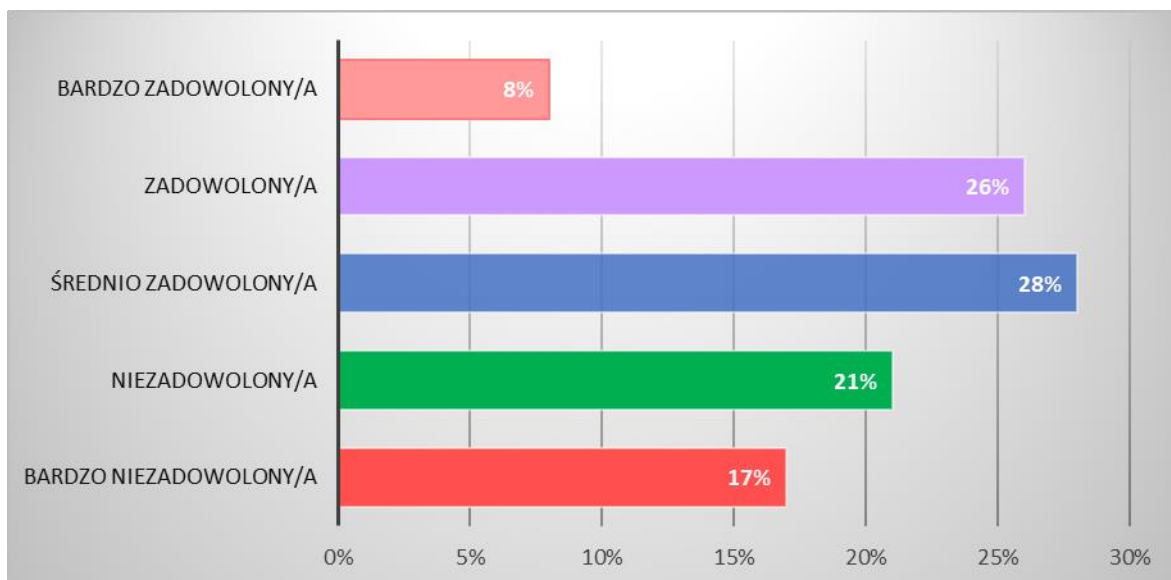
W opinii 5 respondentów w celu rozwiązania najważniejszych problemów społecznych, z którymi borykają się mieszkańcy Gminy, samorząd lokalny powinien położyć największy nacisk na aktywizację społeczną ludzi starszych.

Dotychczas w Gminie podejmowane były działania promujące pozytywne wartości rodzin wielopokoleniowych m.in. poprzez spotkania integracyjne i okolicznościowe. Były to głównie festyny rodzinne, Dni Rodziny, imprezy sportowo-rekreacyjne, kulturalne i edukacyjne, spotkania okolicznościowe (Dzień Babci, Dziadka).

8. OPIEKA ZDROWOTNA, PROBLEM NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI ORAZ DŁUGOTRWAŁA LUB CIĘŻKA CHOROBA

Na terenie gminy Grunwald znajdują się dwie placówki opieki zdrowotnej: Centrum Medyczne „GRUNWALD” z siedzibą w Gierzwałdzie i w Stębarku. Na terenie Gminy usługi medyczne świadczy 4 lekarzy i 2 pielęgniarki środowiskowe. W miejscowości Gierzwałd funkcjonuje Gabinet Stomatologiczny gdzie usługi lecznicze na rzecz lokalnej społeczności świadczy jeden stomatolog. Na terenie gminy mieści się jedna apteka. Na miejscu stacjonuje również karetka pogotowia. W gminie nie ma szpitala, hospitalizacja odbywa się w Szpitalu w Ostródzie. Brakuje lekarzy specjalistów, ze specjalistycznej opieki zdrowotnej mieszkańcy korzystają głównie w Ostródzie, Olsztynku i Olsztynie. 49 badanych mieszkańców dostrzega problemy w obszarze opieki zdrowotnej. Nie są również w pełni zadowoleni z poziomu opieki zdrowotnej w Gminie, co obrazuje poniższy wykres.

Wykres 13. W jakim stopniu jest Pani/Pan zadowolony/a z poziomu opieki zdrowotnej?

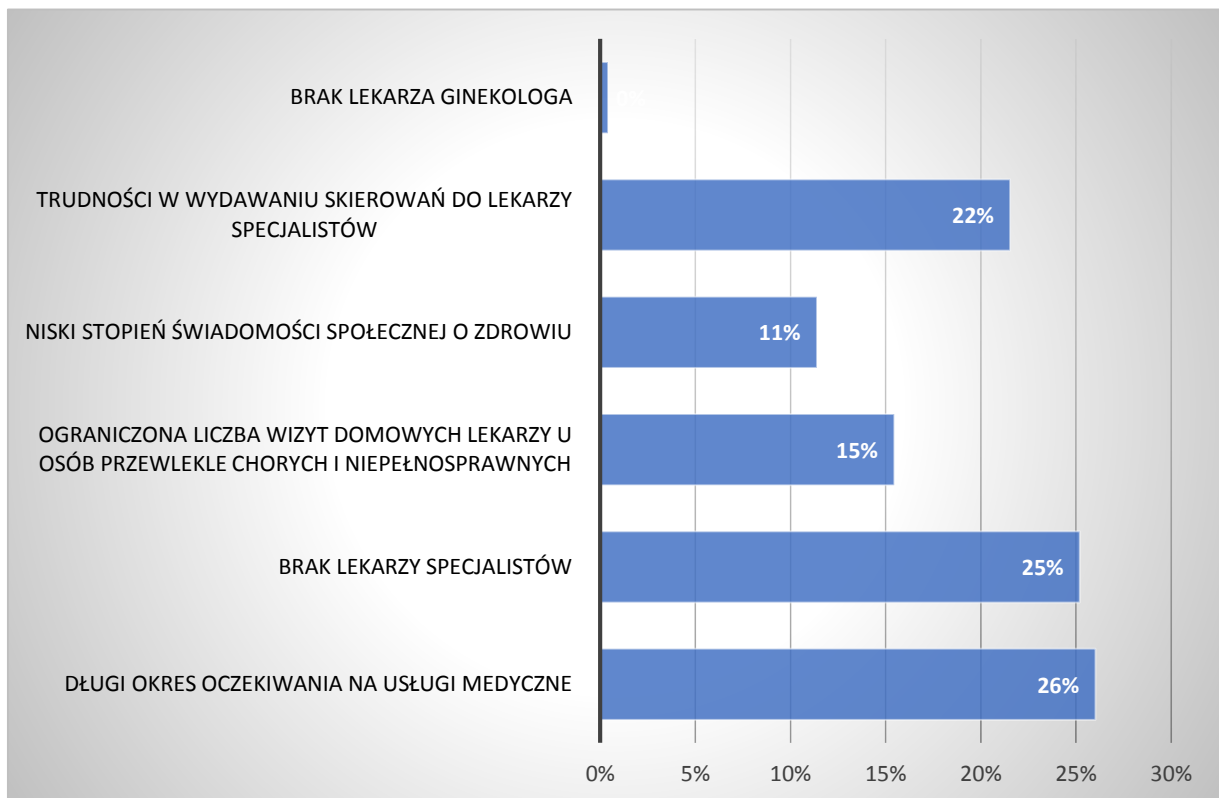

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Uzyskane wyniki ukazują, że z poziomu opieki zdrowotnej w gminie Grunwald bardzo zadowolonych jest 8% badanych mieszkańców, zadowolonych – 26%, średnio zadowolonych - 28%, niezadowolonych – 21% a bardzo niezadowolonych – 17% respondentów.

Najważniejsze problemy w obszarze opieki zdrowotnej zaprezentowano w formie wykresu.

Wykres 14. Najważniejsze problemy w obszarze opieki zdrowotnej na terenie gminy Grunwald

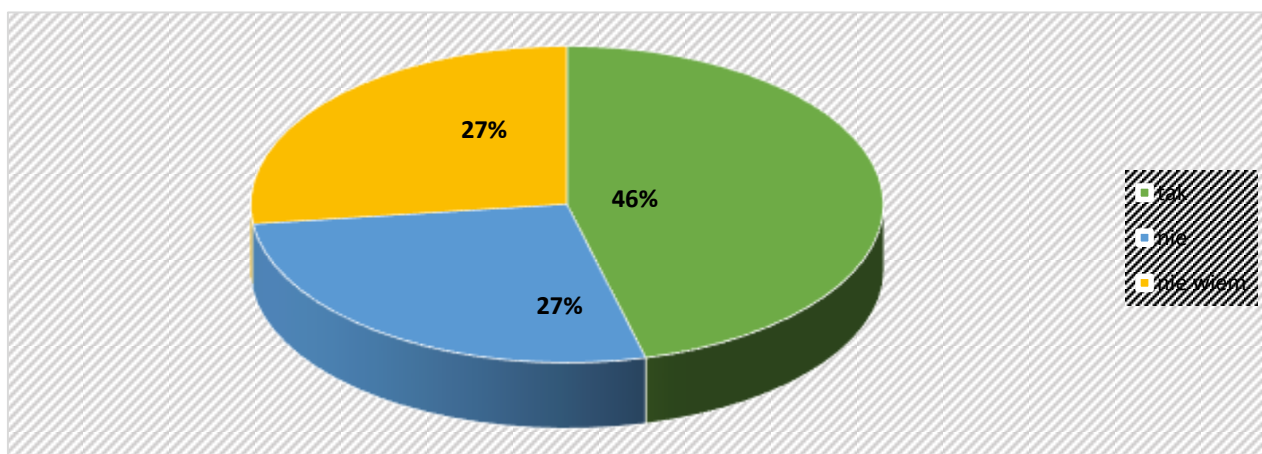
Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

W opinii ankietowanych, najważniejsze problemy w obszarze opieki zdrowotnej to: długi okres oczekiwania na usługi medyczne (26%), brak lekarzy specjalistów (25%), trudności w wydawaniu skierowań do lekarzy specjalistów (22%), ograniczona liczba wizyt domowych lekarzy u osób przewlekle chorych i niepełnosprawnych (15%), niski stopień świadomości społecznej o zdrowiu (11%). Jedna osoba wskazała, że brakuje lekarza ginekologa.

Ponad połowa respondentów (58 osób) uważa, że samorząd lokalny w celu rozwiązania najważniejszych problemów społecznych, z którymi borykają się mieszkańcy Gminy, powinien położyć największy nacisk na poprawę dostępności do opieki medycznej, w tym do lekarzy specjalistów.

Kolejnym problemem społecznym Gminy, biorąc pod uwagę liczebność beneficjentów korzystających z pomocy GOPS, jest niepełnosprawność. Również ankietowani dostrzegają problem niepełnosprawności w Gminie.

Wykres 15. Czy dostrzega Pani/Pan w Gminie problem niepełnosprawności?

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

W opinii 46% badanych mieszkańców w gminie Grunwald występuje problem niepełnosprawności. Przeciwnego zdania jest 27% respondentów.

Większość osób niepełnosprawnych utrzymuje się z rent, emerytur oraz zasiłków. W dalszym ciągu spora liczba pozostaje bez pracy, pozostaje na utrzymaniu rodziny i/lub korzysta ze świadczeń pomocy społecznej. Niepełnosprawnej osobie pełnoletniej, niezdolnej do pracy z powodu wieku lub całkowicie niezdolnej do pracy zgodnie z orzeczeniem ZUS lub legitymującej się orzeczeniem o znacznym albo umiarkowanym stopniu niepełnosprawności przysługuje zasiłek stały. Wysokość zasiłku uzależniona jest od dochodów rodziny lub osoby samotnie gospodarującej i przysługuje w wysokości różnicy między kryterium dochodowym a dochodem. Maksymalna kwota zasiłku stałego dla osoby samotnie gospodarującej wynosi 604 zł miesięcznie. Dane szczegółowe przedstawia poniższa tabela.

Tabela 24. Liczba osób korzystających z pomocy GOPS Grunwald w formie zasiłku stałego w latach 2014-2016.

	2014	2015	2016
Liczba osób	72	80	79
Liczba świadczeń	664	711	728
Kwota świadczeń w złotych	236 977	268 889	308 929

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS Grunwald

Statystyki GOPS ukazują, że w 2014 roku zasiłek stały otrzymywały 72 osoby, w 2015 roku – 80 a w 2016 roku – 79. Zauważa się wzrost liczby świadczeń (z 664 w 2014r. do 728 w 2016r.) oraz kwoty tych świadczeń.

Osoby z niepełnosprawnością korzystają z pomocy GOPS również w formie zasiłków okresowych i celowych. Poniższa tabela przedstawia liczbę rodzin objętych pomocą GOPS z powodu niepełnosprawności.

Tabela 25. Liczba rodzin korzystających z pomocy GOPS Grunwald z powodu niepełnosprawności w latach 2014-2016.

	2014	2015	2016
Liczba rodzin	122	108	100
Liczba osób w rodzinach	401	356	334

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS Grunwald

Zauważa się spadek liczby rodzin korzystających z pomocy GOPS Grunwald z powodu niepełnosprawności. W 2014 roku pomocą objęte były 122 rodziny, natomiast w roku 2016 – 100.

Część osób niepełnosprawnych pobiera z GOPS zasiłek pielęgnacyjny w wysokości 153 zł.

Tabela 26. Liczba wypłaconych zasiłków pielęgnacyjny w gminie Grunwald w latach 2014-2016.

	2014	2015	2016
Liczba świadczeń	3 989	3 893	3 715
Kwota świadczeń w złotych	610 317	595 629	568 395

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS Grunwald

Z powyższej tabeli wynika, że nastąpił spadek wypłaconych świadczeń zasiłków pielęgnacyjnych z 3 989 w 2014 roku do 3 715 w 2016 roku. Powyższy spadek miał wpływ na obniżenie kwoty przyznanych świadczeń.

Rodziny, których członkiem jest osoba z niepełnosprawnością wymagająca pomocy osoby drugiej w codziennym funkcjonowaniu, mogą ubiegać się o świadczenie opiekuńcze.

Tabela 27. Liczba przyznanych świadczeń opiekuńczych w gminie Grunwald w latach 2014-2016.

Rodzaj świadczeń opiekuńczych	2014	2015	2016
Świadczenie pielęgnacyjne	454	401	397
Specjalny zasiłek opiekuńczy	209	179	243
Zasiłek dla opiekuna	805	632	545

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS Grunwald

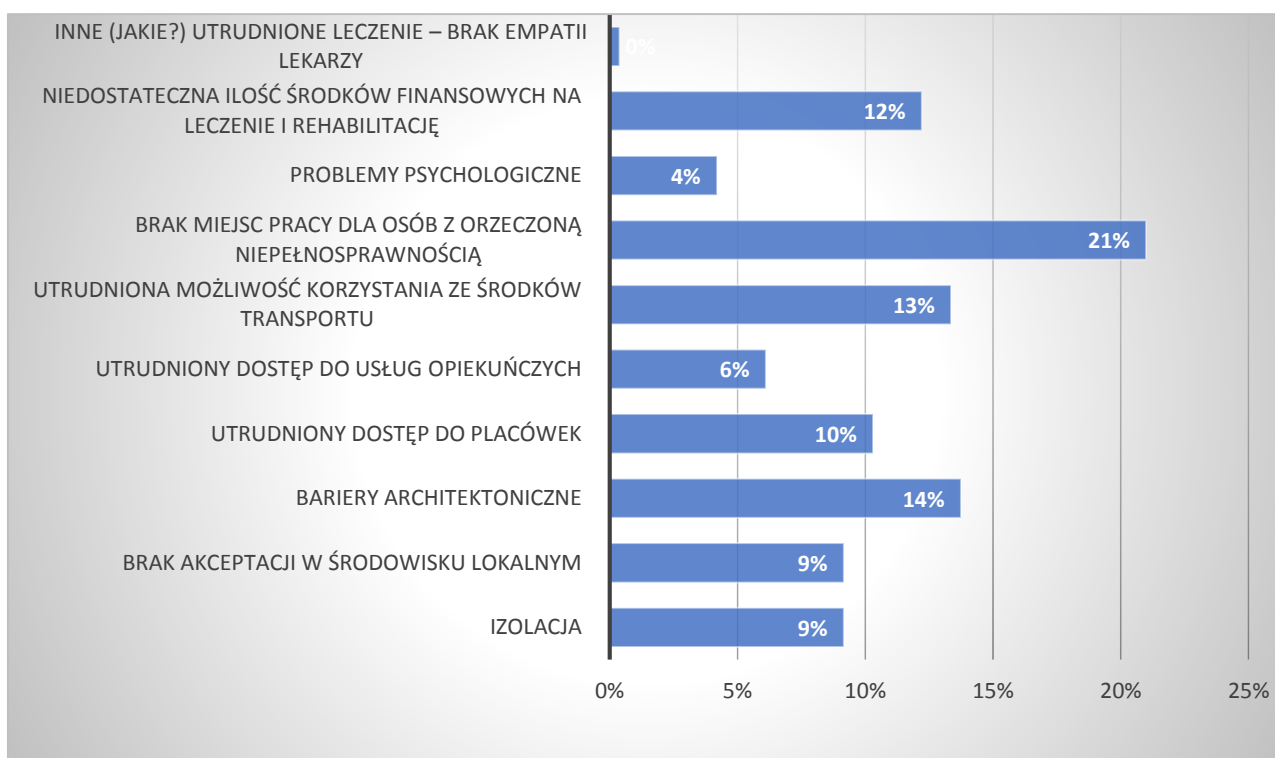
Dane GOPS Grunwald ukazują, że na przestrzeni lat 2014-2016 nastąpił spadek przyznanych świadczeń pielęgnacyjnych i zasiłku dla opiekuna. Natomiast wzrosła liczba specjalnych zasiłków opiekuńczych z 209 w 2014 roku do 243 w 2016 roku.

Mimo wsparcia finansowego sytuacja bytowa osób niepełnosprawnych i rodzin z osobą niepełnosprawną jest niekorzystna. Zagrożenie ubóstwem wiąże się z wysokimi kosztami ponoszonymi na leczenie i rehabilitację. Wynika to również z małej aktywności zawodowej samych niepełnosprawnych spowodowanej często niskimi kwalifikacjami oraz małą liczbą zakładów pracy zatrudniających osoby niepełnosprawne.

Niepełnosprawność wiąże się również z problemami w funkcjonowaniu w społeczeństwie ze względu na różnego rodzaju bariery: mentalne, architektoniczne, kulturowe, co w efekcie może prowadzić do wykluczenia społecznego. Osoby niepełnosprawne zwykle gorzej oceniają swoje zdrowie niż osoby sprawne, częściej muszą korzystać z pomocy medycznej, częściej też występują u nich długotrwałe problemy zdrowotne czy choroby przewlekłe.

Ankietowani na pytanie „Jakie problemy społeczne osób niepełnosprawnych uważa Pani/Pan za najważniejsze na terenie naszej Gminy? Odpowiadali następująco:

Wykres 16. Najważniejsze problemy osób niepełnosprawnych w gminie Grunwald

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Zdaniem ankietowanych, problemami, które najczęściej dotyczą osoby niepełnosprawne w Gminie są: brak miejsc pracy dla osób z orzeczoną niepełnosprawnością (21%), bariery architektoniczne (14%), utrudniona możliwość korzystania ze środków transportu (13%), niedostateczna ilość środków finansowych na leczenie i rehabilitację (12%), utrudniony dostęp do placówek (10%), brak akceptacji w środowisku lokalnym, izolacja (po 9%), utrudniony dostęp do usług opiekuńczych (6%), problemy psychologiczne (4%). Jedna osoba uważa, że problemem osób niepełnosprawnych jest utrudnione leczenie – brak empatii lekarzy.

W opinii 23 respondentów w celu rozwiązania najważniejszych problemów społecznych, z którymi borykają się mieszkańcy Gminy, samorząd lokalny powinien położyć największy nacisk na poprawę jakości życia osobom niepełnosprawnym – zniesienie barier architektonicznych.

Do zadań Gminy należy również pomoc osobom dotkniętym długotrwałą lub ciężką chorobą, którym stan zdrowia uniemożliwia podjęcie pracy zarobkowej, co z kolei powoduje pogorszenie sytuacji finansowej.

Tabela 28. Liczba rodzin korzystających z pomocy GOPS w związku z długotrwałą lub ciężką chorobą w latach 2014-2016

	2014	2015	2016
Liczba rodzin	111	96	90
Liczba osób w rodzinach	316	261	267

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS Grunwald

Z powyższej tabeli wynika, że spada liczba rodzin korzystających z pomocy GOPS w związku z długotrwałą lub ciężką chorobą. W 2014 roku pomocą było objętych 111 rodzin, natomiast w 2016 roku – 90.

Osoby zmagające się z przewlekłą chorobą spotykają się z podobnymi problemami co osoby niepełnosprawne. Długotrwała i ciężka choroba bardzo często przyczynia się do niemożności aktywnego uczestniczenia w tzn. „normalnym życiu” i prowadzi do zagrożenia wykluczeniem społecznym. Osoby długotrwale chore często mają problemy z samoobsługą i potrzebna jest im pomoc osoby drugiej.

9. BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZYCH I PROWADZENIA GOSPODARSTWA DOMOWEGO

Bezradność wynikająca z zaburzenia równowagi systemu rodzinnego przejawiającego się trudnościami w wypełnianiu ról społecznych przez poszczególnych członków rodziny często jest przyczyną złego funkcjonowania rodziny. Objawia się to problemami w pełnieniu ról rodzicielskich i problemami wychowawczymi związanymi z prezentowaniem przez dzieci agresywnych zachowań, łamaniem obyczajów i norm społecznych.

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, to powód kwalifikujący rodziny do objęcia pomocą i udzielania wsparcia przez instytucje pomocy społecznej.

Tabela 29. Liczba rodzin korzystających z pomocy GOPS ze względu na bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w latach 2014-2016

	2014	2015	2016
Liczba rodzin	148	137	120
Liczba osób w rodzinach	790	740	654

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS Grunwald

Statystyki ukazują, że liczba rodzin korzystających z pomocy GOPS ze względu na bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych uległa spadkowi ze 148 w 2014 roku do 120 w roku 2016.

Obowiązek wspierania rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych wynikających z zapisów art. 176 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej jest zadaniem własnym gminy.

W celu zapobiegania zjawisku umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej oraz pomocy rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przydzielana jest pomoc asystenta rodziny. Głównym celem asystentury jest podniesienie umiejętności opiekuńczo-wychowawczych, prowadzenia gospodarstwa domowego, radzenia z sytuacjami dnia codziennego rodziców lub opiekunów dzieci. Rolą asystenta rodziny jest zachęcanie członków rodziny do zmiany, a następnie wspomaganie ich w tym procesie. Liczbę rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny w latach 2014-2016 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 30. Wspieranie rodziny w gminie Grunwald w latach 2014-2016

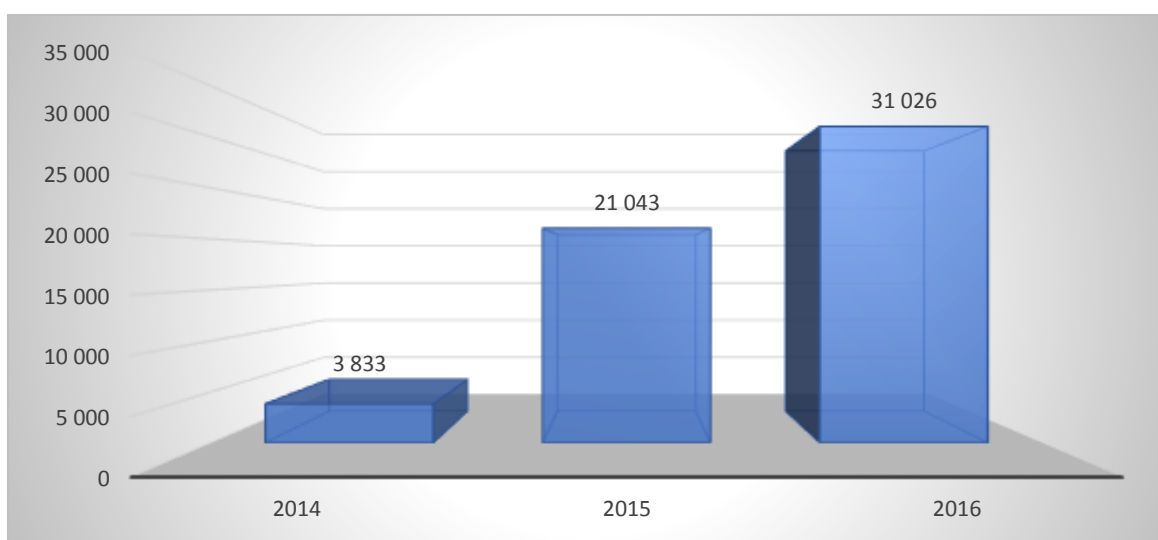
	2014	2015	2016
Liczba rodzin objęta pracą asystenta rodziny	21	27	14
Liczba asystentów rodziny	2	4	2

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS Grunwald

Powyższe dane wskazują, że na przełomie trzech ostatnich lat liczba rodzin, którym udzielono wsparcia w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych poprzez przydzielenie asystenta rodziny zmniejszyła się. W 2014 roku asystenturą zostało objętych 21 rodzin, w 2015 roku – 27, a w 2016 roku – 14. Działania asystenta i rodziny zmierzają do jej usamodzielnienia się i pozostawienia dzieci w rodzinie, w środowisku zapewniającym im poczucie bezpieczeństwa i prawidłowy rozwój.

Jednym z zadań nałożonych na samorząd gminny z zakresu pieczy zastępczej jest współfinansowanie kosztów pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym. Koszty ponoszone przez gminę Grunwald w latach 2014-2016 obrazuje poniższy wykres.

Wykres 17. Koszty ponoszone przez gminę Grunwald za pobyt dzieci w pieczy zastępczej w latach 2014-2016

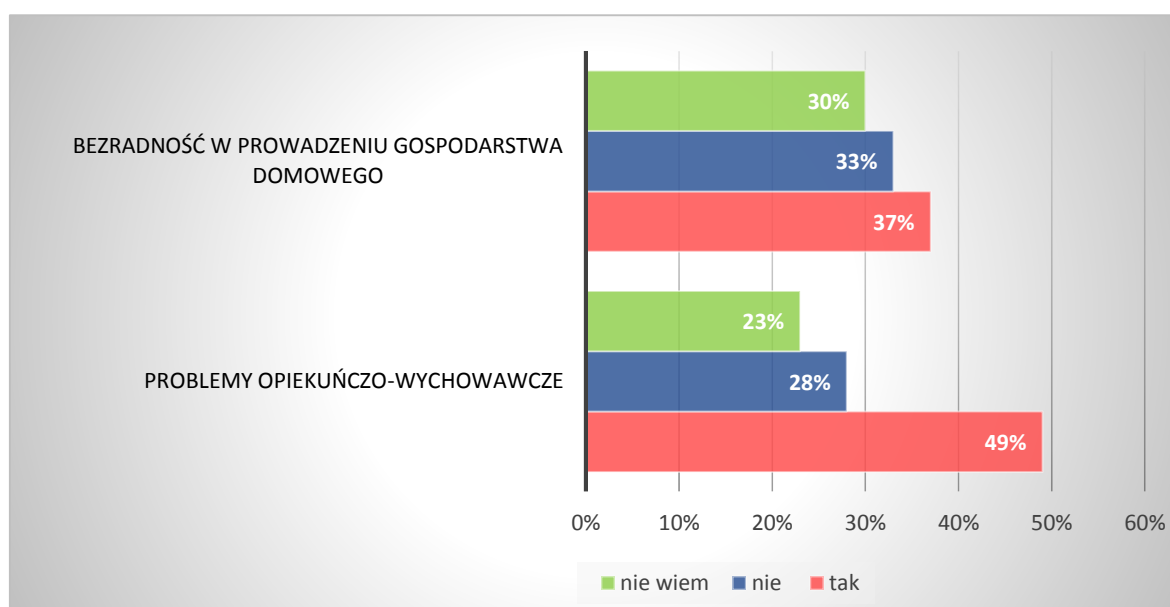

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS Grunwald

Z powyższych danych wynika, że koszty ponoszone przez gminę Grunwald za pobyt dzieci w pieczy zastępczej na przestrzeni ostatnich lat wzrosły. W roku 2014 odpłatność wyniosła 3 833zł, w 2015 roku – 21 043 zł, a w 2016 roku 31 026 zł.

W kwestionariuszu ankiety zawarto pytania dotyczące problemu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz prowadzenia gospodarstwa domowego. Uzyskane wyniki przedstawia poniższy wykres.

Wykres 18. Czy dostrzega Pani/Pan w Gminie problemy opiekuńczo-wychowawcze oraz bezradność w prowadzeniu gospodarstwa domowego?

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

W opinii 49% ankietowanych w gminie Grunwald występują problemy opiekuńczo-wychowawcze, problemu takiego nie dostrzega 28% respondentów. Bezradność w prowadzeniu gospodarstwa domowego dostrzega 37% badanych mieszkańców, przeciwnego zdania jest 33%.

W pytaniu o problemy społeczne dzieci i młodzieży zaniedbania wychowawcze znalazły się na trzecim miejscu (33 odpowiedzi).

10. UZALEŻNIENIA I PRZEMOC W RODZINIE

Poważnym problemem w skali kraju jak również gminy Grunwald są uzależnienia. Uzależnienie to choroba, która utrudnia prawidłowe funkcjonowanie psychiczne, fizyczne i społeczne. Osoba uzależniona najczęściej nie zdaje sobie sprawy ze swojego nałogu,

który przynosi wiele szkód, koncentruje się na zażywaniu konkretnego środka lub wykonywaniu jakiejś czynności.

Najbardziej powszechnym uzależnieniem jest alkoholizm. Nadużywanie alkoholu stanowi jeden z najpoważniejszych problemów gminy Grunwald. Uzależnienie od alkoholu bardzo często wynika z nieumiejętności radzenia sobie w sytuacjach, jakie niesie życie i w ostateczności prowadzi do fizycznego i psychicznego wyniszczenia jednostki. Przynosi szkody nie tylko pijącemu ale też wszystkim w jego środowisku rodzinnym, w tym również dzieciom. Bardzo poważne skutki alkoholizmu to następstwa społeczne. Alkoholizm powoduje zazwyczaj rozbitcie rodziny, rozluźnienie więzi społecznych i zawodowych. Jest jednym z głównych czynników rozwoju przestępczości. Znaczna część wypadków komunikacyjnych związana jest z zażywaniem alkoholu.

Osoby uzależnione mogą zwracać się o pomoc do Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gierzwałdzie. Poniższa tabela zawiera dane dotyczące liczby rodzin i osób w tych rodzinach, które zostały objęte pomocą finansową w związku z alkoholizmem.

Tabela 31. Liczba rodzin korzystających z pomocy GOPS Grunwald z powodu alkoholizmu w latach 2014-2016

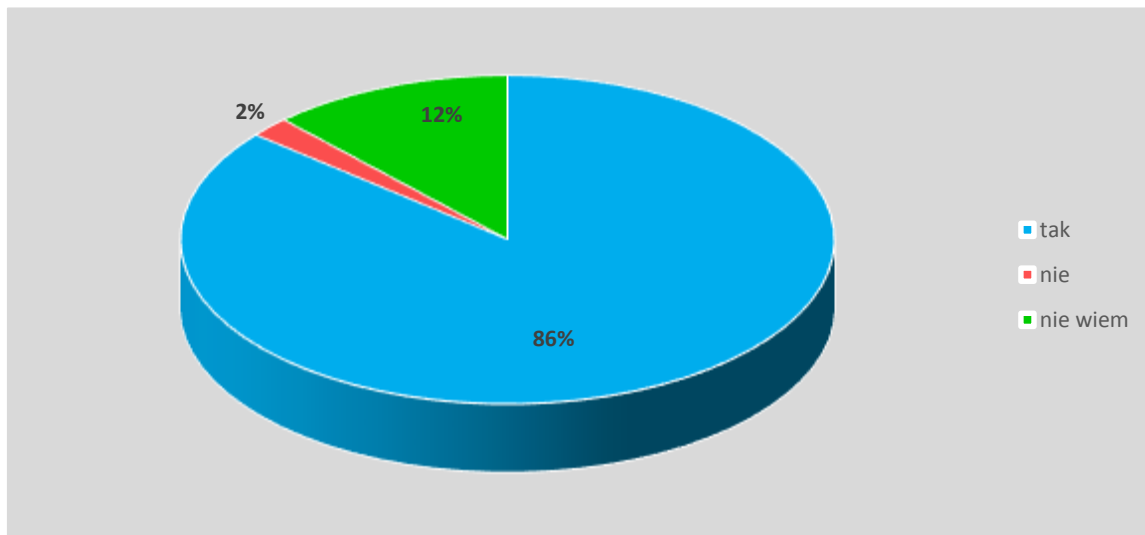
	2014	2015	2016
Liczba rodzin	35	35	25
Liczba osób w rodzinach	135	130	103

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS Grunwald

Ze względu na alkoholizm z pomocy GOPS skorzystało w 2014 i 2015 roku 35 rodzin, natomiast w 2016 roku 25 rodzin (103 osoby w rodzinach). Zauważa się spadek liczby rodzin objętych pomocą GOPS ze względu na problem uzależnienia od alkoholu.

Występowanie problemu alkoholizmu w gminie Grunwald dostrzegają również ankietowani.

Wykres 19. Występowanie problemu alkoholizmu w gminie Grunwald

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

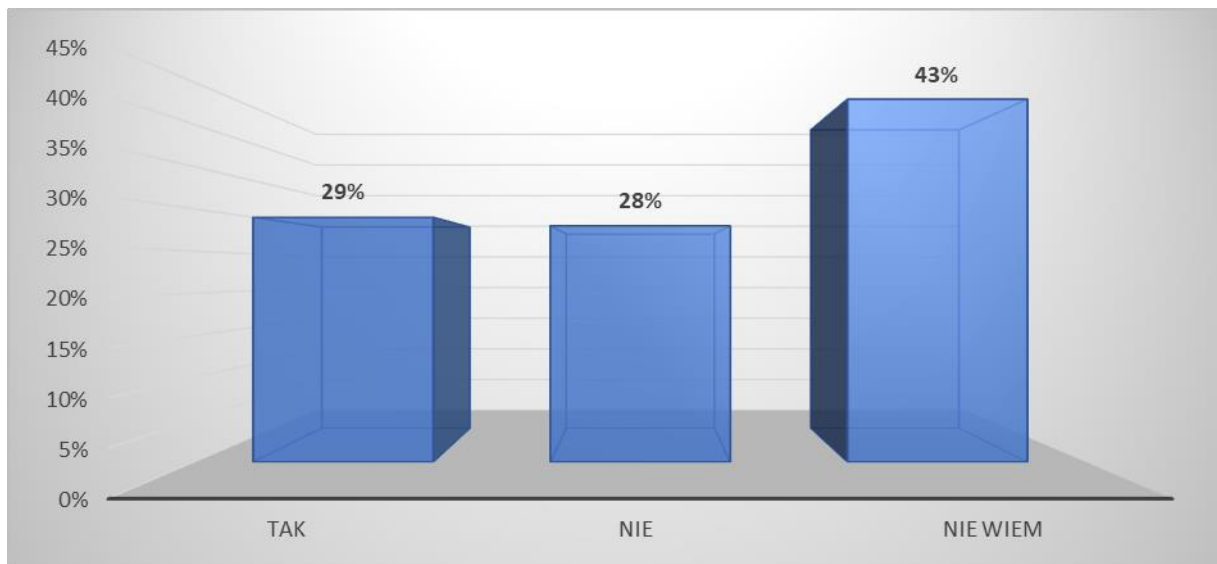
Zdecydowana większość badanych mieszkańców (86%) dostrzega występowanie problemu alkoholizmu w gminie Grunwald. Problemu takiego nie dostrzega tylko 2% respondentów. Ankietowani uważają, że alkoholizm jest najważniejszym problemem społecznym gminy i to właśnie osoby uzależnione potrzebują szczególnego wsparcia. Zdecydowana większość badanych mieszkańców uważa, że alkohol stanowi najważniejszy problem nie tylko rodzin ale niestety również dzieci i młodzieży. Niepokojący jest fakt, że młodzież ma łatwy dostęp do alkoholu i sięga po niego w coraz młodszym wieku.

W opinii 30 respondentów w celu rozwiązania najważniejszych problemów społecznych, z którymi borykają się mieszkańcy Gminy, samorząd lokalny powinien położyć największy nacisk na likwidację patologii społecznych (alkoholizmu, narkomani).

Drugim problemem również niszczącym człowieka i jego rodzinę jest narkomania. Uzależnienie od narkotyków jest chorobą, na którą może zachorować każda osoba eksperymentująca ze środkami zmieniającymi świadomość. W dzisiejszych czasach poważne wyzwanie stanowią „dopalacze”. Ogromny problem w związku z pojawieniem się dopalaczy, oprócz ich szkodliwego działania, stanowi stosunkowo łatwa dostępność dla młodych ludzi.

Ankietowani na pytanie: Czy dostrzega Pani/Pan w gminie Grunwald problem narkomani w tym dopalaczy, odpowiedzieli następująco:

Wykres 20. Występowanie problemu narkomanii, w tym dopalaczy w gminie Grunwald

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Problem narkomanii, w tym dopalaczy w gminie Grunwald dostrzega 29% badanych. Problemu takiego nie dostrzega 28% respondentów. 43% ankietowanych nie miało sprecyzowanego zdania na ten temat.

Prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz problemów narkomanii należy do zadań własnych gminy. Głównym podmiotem działającym na terenie gminy Grunwald w sferze problematyki uzależnień jest Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. W skład komisji wchodzi przedstawiciele m.in. Policji, Służby Zdrowia, Urzędu Gminy oraz Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej. Działania w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych wynikają z przepisów ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi i realizowane są przez GKRPA w szczególności poprzez:

- opracowanie i wdrażanie Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na dany rok oraz w przygotowaniu sprawozdania z realizacji Programu;
- podejmowanie czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu - kierowanie na badania oraz sporządzanie wniosków do sądu o leczenie odwykowe;
- opiniowanie wydawania zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych – zgodnie z zapisami ustawy;

- prowadzenie kontroli przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwolenia oraz warunków sprzedaży, podawania i spożywania napojów alkoholowych – w zakresie ustalonym w ustawie;
- prowadzenie zajęć profilaktycznych oraz edukacyjnych wśród dzieci i młodzieży oraz dorosłych mieszkańców gminy.

Przemoc w rodzinie we współczesnym świecie jest problemem powszechnym, który dotyczy ludzi bez względu na ich wiek, płeć, status materialny, poziom wykształcenia, czy wykonywany zawód. Problem przemocy w rodzinie przez wiele lat był bagatelizowany i marginalizowany. Dopiero od kilku lat podejmowane są działania mające na celu przeciwdziałanie przemocy, wzrosła również świadomość społeczeństwa w tej kwestii.

System przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Polsce określa Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. z 2015 r. poz. 1390). Ustawa określa dla samorządu gminnego następujące zadania:

1. opracowanie i realizacja Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie;
2. prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie;
3. zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia;
4. tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

Problem przemocy dotyka również rodziny zamieszkujące w gminie Grunwald. Dnia 01.07.2011r. Zarządzeniem Wójta Gminy Grunwald Nr 27/2011 powołany został Zespół Interdyscyplinarny do Spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Gminie Grunwald. Obecnie Zespół liczy 16 osób. W jego skład wchodzi przedstawiciele: Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej Grunwald, Posterunku Policji w Stębarku, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Oświaty, Ochrony Zdrowia oraz Sądu Rejonowego w Ostródzie. Do zadań Zespołu Interdyscyplinarnego należy m.in.:

- diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie;
- podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku;

- inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie;
- rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym;
- inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie.

Rodziny, w których zdiagnozowano problem przemocy domowej zostają objęte interdyscyplinarnymi działaniami w ramach procedury „Niebieska Karta” od momentu potwierdzenia przemocy w rodzinie do czasu jej trwałego ustania.

Poniższa tabela prezentuje liczbę wypełnionych „Niebieskich Karta – A” przez uprawnione podmioty w latach 2014-2016.

Tabela 32. Liczba wypełnionych „Niebieskich Karta – A” przez uprawnione podmioty w latach 2014-2016

Podmiot wypełniający	2014		2015		2016	
	Liczba wszystkich Niebieskich Kart - A	Liczba Niebieskich Kart – A wszczynających procedurę „Niebieskie Karty”	Liczba wszystkich Niebieskich Kart - A	Liczba Niebieskich Kart – A wszczynających procedurę „Niebieskie Karty”	Liczba wszystkich Niebieskich Kart – A	Liczba Niebieskich Kart – A wszczynających procedurę „Niebieskie Karty”
Ogółem	12	11	27	23	34	23
Policja	11	10	27	23	31	20
Jednostka organizacyjna pomocy społecznej	1	1	0	0	2	2
Komisja rozwiązywania problemów alkoholowych	0	0	0	0	0	0
Oświata	0	0	0	0	1	1
Ochrona zdrowia	0	0	0	0	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS Grunwald

Z analizy powyższych danych wynika, że na przestrzeni trzech ostatnich lat zauważa się wzrost liczby wypełnianych „Niebieskich Kart – A” przez uprawnione podmioty. W roku 2016 wypełniono 34 „Niebieskie Karty – A”, w tym 23 wszczynające procedurę „Niebieskie Karty”. Podmiotem wypełniającym najczęściej jest Policja. W latach 2014-2016 nie było „Niebieskich Kart – A” wypełnionych przez komisję rozwiązywania problemów alkoholowych oraz ochronę zdrowia.

Istotnych danych na temat zjawiska przemocy w rodzinie dostarczają dane dotyczące stosowania procedury „Niebieskie Karty” zaprezentowane w poniższej tabeli.

Tabela 33. Stosowanie procedury „Niebieskie Karty” przez uprawnione podmioty w latach 2014-2016

		2014	2015	2016
Liczba sporządzonych formularzy „Niebieskich Kart – C” przez grupy robocze		10	29	31
Liczba sporządzonych formularzy „Niebieskich Kart – D” przez grupy robocze		7	15	15
Liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty”		17	28	39
Liczba rodzin wobec których wszczęto procedurę „Niebieskie Karty” w danym roku		10	23	24
Liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty” w przypadku:	Ustania przemocy w rodzinie i uzasadnionego przypuszczenia o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy w rodzinie oraz po zrealizowaniu indywidualnego planu pomocy	16	8	18
	Rozstrzygnięcia o barku zasadności podejmowania działań	0	1	2

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS Grunwald

Powyższe dane ukazują, że na przestrzeni ostatnich trzech lat wzrosła liczba rodzin wobec których wszczęto procedurę „Niebieskie Karty” (w 2014r. procedurę wszczęto u 10 rodzin, w 2015r. – 23, w 2016r. – 24). Rośnie również liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty” w związku z kontynuacją w kolejnych latach. W roku 2014 procedurą „Niebieskie Karty” objętych było 17 rodzin, w roku 2015 – 28, a w roku 2016 – 39. Powyższy wzrost przyczynia się również do zwiększenia liczby sporządzonych formularzy „Niebieskich Kart – C oraz D”. W związku z ustaniem przemocy w rodzinie i uzasadnionym przypuszczeniu o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy w rodzinie oraz po zrealizowaniu indywidualnego planu pomocy w 2014 roku zakończono 16 procedur „Niebieskie Karty”, w 2015r. – 8, natomiast w 2016r. – 18.

Statystyki dotyczące liczby osób dotkniętych przemocą w rodzinie w gminie Grunwald zostały przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 34. Osoby dotknięte przemocą w rodzinie w gminie Grunwald w latach 2014-2016

	2014	2015	2016
Ogółem	57	62	96
Kobiety	-	29	37
Mężczyźni	-	3	12
Dzieci	-	30	47

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS Grunwald

Dane zawarte w tabeli ukazują, że wzrasta liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie w Gminie. W 2014 roku fakt doświadczania przemocy w rodzinie zgłosiło 57 osób, w 2015r. – 62, a w 2016r. – 96. Osoby dotknięte przemocą w rodzinie to najczęściej kobiety i dzieci.

Rodziny dotknięte przemocą mogą liczyć na pomoc Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gierzwałdzie. Poniższa tabela zawiera dane dotyczące liczby rodzin i osób w tych rodzinach, które zostały objęte pomocą finansową w związku z przemocą w rodzinie.

Tabela 35. Liczba rodzin korzystających z pomocy GOPS w związku z przemocą w rodzinie w latach 2014-2016

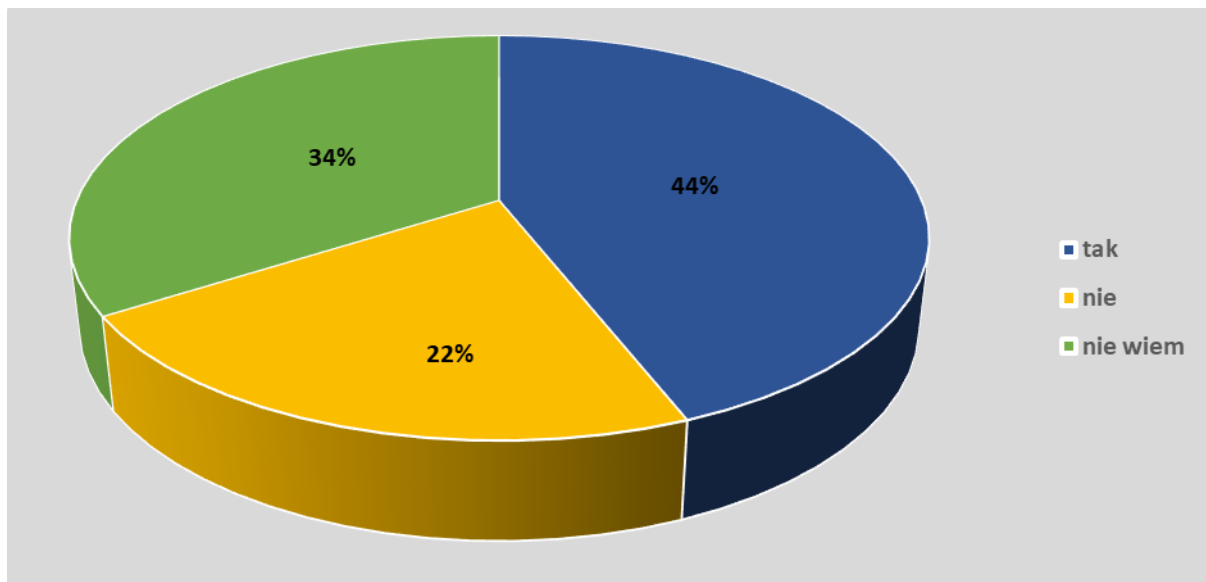
	2014	2015	2016
Liczba rodzin	12	25	19
Liczba osób w rodzinach	51	84	73

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS Grunwald

Ze względu na przemoc w rodzinie z pomocy GOPS korzystało w 2014 roku 12 rodzin, w 2015 roku 25, natomiast w 2016 roku 19 rodzin.

Analiza wyników badań ankietowych wśród mieszkańców potwierdza występowanie problemu przemocy w rodzinie w gminie Grunwald. Szczegółowe dane zostały ujęte w poniższym wykresie.

Wykres 21. Występowanie problemu przemocy w rodzinie w gminie Grunwald

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Problem przemocy w rodzinie w gminie Grunwald dostrzega 44% respondentów, przeciwnego zdania jest 22%. Ponadto badani mieszkańcy uważają, że ofiary przemocy domowej potrzebują szczególnego wsparcia.

Istotną rolę w profilaktyce i rozwiązywaniu problemów uzależnień oraz przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie na terenie gminy Grunwald odgrywa Punkt Informacyjno-Konsultacyjny w Gierzwałdzie. W Punkcie zatrudnionych jest dwóch specjalistów: terapeuta uzależnień/psycholog i specjalista pracy z rodziną w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Głównym zadaniem PIK-u jest udzielanie porad i konsultacji w zakresie szeroko rozumianej problematyki uzależnień i przemocy w rodzinie.

11. BEZDOMNOŚĆ

W ujęciu socjologicznym bezdomność jest problemem społecznym charakteryzującym się brakiem stałego miejsca zamieszkania. Ze względu na trudną do określenia skalę, złożone przyczyny oraz szczególnie dotkliwe społeczno-ekonomiczne skutki jest zjawiskiem o zasięgu i znaczeniu globalnym, mającym jednocześnie specyficzne regionalne i lokalne uwarunkowania, które wpływają na dobór odpowiednich środków przeciwdziałania.

Problem bezdomności jest ściśle powiązany z innymi problemami społecznymi: ubóstwem, bezrobociem, nadużywaniem alkoholu, narkomanią, przestępstwami i prostytutką nieletnich, a także z deprivacją w sferach psychicznych: obniżenia własnej wartości, poczucia utraty godności.

W gminie Grunwald problem bezdomność nie występuje, a jeśli się pojawia, ma charakter jednostkowy. Pomoc osobom zagrożonym i dotkniętym bezdomnością świadczy Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gierzwałdzie. W latach 2014-2015 objął on wsparciem z powodu bezdomności 5 osób, a w 2016 roku 3 osoby.

W Gminie nie ma żadnych placówek zapewniających osobom bezdomnym schronienie. W razie potrzeby osoby te są kierowane do placówek poza jej terenem m.in.: Schroniska dla Osób Bezdomnych MARKOT w Marwałdzie lub Noclegowni w Ostródzie. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gierzwałdzie przyznał pomoc w postaci schronienia w 2014 i 2016 roku – 2 osobom, a w 2015 roku 4 bezdomnym osobom.

Ze względu na złożoność przyczyn pozostawania w bezdomności, osoby bezdomne wymagają różnorodnych działań na rzecz zaspokojenia ich potrzeb oraz włączenia do pełnego uczestnictwa w życiu społecznym.

12. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

Bezpieczeństwo publiczne to zadanie organów administracji państwowej i samorządowej.

Za ochronę mieszkańców oraz utrzymywanie bezpieczeństwa i porządku publicznego w gminie Grunwald odpowiada Posterunek Policji w Stębarku. Do obsługi terenu gminy przydzielonych jest dwóch dzielnicowych. Oprócz realizacji działań ustawowych Posterunek podejmuje również wspólne działania z samorządem lokalnym szczególnie w obszarze profilaktyki.

Zagrożenia występujące na terenie gminy Grunwald przedstawia poniższa tabela.

Tabela 36. Zagrożenia na terenie gminy Grunwald w latach 2014-2016

Rodzaj zagrożenia	2014	2015	2016
Interwencje policji łącznie	263	221	262
Interwencje dotyczące przemocy w rodzinie	4	4	14
Rozboje	1	0	0
Włamania do domów, garaży, pojazdów	17	15	10

Bójki, pobicia	1	3	1
Kradzieże mienia	13	13	10
Uszkodzenie mienia	4	3	1
Uszkodzenie ciała	3	4	3
Zatrzymanych nietrzeźwych kierujących	11	15	14
Wypadki drogowe	2	5	5
Kolizje drogowe	47	40	80
Zatrzymanych do wytrzeźwienia	8	4	10

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Posterunku Policji w Stębarku

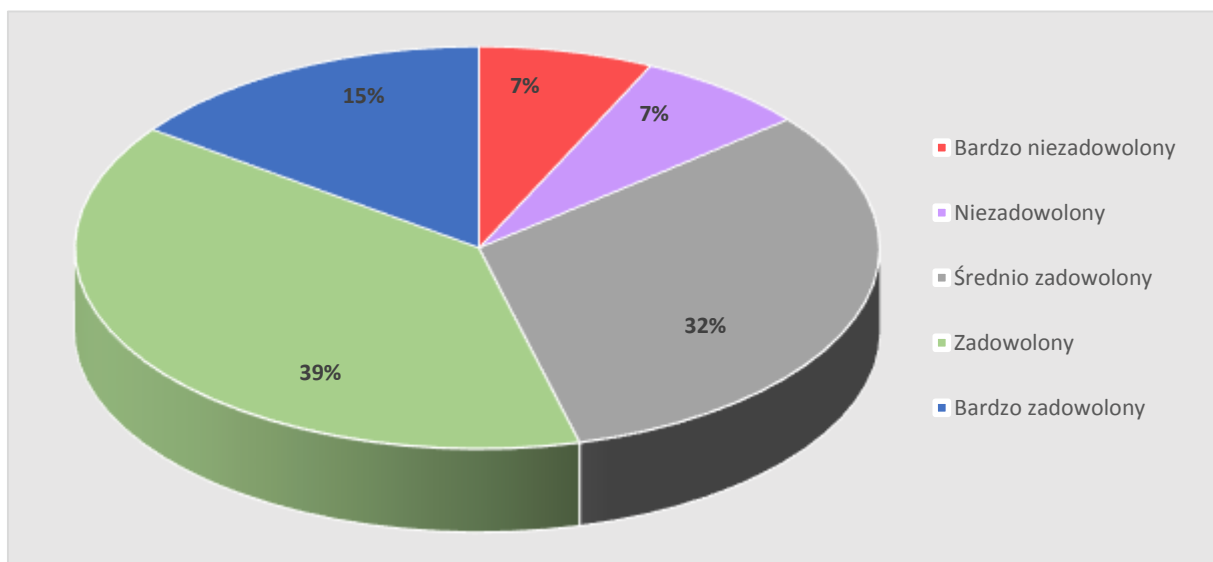
Z danych Posterunku Policji w Stębarku wynika, że najczęściej w Gminie występują kolizje drogowe, interwencje w związku z przemocą w rodzinie, zatrzymania nietrzeźwych kierujących, włamania do domów, garaży, pojazdów, kradzieże mienia. Zauważa się również wzrost liczby osób zatrzymanych do wytrzeźwienia.

Z danych Głównego Urzędu Statystycznego wynika, że w 2016 roku w Gminie Grunwald stwierdzono szacunkowo 104 przestępstwa. Oznacza to, że na każdych 1000 mieszkańców odnotowano 18,16 przestępstw. Jest to wartość nieznacznie mniejsza od wartości dla województwa warmińsko-mazurskiego oraz mniejsza od średniej dla całej Polski. Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw dla wszystkich przestępstw ogółem w gminie Grunwald wynosi 68,00% i jest porównywalny do wskaźnika wykrywalności dla województwa warmińsko-mazurskiego oraz porównywalny do wskaźnika dla całej Polski. W przeliczeniu na 1000 mieszkańców gminy Grunwald najwięcej stwierdzono przestępstw o charakterze kryminalnym - 12,87 (wykrywalność 58%) oraz przeciwko mieniu - 8,54 (wykrywalność 41%). W dalszej kolejności odnotowano przestępstwa drogowe - 2,66 (97%), o charakterze gospodarczym - 1,80 (82%) oraz przeciwko życiu i zdrowiu - 0,78 (88%).

Należy też podkreślić znaczącą rolę Ochotniczych Straży Pożarnych w zakresie działań na rzecz bezpieczeństwa publicznego. W gminie Grunwald funkcjonują 4 jednostki OSP w: Dylewie, Zybułtowie, Gierzwałdzie i Frygnowie. Interwencje dotyczą głównie wyjazdów do pożarów i wypadków drogowych oraz udzielania pomocy przedmedycznej.

W kwestionariuszu ankiety skierowanym do mieszkańców gminy Grunwald poruszono kwestię bezpieczeństwa mieszkańców. Odpowiedzi zaprezentowano w formie wykresu.

Wykres 22. Stopień zadowolenia mieszkańców gminy Grunwald z bezpieczeństwa publicznego

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Powyższy wykres ukazuje, że 15% ankietowanych jest bardzo zadowolonych z bezpieczeństwa w gminie Grunwald, 39% jest zadowolonych a 32% jest średnio zadowolonych. Tylko 7% respondentów jest niezadowolonych i bardzo niezadowolonych. Ponadto 50 badanych mieszkańców odpowiedziało, że czuje się bezpiecznie w swojej gminie.

Z analizy ankiet wynika, że 12 respondentów uważa, że samorząd lokalny powinien położyć największy nacisk na poprawę bezpieczeństwa i ładu publicznego poprzez zintensyfikowanie działań Policji.

Utrzymywanie bezpieczeństwa i porządku publicznego wymaga zastosowania rozwiązań kompleksowych, zakładających wspólne zaangażowanie instytucji i organizacji państwowych, samorządowych i społecznych oraz przedstawicieli społeczności lokalnych.

13. POMOC SPOŁECZNA

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Od roku 2004 świadczenia z pomocy społecznej

finansowane są w dużej mierze ze środków własnych budżetów gmin. Poziom pomocy oferowanej mieszkańcom zależy więc z jednej strony od zasobności lokalnych budżetów, a z drugiej od priorytetów gminnych strategii rozwiązywania problemów społecznych. Z pomocy GOPS mogą korzystać osoby i rodziny, które spełniają określone warunki przedstawione w poszczególnych aktach prawnych. W odniesieniu do świadczeń z pomocy społecznej jednym z nich jest kryterium dochodowe, które wynosi 634 zł dla osoby samotnie gospodarującej oraz 514 zł na osobę w rodzinie.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gierzwałdzie jest podstawową jednostką organizacyjną gminy wykonującą zadania z zakresu pomocy społecznej w ramach zadań własnych oraz zadań zleconych. Zakresem swojej pomocy obejmuje cały teren gminy Grunwald, który podzielony jest na cztery rejony, na których działa 4 pracowników socjalnych. Pracownicy, których głównym zadaniem jest świadczenie pracy socjalnej, posiadają wymagane ustawą wykształcenie. Kadra Ośrodka systematycznie uzupełniała swoje kwalifikacje uczestnicząc w specjalistycznych i różnotematycznych szkoleniach. W 2016 roku w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Gierzwałdzie zatrudnionych było 18 osób, z czego 4 to pracownicy socjalni (w tym 1 osoba ze specjalizacją I stopnia i 1 osoba ze specjalizacją II stopnia).

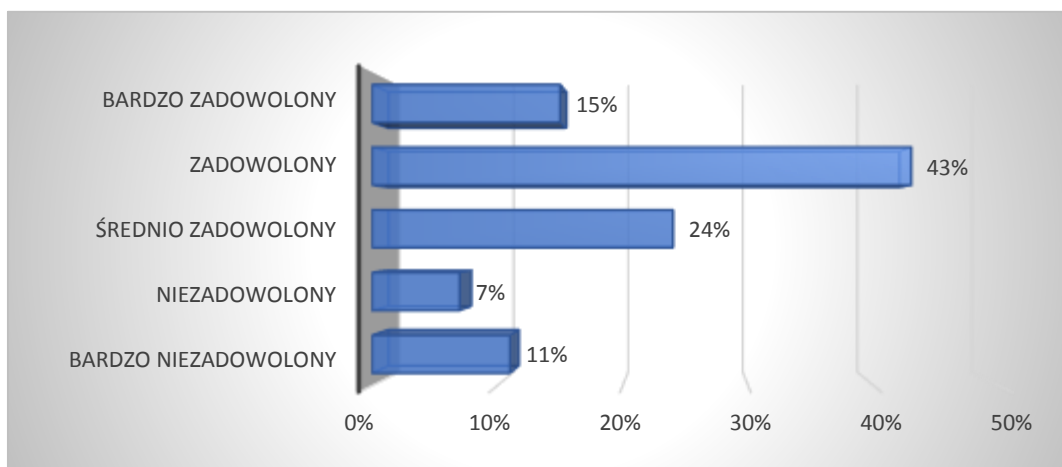
Analizując budżet Ośrodka za lata 2014-2016 należy stwierdzić, że budżet jednostki w roku 2016 stanowił kwotę 10 349 663,43 zł, zaś w roku 2014 wynosił 6 082 449,61 zł. Wzrost budżetu Ośrodka wiąże się z dodatkowymi zadaniami, które zlecane są GOPS.

Do zadań ośrodka pomocy między innymi należy przyznawanie i wypłacanie zasiłków pieniężnych; udzielanie pomocy rzeczowej; schronienia, posiłku, ubrania - osobom tego pozbawionym; świadczenie usług opiekuńczych w domu; pokrywanie wydatków na świadczenia zdrowotne; sprawienie pogrzebu; opłacenie składek na ubezpieczenie emerytalne, rentowe i zdrowotne, udzielenie pomocy mającej na celu życiowe usamodzielnienie się i integrację ze środowiskiem.

Ważnym zadaniem jest również praca socjalna rozumiana jako działalność zawodowa, skierowana na pomoc osobom i rodzinom we wzmocnieniu lub odzyskaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi. Pracownicy socjalni są pierwszymi osobami, które mają bezpośredni kontakt z rodziną w środowisku jej zamieszkania. Przeprowadzając wywiady środowiskowe, dokonują diagnozy problemów i potrzeb, określają plany pomocy.

W kwestionariuszu ankiety zapytano mieszkańców gminy Grunwald o stopień zadowolenia z poziomu pomocy społecznej, odpowiedzi ujęto w formie wykresu.

Wykres 23. Stopień zadowolenia badanych mieszkańców gminy Grunwald z poziomu pomocy społecznej

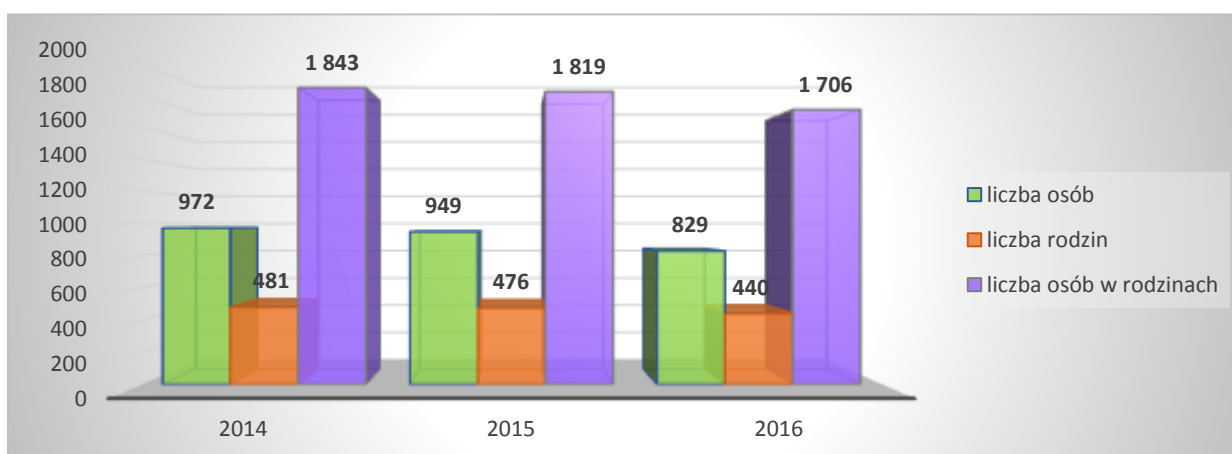

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Powyższy wykres ukazuje, że 15% ankietowanych jest bardzo zadowolonych z poziomu pomocy społecznej w gminie Grunwald, 43% jest zadowolonych, a 24% jest średnio zadowolonych. Tylko 7% respondentów jest niezadowolonych i 11% bardzo niezadowolonych.

GOPS w Gierzwaldzie w roku 2016 realizując zadania z zakresu pomocy społecznej udzielił pomocy i wsparcia 905 osobom. Dane szczegółowe na temat osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej w gminie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 24. Osoby i rodziny w gminie Grunwald, którym w latach 2014-2016 przyznano świadczenie

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS Grunwald

Statystyki ukazują, że w 2014 roku świadczenie przyznano 972 osobom w gminie, w roku 2015 – 949 osobom, a w roku 2016 – 829 osobom. Na przestrzeni lat 2014-2016 liczba świadczeniobiorców GOPS w Gierzwałdzie systematycznie zmniejszała się. Niewątpliwie wpływ na taką sytuację ma poprawienie się sytuacji bytowej rodzin z dziećmi w związku z realizacją rządowego Programu Rodzina 500+.

Zdecydowaną większość odbiorców wsparcia udzielanego przez GOPS stanowiły osoby długotrwale korzystające z pomocy społecznej (602 osoby w 2014r., 608 w 2015r., 534 w 2016r.). Zauważa się uzależnienie niektórych rodzin od pomocy społecznej oraz występowanie zjawiska tzw. „dziedziczenia biedy”, „wyuczony bezradności”. Również ankietowani (51 osób) zwracają uwagę, że długotrwałe korzystanie z różnych form pomocy społecznej stanowi problem gminy Grunwald. Istotne jest podejmowanie działań na rzecz zmiany postaw klientów pomocy społecznej, zwiększania ich aktywności oraz współuczestnictwa w rozwiązywaniu trudnej sytuacji życiowej.

Przyczyny udzielania pomocy osobom i rodzinom będącym w trudnej sytuacji życiowej określa art. 7 ustawy o pomocy społecznej. Szczegółowe dane obrazuje poniższa tabela:

Tabela 37. Powody przyznawania pomocy w gminie Grunwald w latach 2014-2016

Powody przyznania pomocy	2014		2015		2016	
	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Ubóstwo	390	1550	373	1479	333	1339
Sieroctwo	0	0	0	0	0	0
Bezdomność	5	8	5	5	3	3
Potrzeba ochrony macierzyństwa	73	362	92	434	87	431
W tym: Wielodzietność	12	76	23	135	29	171
Bezrobocie	315	1274	292	1195	257	1057
Niepełnosprawność	122	401	108	356	100	334
Długotrwała lub ciężka choroba	111	316	96	261	90	267

Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego – ogółem	148	790	137	740	120	654
W tym:						
– Rodziny niepełne	60	230	57	228	55	229
– Rodziny wielodzietne	102	639	94	589	77	492
Przemoc w rodzinie	12	51	25	84	19	73
Alkoholizm	35	135	35	130	25	103
Narkomania	0	0	0	0	0	0
Trudności w przystosowania się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	9	18	7	14	6	9

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS Grunwald

Wśród głównych przyczyn trudnej sytuacji życiowej będącej powodem zgłaszania się z wnioskiem o pomoc do GOPS w Gierzwałdzie należy wskazać: ubóstwo, bezrobocie, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba, potrzeba ochrony macierzyństwa.

Wykazane powyżej przyczyny udzielenia pomocy są ze sobą powiązane. Problemy jakie pojawiają się w rodzinie często są złożone i wymagają interdyscyplinarnych rozwiązań.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gierzwałdzie prowadzi również postępowania i wypłaca świadczenia rodzinne i opiekuńcze, świadczenia wychowawcze, świadczenia z funduszu alimentacyjnego oraz podejmuje działania wobec dłużników alimentacyjnych. Zajmuje się także przyznawaniem i wypłatą dodatków mieszkaniowych i energetycznych. GOPS jest też realizatorem programów pomocowych, w tym np. wieloletniego programu wspierania finansowego gmin w zakresie dożywiania „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” na lata 2014–2020.

W ramach rządowego programu dla rodzin wielodzietnych Karta Dużej Rodziny GOPS w Gierzwałdzie zajmuje się przyjmowaniem wniosków, zamawianiem i dystrybucją kart. Wydaje również skierowania na żywność w ramach programu FEAD.

W ramach realizacji zadań pomocy społecznej Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gierzwałdzie mając na względzie realizowanie integracji społecznej i jej polityki współpracuje między innymi z:

- Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
- Służbą zdrowia
- Powiatowym Urzędem Pracy w Ostródzie
- Policją
- Sądem Rodzinnym oraz kuratorami społecznymi
- Szkołami
- Radą Gminy
- Sołtysami
- Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Ostródzie
- Polskim Komitetem Pomocy Społecznej w Ostródzie

Współpraca rozwija się na stosunkowo dobrym poziomie. Polega między innymi na wymianie informacji, podejmowaniu wspólnych interwencji, działań, projektów, udzielaniu pomocy finansowej, rzeczowej i żywnościowej.

WYNIKI BADAŃ ANKIETOWYCH

Ankiety ewaluacyjne są nieodłącznym elementem diagnozy problemów społecznych, które mogą się pojawiać na terenie Gminy. Ankieta dotyczyła zarówno określenia problemów społecznych jak i jakości życia mieszkańców gminy Grunwald. Wyniki posłużyły identyfikacji przyczyn i skali występujących na jej terenie problemów społecznych oraz wskazaniu działań, jakie należałoby podjąć w celu zmniejszenia ich natężenia oraz zminimalizowania ich skutków. Kwestionariusz ankiety został rozpowszechniony wśród mieszkańców gminy (również wśród młodzieży gimnazjalnej) oraz pracowników instytucji. Badania miały charakter anonimowy, objętych nimi zostało 100 osób, w tym 74 kobiety i 26 mężczyzn. Odpowiedzi ankietowanych na poszczególne pytania kształtowały się następująco:

1. Czy zadowolona/y jest Pani/Pan z warunków życia w Gminie?

W jakim stopniu jest Pani/Pan zadowolony z następujących warunków życia w Gminie Proszę zaznaczyć przy każdym stwierdzeniu poniżej jedną z możliwych odpowiedzi od 1 do 5		Bardzo niezadowolony/a	Niezadowolony/a	Średnio zadowolony/a	Zadowolony/a	Bardzo zadowolony/a
1	Organizacja czasu wolnego (koła zainteresowań, kluby sportowe)	11	16	40	24	9
2	Dostęp do Internetu	4	13	25	37	21
3	Dostęp do informacji na temat wydarzeń w Gminie	2	17	29	35	17
4	Dostęp do kultury i rozrywki: biblioteka, koncerty itp.	7	17	26	37	13
5	Organizacja imprez cyklicznych w Gminie	8	14	36	31	11
6	Dostępność doradztwa psychologicznego, terapeutycznego, prawnego	3	19	24	35	19
7	Poziom opieki społecznej	11	7	24	43	15
8	Poziom opieki zdrowotnej	17	21	28	26	8
9	Bezpieczeństwo mieszkańców	7	7	32	39	15
10	Warunki mieszkaniowe	4	13	36	32	15
11	Stan dróg	27	23	33	13	4
12	Miejsca rekreacji (np. parki, skwery, place zabaw, ścieżki rowerowe, boiska sportowe)	5	14	37	36	8
13	Edukacja przedszkolna	1	3	26	49	21
14	Szkolnictwo podstawowe	0	3	24	44	29
15	Dostępność przedszkoli	5	8	21	44	22
16	Żywość lokalnej tradycji i historii w codziennym życiu	4	9	50	25	12
17	Siła więzi międzyludzkich integrujących mieszkańców	6	24	41	25	4
18	Dostępność handlu i usług	1	7	30	42	20
19	Poziom udziału mieszkańców w życiu publicznym Gminy	8	20	51	16	5

2. Czy dostrzega Pani/Pan w Gminie niżej wymienione problemy społeczne?

Problem	Tak	Nie	Nie wiem
Ubóstwo	38	37	25
Bezrobocie	61	21	18

Niepełnosprawność	46	27	27
Długotrwała lub ciężka choroba	40	24	36
Alkoholizm	86	2	12
Narkomania w tym dopalacze	29	28	43
Problemy opiekuńczo-wychowawcze	49	28	23
Przemoc w rodzinie	44	22	34
Problemy w obszarze edukacji	19	53	28
Problemy w obszarze opieki zdrowotnej	49	38	13
Problemy w obszarze kultury	23	50	27
Niedostateczna pomoc osobom starszym	30	38	32
Bezradność w prowadzeniu gospodarstwa domowego	37	33	30
Zaniedbanie rozwoju dziecka i młodzieży	42	30	28
Brak poczucia bezpieczeństwa	22	50	28
Długotrwałe korzystanie z różnych form pomocy społecznej	51	20	29
Brak alternatywnych form spędzania czasu wolnego	53	26	21
Inne (jakie?)	-	-	-

3. Jakie są według Pani/Pana najważniejsze problemy społeczne naszej Gminy

- Alkoholizm – 52
- Bezrobocie – 32
- Problemy w obszarze opieki zdrowotnej – 16
 - w tym:
 - mało empatyczni lekarze – 1,
 - problemy z lekarzem rodzinnym (rejestracje, skierowanie) – 1
- Ubóstwo – 12
- Przemoc w rodzinie – 11
- Długotrwałe korzystanie z różnych form pomocy społecznej – 8
- Problemy w obszarze edukacji – 7
 - w tym:
 - brak stypendiów szkolnych – 1
 - stan szkół – 1
 - mało przedszkoli – 1
 - brak wycieczek szkolnych – 1

- Zły stan dróg – 6
- Niedostateczna pomoc osobom starszym – 5
- Problemy opiekuńczo-wychowawcze – 4
- Niepełnosprawność – 4
- Brak alternatywnych form spędzania czasu wolnego – 4
 - w tym:
 - brak rekreacji dla młodzieży – 1
 - brak aktywności dla młodzieży - 1
- Problemy w obszarze kultury – 3
- Długotrwała lub ciężka choroba – 3
- Brak dobrego Internetu – 3
- Zaniedbywanie rozwoju dziecka i młodzieży – 3
- Narkomania w tym dopalacze – 2
- Brak poczucia bezpieczeństwa – 2
- Brak świetlic – 2
- Brak autobusów – 2
- Brak zajęć dla dzieci w okresie wakacji – 1
- Poziom udziału mieszkańców w życiu gminnym – 1
- Małe zainteresowanie bezdomnymi zwierzętami (brak schronisk) – 1
- Mało imprez integracyjnych – 1
- Źle wykorzystywane środki z funduszu sołeckiego – 1
- Fotoradar w obszarach zabudowanych - 1

4. Kto w naszej Gminie według Pani/Pana potrzebuje szczególnego wsparcia?

- Dzieci i młodzież - 32
- Rodziny niepełne - 20
- Rodziny wielodzietne - 21
- Osoby i rodziny w trudnej sytuacji materialnej - 31
- Ofiary przemocy domowej - 42
- Bezrobotni - 25
- Osoby uzależnione (alkohol, narkotyki, hazard inne) - 36
- Osoby niepełnosprawne - 30
- Osoby starsze - 47
- Inne (jakie?)

5. Jakie problemy społeczne dzieci i młodzieży uważa Pani/Pan za najważniejsze na terenie naszej Gminy?

- Brak pozytywnych wzorców i autorytetów - 35
- Przemoc - 23
- Alkohol i papierosy - 75
- Narkotyki - 21
- Chuligaństwo - 17

- Demoralizacja - 16
- Przystępczość - 9
- Zaniedbania wychowawcze - 33
- Zaniedbania socjalne (niedożywienie, higiena) - 6
- Przyjmowanie negatywnych wzorców zachowań od innych (rodzice, grupa rówieśnicza) - 21
- Migracja rodziców (eurosieroctwo) - 5
- Brak zorganizowanych form spędzania wolnego czasu - 28
- Bezproduktywne spędzanie czasu wolnego - 15
- Inne (jakie?)

6. Jakie problemy społeczne rodzin uważa Pani/Pan za najważniejsze na terenie naszej Gminy?

- Nieporadność życiowa - 54
- Ubóstwo - 25
- Bezrobocie - 39
- Alkoholizm - 75
- Bezradność opiekuńczo-wychowawcza - 30
- Niski poziom wzajemnej pomocy pomiędzy rodzinami - 33
- Zanikanie tradycyjnych form spotkań rodzinnych - 19
- Inne (jakie?) lenistwo ludzi, którzy nie chcą podjąć pracy - 1

7. Jakie problemy społeczne osób starszych uważa Pani/Pan za najważniejsze na terenie naszej Gminy?

- Izolacja społeczna (samotność) - 55
- Izolacja rodzinna (odrzućenie) - 26
- Niepełnosprawność - 33
- Bezradność i niezdolność do samoobsługi - 24
- Choroby - 57
- Ubóstwo - 25
- Niedostosowanie społeczne - 15
- Utrudniony dostęp do usług opiekuńczych - 22
- Brak zorganizowanych form wspólnego spędzania czasu - 16
- Inne (jakie?)

8. Jakie problemy społeczne osób niepełnosprawnych uważa Pani/Pan za najważniejsze na terenie naszej Gminy?

- Izolacja - 24
- Brak akceptacji w środowisku lokalnym - 25
- Bariery architektoniczne - 36

- Utrudniony dostęp do placówek - 27
- Utrudniony dostęp do usług opiekuńczych - 16
- Utrudniona możliwość korzystania ze środków transportu - 35
- Brak miejsc pracy dla osób z orzeczoną niepełnosprawnością - 55
- Problemy psychologiczne - 11
- Niedostateczna ilość środków finansowych na leczenie i rehabilitację – 32
- Inne (jakie?) – 1 utrudnione leczenie – brak empatii lekarzy

9. Jakie problemy społeczne w obszarze opieki zdrowotnej uważa Pani/Pan za najważniejsze na terenie naszej Gminy?

- Długi okres oczekiwania na usługi medyczne - 64
- Brak lekarzy specjalistów - 62
- Ograniczona liczba wizyt domowych lekarzy u osób przewlekle chorych i niepełnosprawnych - 38
- Niski stopień świadomości społecznej o zdrowiu - 28
- Trudności w wydawaniu skierowań do lekarzy specjalistów - 53
- Inne (jakie?) lekarz ginekolog - 1

10. Jakie problemy społeczne w obszarze edukacji uważa Pani/Pan za najważniejsze na terenie naszej Gminy?

- Brak żłobków - 35
- Mała liczba placówek wychowania przedszkolnego - 17
- Niedostateczne wykorzystanie bazy szkolnej w czasie wolnym od nauki - 28
- Niewystarczająca ilość zajęć pozalekcyjnych - 25
- Brak placówek socjoterapeutycznych, świetlic opiekuńczo-wychowawczych i innych podmiotów realizujących zadania z organizacji czasu wolnego - 38
- Niewystarczająca infrastruktura dla dzieci niepełnosprawnych - 29
- Niedostateczne wsparcie psychologiczno-pedagogiczne - 25
- Utrudniony dojazd do placówek szkolnych - 19
- Inne (jakie?)
 - Brak zajęć dla osób starszych – 1
 - Odwieczny problem z autobusem - 1
 - Bardzo dobry poziom edukacji – 2
 - Brak problemów - 1

11. Jakie problemy społeczne w obszarze sportu i kultury uważa Pani/Pan za najważniejsze na terenie naszej Gminy? (proszę zaznaczyć maksymalnie trzy odpowiedzi)

- Niewystarczająca liczba organizacji pozarządowych inspirujących działalność kulturalną i sportową - 38
- Niewystarczająca liczba placówek kulturalnych - 27

- Niedostatecznie wykorzystany potencjał historii i kultury regionu - 23
- Niewykorzystany potencjał uzdolnionej i utalentowanej młodzieży - 39
- Zbyt mało imprez i wydarzeń środowiskowych - 52
- Nieatrakcyjna oferta imprez kulturalnych - 24
- Inne (jakie?)

12. Na co w Pani/Pana opinii samorząd lokalny winien położyć największy nacisk w celu rozwiązania najważniejszych problemów społecznych, z którymi borykają się mieszkańcy Gminy?

1	Poprawę dostępności do opieki medycznej w tym do lekarzy specjalistów	58
2	Poprawę gospodarowania środkami publicznymi	17
3	Rozwój kultury, rozrywki, sportu i rekreacji	29
4	Zwiększenie pomocy bezpośredniej osobom najuboższym (finansowej lub rzeczowej)	11
5	Poprawę bezpieczeństwa i ładu publicznego poprzez zintensyfikowanie działań Policji	12
6	Ograniczenie bezrobocia, poprawę rynku pracy	44
7	Wsparcie pracodawców oraz przedsiębiorczości (doradztwo, szkolenia)	8
8	Poprawę jakości życia osobom niepełnosprawnym – zniesienie barier architektonicznych	23
9	Zwiększenie liczby mieszkań socjalnych/komunalnych	22
10	Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie	16
11	Likwidację patologii społecznych (narkomania, alkoholizm)	30
12	Inwestycje w infrastrukturę (drogową, wodociągową, kanalizacyjną, inną)	14
13	Aktywizację społeczną ludzi starszych	5
14	Zwiększenie dostępności specjalistycznego poradnictwa (psychologicznego, prawnego)	5
15	Rozbudowę bazy turystycznej na terenie Gminy i promocję regionu	10
16	Prowadzenie polityki proinwestycyjnej, mającej na celu przyciągnięcie inwestorów zewnętrznych (krajowych i zagranicznych) oraz pomoc w procesie rejestracji firmy	3
17	Wsparcie inicjatyw obywatelskich (fundacji czy stowarzyszeń prowadzących działalność niezarobkową)	4
18	Inne, jakie?	

Jeśli według Pani/Pana pominęliśmy w ankiecie jakiś ważny problem, to proszę go opisać w tym miejscu:

- Lojalność i pomoc osobom starszym i chorym – 1
- Brak schronisk dla zwierząt – 1

- „Młodzież to też przecież mieszkańcy gminy. Chcę, żeby Gmina informowała też młodzież o swoich działaniach” - 1

METRYCZKA

1. Płeć:

- kobieta - 74 mężczyzna - 26

2. Wiek:

- 15 – 20 lat - 17 41 – 50 lat - 16
 21 – 30 lat - 26 51 – 60 lat - 21
 31 – 40 lat - 18 61 lat i powyżej - 2

3. Wykształcenie:

- podstawowe - 11 średnie - 29
 gimnazjalne - 16 wyższe (licencjat, magister) - 25
 zawodowe - 19

4. Miejsce zatrudnienia:

- instytucja publiczna (rządowa lub samorządowa) - 45
 przedsiębiorstwo prywatne (jako pracownik)- 15
 własna działalność gospodarcza- 1
 rolnik - 4
 emeryt/rencista -2
 uczeń/student -17
 osoba bezrobotna -14
 inne (jakie?) - 2
➤ Opiekun dziecka niepełnosprawnego

ANALIZA SWOT

Bardzo użyteczną metodą przy określaniu priorytetów rozwojowych jest analiza SWOT. Jest to metoda prezentacji i analizy problemu społecznego, a dokładnie kontekstów, w jakich ów problem występuje. Stanowi punkt wyjściowy dla określania celów strategicznych. Wnikliwe opracowanie analizy SWOT jest istotnym etapem procesu planowania strategicznego.

Wymienia się mocne i słabe strony zadania oraz szanse i zagrożenia dla jego rozwiązania. Mocne i słabe strony dotyczą sytuacji teraźniejszej i są to zjawiska mające podłoże w czynnikach wewnętrznych (np. instytucje, które odgrywają kluczową rolę w wypełnianiu zadań strategii). Szanse i zagrożenia to zjawiska występujące w otoczeniu (bliższym i dalszym), dotyczą one przyszłości. Szanse wynikają z mocnych stron, a zagrożenia wynikają ze słabych stron.

Analiza SWOT została przygotowana na spotkaniu warsztatowym Zespołu do spraw opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2017-2026. W pracach nad analizą udział wzięli przedstawiciele różnych jednostek odpowiedzialnych za realizację polityki społecznej m.in. Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, Policji, GKRPA, jednostek oświatowych, organizacji pozarządowych i innych jednostek.

Tabela 38. Analiza SWOT dla gminy Grunwald

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none">– wykształcona i kompetentna kadra zatrudniona w systemie pomocy społecznej;– umiejętność szybkiego reagowania w sytuacjach kryzysowych;– prowadzenie działań w zakresie profilaktyki uzależnień i przeciwdziałania przemocy w rodzinie;– pomoc usługowa, zaspokajająca potrzeby osób starszych i chorych;– dogodna lokalizacja ośrodka zdrowia i apteki;– zdolni, młodzi sportowcy (m.in. piłka nożna, tenis);	<ul style="list-style-type: none">– ograniczone włączanie się społeczności lokalnej w działania pomocowe, brak reakcji najbliższego środowiska na patologiczne zachowania osób i rodzin;– zwiększanie się liczby osób w wieku poprodukcyjnym;– rosnące obciążenia GOPS dodatkowymi zadaniami;– znaczne obciążenie kadry pedagogicznej nadmiernymi obowiązkami;– utrudniony dojazd dzieci i młodzieży na zajęcia pozalekcyjne;– utrudniony dostęp do specjalistów w służbie zdrowia;

<ul style="list-style-type: none"> - zajęcia pozalekcyjne dla dzieci i młodzieży; - bogata fauna i flora; - bezpieczeństwo: Posterunek Policji, Ochotnicza Straż Pożarna; - duży budynek gimnazjum (siłownia, duża hala sportowa); - obejmowanie rodzin wsparciem asystenta rodziny; - dobrze wyszkolona i przygotowana kadra pedagogiczna; - funkcjonowanie Wioski Internetowej; - otwarcie na współpracę z innymi szkołami, instytucjami/wspólne inicjatywy edukacyjne; - duży potencjał twórczy dzieci i młodzieży (przedmiotowy, sportowy, artystyczny, językowy); - posiadana baza lokalowa na imprezy kulturalne (GOK); - funkcjonowanie przedszkoli; - dożywianie dzieci w szkołach, stypendia; - aktywna działalność GKRPA; - gmina otwarta na współpracę z organizacjami pozarządowymi: oddelegowany pracownik, program współpracy; - tereny gminy należące do szczególnych stref przyrodniczych; - podejmowanie działań przez niektóre świetlice wiejskie w zakresie organizowania czasu wolnego dzieci i młodzieży; - place zabaw dla dzieci; - działalność instytucji na rzecz osób potrzebujących; - dostępność do bezpłatnego poradnictwa specjalistycznego; - dobre rozeznanie środowiska lokalnego przez pracowników służb pomocy społecznej; 	<ul style="list-style-type: none"> - słaby dostęp do usług transportowych, wykluczenie komunikacyjne niektórych miejscowości gminy; - uśpiona działalność niektórych organizacji pozarządowych; - mała liczba aktywnych liderów; - brak specjalistów piszących projekty o zewnętrzne dofinansowanie; - brak działań kompleksowych, partnerskich w zakresie rozwiązywania problemów społecznych; - niewystarczająca ilość kadry specjalistycznej: psycholog, pedagog; - wysoki poziom długotrwałego bezrobocia i wysoka stopa bezrobocia; - mała aktywność społeczna i zawodowa mieszkańców; - brak nawyków korzystania z rodzinnego poradnictwa specjalistycznego; - zbyt mała aktywność w zakresie organizacji grup wsparcia i grup samopomocowych; - niewystarczająca ilość propozycji spędzania czasu wolnego oraz socjoterapii dla młodzieży zagrożonej demoralizacją; - brak programów socjoterapeutycznych w funkcjonujących świetlicach wiejskich; - ograniczone zasoby mieszkaniowe, brak mieszkań chronionych i niewystarczająca liczba mieszkań socjalnych; - znaczna odległość od dużych miast; - bariery architektoniczne dla osób niepełnosprawnych; - brak miejsc pracy/dużych zakładów pracy; - słabe zainteresowanie pracą poza miejscem zamieszkania; - mało atrakcyjny rynek pracy; - długotrwałe korzystanie ze świadczeń pomocy społecznej; - zbyt mała aktywność sportowo-rekreacyjna; - słabe więzi społeczne/międzyludzkie;
---	---

<ul style="list-style-type: none"> - atrakcyjna przestrzeń publiczna/ infrastruktura umożliwiająca aktywność sportową oraz kulturalną; - środki finansowe na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych; - posiadanie liderów społeczności lokalnych; - udział w projektach unijnych – pozyskiwanie środków z zewnątrz; - walory turystyczne; - predyspozycje do rozwoju turystyki i do wytwarzania zdrowej żywności; - dobrze rozwinięta gospodarka leśna; - zabytki; - obchody Bitwy pod Grunwaldem przyciągające turystów z kraju i ze świata. 	<ul style="list-style-type: none"> - występowanie zjawiska dziedziczenia bezrobocia; - niska aktywność osób starszych; - pogłębiający się problem uzależnień oraz trudności opiekuńczo-wychowawczych; - niewystarczająca i ograniczona oferta wydarzeń kulturalnych; - słaba oferta zorganizowanych form wypoczynku dla dzieci i młodzieży; - zwiększenie zatrudnienia w świetlicach.
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> - zwiększenie świadomości społecznej dotyczącej zdrowego stylu życia; - powstawanie siłowni zewnętrznych; - organizowanie turniejów, zawodów sportowych, imprez okolicznościowych; - pozyskiwanie sponsorów oraz inwestorów; - doposażenie OSP; - rozwój społeczeństwa obywatelskiego; - wdrażanie programów wspierania zatrudnienia oraz narzędzi ekonomii społecznej; - szkolenia oraz inne formy podnoszenia kwalifikacji zawodowych; - rozwój przedsiębiorczości; - zwiększenie działań w kierunku rozbudowy oferty atrakcji turystycznych bazujących na obchodach Bitwy pod Grunwaldem; - zintensyfikowanie działań świetlic wiejskich na rzecz aktywności 	<ul style="list-style-type: none"> - wzrost zapotrzebowania na usługi opiekuńcze i pobyt w domach pomocy społecznej; - niewystarczająca liczba świetlic dla dzieci i młodzieży; - zły stan dróg; - starzenie się społeczeństwa; - migracja osób młodych, aktywnych za pracę; - rozwój patologii społecznych; - rozbicie więzi rodzinnych, społecznych; - niestabilna polityka oświatowa; - preferowanie konsumpcyjnego stylu życia; - zbyt rozbudowany fundusz świadczeń socjalnych; - brak świadomości problemu i umiejętności szukania pomocy przez rodziny dysfunkcyjne; - rosnąca ilość rodzin wieloprotymowych/dysfunkcyjnych; - uzależnienie rodzin od pomocy społecznej

<p>społeczności lokalnych;</p> <ul style="list-style-type: none"> - wzrost jakości usług świadczonych przez podmioty realizujące zadania pomocy społecznej; - tworzenie systemu wsparcia dla osób i rodzin będących w sytuacjach kryzysowych poprzez łączenie działań różnych instytucji i organizacji; - możliwość pozyskiwania środków zewnętrznych – fundusze europejskie; - wykorzystanie potencjału osób starszych i niepełnosprawnych; - zwiększenie świadomości społecznej w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie i uzależnień; - wzmocnienie współpracy pomiędzy instytucjami wspierającymi rodzinę i jej funkcjonowanie; - rozwijający się wachlarz instrumentów prawnych w zakresie pomocy społecznej; - rozwój działalności lokalnej – mobilizacja społeczna; - zintensyfikowanie działań organizacji pozarządowych; - silny i w miarę posiadanych kompetencji sprawnie działający samorząd; - rozwój turystyki i agroturystyki; - większa integracja mieszkańców; - wzrost poziomu wykształcenia mieszkańców; - zwiększenie promocji regionu; - rozwój oferty zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży; - rozwój systemu pomocy pedagogiczno-psychologicznej dla dzieci i młodzieży oraz ich rodziców; - rozwój wsparcia specjalistycznego; - stworzenie mieszkań chronionych; - poprawa wyposażenia instytucji kultury i świetlic. 	<p>oraz zjawisko tzw. „diedziczenia biedy”, „wyuczonej bezradności”;</p> <ul style="list-style-type: none"> - brak dostatecznych środków na walkę z problemami społecznymi; - łatwy dostęp dzieci i młodzieży do alkoholu i substancji psychoaktywnych; - zlecanie nowych zadań gminie bez pokrycia finansowego ze środków centralnych; - skupianie zaangażowania w rozwiązywaniu problemów społecznych wyłącznie na liderach; - szara strefa zatrudnienia – zmniejszenie dochodów gminy; - zmienność przepisów prawa; - izolacja społeczna osób starszych; - niewystarczająca profilaktyka zdrowotna.
--	--

Źródło: opracowanie własne

WNIOSKI Z DIAGNOZY

Przeprowadzona w kilkunastu obszarach diagnoza sytuacji społecznej w gminie Grunwald pozwoliła na zidentyfikowanie najważniejszych problemów oraz wyzwań, przed którymi w najbliższych latach stanie samorząd lokalny. Zaliczono do nich:

- bezrobocie, które mimo spadku w ostatnich latach, wciąż należy do najważniejszych problemów społecznych występujących w gminie. Walka z bezrobociem jest trudnym i długofalowym przedsięwzięciem, które wymaga współdziałania wielu instytucji, firm, organizacji. Należy zwrócić uwagę na potrzebę zwiększenia kompetencji, kwalifikacji i mobilności osób bezrobotnych, tak aby skuteczniej i trafniej odpowiadały na zapotrzebowanie rynku pracy. Wskazany jest rozwój usług adekwatnych do potrzeb osób bezrobotnych, podejmowanie działań w ramach zatrudnienia socjalnego. Szansą na poprawę sytuacji osób/rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym jest możliwość uczestnictwa w działaniach reintegracyjnych oferowanych przez Centra Integracji Społecznej. CIS-y prowadzą działania reintegracji społecznej i zawodowej pozwalające przede wszystkim zdobyć nowe kwalifikacje zawodowe lub przyczynić się do przekwalifikowania zawodowego. Ponieważ możliwości budżetu państwa i samorządu lokalnego są ograniczone, istotne jest również podejmowanie działań przy wykorzystywaniu środków unijnych;
- starzenie się społeczeństwa w gminie – spadek liczby mieszkańców, w tym dzieci i młodzieży oraz osób w wieku produkcyjnym, któremu towarzyszy systematyczny wzrost liczby osób starszych. Zmiany te wskazują na postępujący proces starzenia się społeczności lokalnej, zwiększając tym samym ryzyko chorób i niepełnosprawności, powodując m.in. potrzebę poszerzenia dostępu do usług opiekuńczych oraz opieki medycznej. Uzupełnieniem pomocy świadczonej przez Ośrodek Pomocy Społecznej może być organizowanie pomocy sąsiedzkiej oraz wolontariatu. Należy również zwrócić uwagę, że w grupie seniorów są także osoby sprawne, o dużym potencjale i potrzebie aktywności. Istotne jest zatem rozszerzanie oferty aktywnego spędzania czasu wolnego oraz zapewnienie możliwości jak najbardziej pełnego uczestnictwa w życiu społecznym np. przez stworzenie miejsc spotkań i aktywności dla seniorów. Postępujący proces starzenia się społeczeństwa uzasadnia potrzebę zwiększenia działań na rzecz wsparcia i aktywizacji seniorów, dalszego likwidowania

występujących barier oraz udzielania wsparcia osobom niepełnosprawnym w uzyskaniu i utrzymaniu zatrudnienia;

- utrzymujące się zjawisko ubożenia części mieszkańców gminy, co m.in. wymaga zachęcania ich, poprzez pracę socjalną i poradnictwo, do aktywnych postaw, udzielania pomocy finansowej i rzeczowej, zaspokajania potrzeb bytowych dzieci z rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej, realizowania programów i projektów służących aktywizacji społeczno-zawodowej oraz zwiększenia w gminie zasobów mieszkań komunalnych i socjalnych oraz stworzenia mieszkań chronionych;
- rosnącą liczbę rodzin wymagających wsparcia, głównie z uwagi na wielodzietność, oraz problem niewłaściwego wypełniania obowiązków opiekuńczo-wychowawczych przez rodziców. W przypadku rodzin niewydolnych w sprawach opiekuńczych i wychowawczych priorytetem jest zapewnienie odpowiednich warunków rozwoju dzieci, młodzieży oraz kształtowanie wartości i norm związanych z prawidłowym funkcjonowaniem rodziny. Wsparcie udzielane rodzinom powinno mieć charakter profilaktyczny i ochronny obejmujące m.in. poszerzenie dostępu do opieki przedszkolnej, zapewnienie opieki nad dziećmi do lat 3 oraz zwiększenie dostępu dzieci i młodzieży do alternatywnych form spędzania czasu wolnego. Wskazany jest dalszy rozwój usług wspierających rodzinę, w tym: asystentury rodzinnej, konsultacji i poradnictwa specjalistycznego (rodzinnego, psychologiczno-pedagogicznego, prawnego i terapii rodzinnej) jak również wzmacnianie współpracy podmiotów działających na rzecz rodziny;
- problemy alkoholizmu i przemocy domowej, które powodują m.in. konieczność zintensyfikowania prowadzonej w gminie działalności profilaktycznej, zwiększenia dostępności leczenia i wsparcia, w tym pomocy terapeutycznej, psychologicznej i prawnej, oraz wspierania ruchu samopomocowego, w tym działań mających na celu utworzenie w gminie grup wsparcia dla osób dotkniętych uzależnieniami i przemocą w rodzinie, w razie potrzeby zapewnienia ofiarom przemocy w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia oraz kierowania sprawców do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych;
- zaspokojenie w większym stopniu potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia, m.in. poprzez zwiększenie dostępu do usług medycznych, w tym specjalistycznych oraz kontynuowanie działalności prozdrowotnej;

- utrzymanie poziomu bezpieczeństwa publicznego, m.in. poprzez zwiększenie liczby patroli policyjnych w miejscach najbardziej zagrożonych przestępczością, szczególnie w godzinach wieczornych i nocnych oraz kontynuowanie przedsięwzięć profilaktycznych, edukacyjnych i informacyjnych poświęconych przestępczości;
- usprawnianie lokalnego systemu pomocy społecznej oraz rozwijanie aktywności obywatelskiej, m.in. poprzez stałe doskonalenie, a w razie potrzeby i możliwości poszerzenie służb społecznych oraz rozwijanie infrastruktury socjalnej, zwiększenie dostępu do informacji o możliwościach uzyskania i dostępnych formach świadczeń pomocowych, a także wspieranie i rozwijanie sektora pozarządowego działającego w gminie w obszarze polityki społecznej oraz podejmowanie współpracy z należącymi do niego organizacjami pozarządowymi.

Wyniki diagnozy, po ich nałożeniu na kompetencje samorządu gminnego, posłużyły do sformułowania misji oraz wyznaczenia celów strategicznych, operacyjnych i kierunków działań niezbędnych do podjęcia w latach 2017-2026. Wdrożenie zaplanowanych przedsięwzięć powinno przyczynić się do poprawy jakości życia mieszkańców gminy, zmniejszenia skali występujących problemów społecznych oraz zminimalizowania ich skutków społecznych. Inicjatywy te zostały ujęte w poniżej przedstawionych obszarach.

III. MISJA, CELE I KIERUNKI DZIAŁAŃ

Wizja Gminy to pożądaný obraz przyszłości danej jednostki. To opis oczekiwanego w przyszłości stanu gospodarki i sytuacji społecznej w roku 2026. Wizja stanowi pewien stan docelowy, do którego dążyć będzie cała wspólnota samorządowa, czyli władze lokalne oraz ich partnerzy, wykorzystując przy tym możliwości płynące z własnych mocnych stron i szans pojawiających się w otoczeniu.

Wizja rozwoju społecznego Gminy Grunwald:

Gmina Grunwald to Gmina ludzi odpowiedzialnych, posiadająca sprawny system wsparcia społecznego, wykorzystująca możliwości prawne i lokalny potencjał społeczny. Umożliwia to poprawę standardów życia mieszkańców i eliminuje negatywne zjawiska społeczne.

Misja to sposób urzeczywistnienia celów strategicznych i operacyjnych w zakresie pomocy społecznej umożliwiającą konsekwentną realizację kierunków działań zaplanowanych w dokumencie strategicznym.

Misja rozwoju społecznego Gminy Grunwald:

Gmina Grunwald dąży do poprawy jakości życia mieszkańców oraz do przeciwdziałania marginalizacji najsłabszych grup społecznych przy wykorzystaniu aktywności i współpracy organizacji, instytucji i całej społeczności lokalnej.

Celem strategii są działania długookresowe i długofalowe, polegające na inwestycji w kapitał ludzki, system edukacji i kultury, aktywność obywatelską, poprawę sytuacji materialnej, działania na rzecz poprawy zatrudnienia oraz budowania lokalnego rynku pracy. Kompleksowa pomoc osobom z problemami społecznymi powinna opierać się ponadto na profilaktyce, systematycznym monitorowaniu sytuacji społecznej i wczesnym reagowaniu na dostrzegane deficyty. Szczegółowa diagnoza i analiza sytuacji społecznej Gminy Grunwald połączona z badaniami ankietowymi, pozwoliła wyodrębnić cele strategiczne i operacyjne oraz kierunki działań. Zostały one przedstawione poniżej w formie kart strategicznych, w których uwzględniono także realizatorów poszczególnych działań oraz wskaźniki monitoringowe.

Cel strategiczny 1.		Wspieranie aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych oraz zapobieganie ubóstwu i marginalizacji rodzin	
Cel operacyjny 1.		Wspieranie osób bezrobotnych w zwiększeniu aktywności w poszukiwaniu i podjęciu pracy	
Działanie		Wskaźnik	Podmiot realizujący
1.	Podejmowanie współpracy w ramach opracowania i realizacji programów i projektów służących aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych, w tym współfinansowanych przez UE	1. Liczba zrealizowanych programów, projektów; 2. Liczba osób bezrobotnych, które zostały objęte pomocą w ramach programów, projektów;	UG, GOPS
2.	Praca socjalna z osobami bezrobotnymi w celu zmotywowania do większej aktywności w uzyskaniu zatrudnienia	1. Liczba osób bezrobotnych objętych pracą socjalną; 2. Liczba kontraktów socjalnych	GOPS
3.	Podejmowanie współpracy w zakresie upowszechniania informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego i pośrednictwa zawodowego oraz szkoleniach zawodowych	1. Liczba upowszechnionych informacji dotyczących ofert pracy, poradnictwa zawodowego, szkoleń	UG, GOPS

Cel operacyjny 2.		Ograniczanie negatywnych skutków bezrobocia i ubóstwa	
Działanie		Wskaźnik	Podmiot realizujący
1.	Przeciwdziałanie uzależnieniu się od świadczeń instytucji pomocy społecznej poprzez prowadzenie poradnictwa i pracy socjalnej z rodzinami dotkniętymi problemem bezrobocia	1. Liczba rodzin objętych pracą socjalną; 2. Liczba kontraktów socjalnych z osobami bezrobotnymi; 3. Liczba osób/rodzin usamodzielnionych;	GOPS
2.	Objęcie niezbędnym wsparciem finansowym osób/rodzin w trudnej sytuacji bytowej z powodu braku stałych źródeł utrzymania i umożliwienia im udziału we wszystkich dziedzinach życia	1. Liczba osób/rodzin objętych wsparciem w formie zasiłków; 2. Wysokość wydatków na pomoc społeczną z powodu bezrobocia i ubóstwa; 3. Liczba wypłaconych świadczeń rodzinnych i wychowawczych;	GOPS
3.	Podejmowanie działań na rzecz stabilizacji sytuacji mieszkaniowej rodzin	1. Liczba rodzin korzystających z dodatków mieszkaniowych; 2. Liczba rodzin, które otrzymały lokal z zasobów gminy; 3. Liczba mieszkań chronionych w gminie;	UG, GOPS
4.	Dożywianie dzieci w wieku szkolnym i przedszkolnym w ramach programu „Pomoc Państwa w zakresie dożywiania”	1. Liczba dzieci w szkołach i przedszkolach korzystających z posiłków finansowanych przez GOPS;	GOPS
Cel operacyjny 3.		Aktywizacja zawodowa bezrobotnych poprzez istniejące na terenie gminy jednostki i narzędzia ekonomii społecznej	
Działanie		Wskaźnik	Podmiot realizujący
1.	Organizacja prac interwencyjnych, staży, przygotowania zawodowego, robót publicznych, prac społecznie użytecznych.	1. Liczba osób podejmujących zatrudnienie w ramach prac interwencyjnych, staży, przygotowania zawodowego, robót publicznych, prac społecznie użytecznych;	UG, GOPS
2.	Podejmowanie współpracy z PUP i innymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi w zakresie organizowania szkoleń, warsztatów aktywizujących, kursów	1. Liczba szkoleń, warsztatów aktywizujących, kursów podnoszących kwalifikacje;	UG, GOPS, organizacje pozarządowe

	podnoszących kwalifikacje zawodowe osób bezrobotnych i nieaktywnych zawodowo.	2. Liczba osób objętych szkoleniami, warsztatami, kursami w zakresie aktywizacji zawodowej;	
3.	Wspieranie rozwoju narzędzi i podmiotów ekonomii społecznej	1. Liczba osób objętych wsparciem w zakresie zatrudnienia z wykorzystaniem narzędzi ekonomii społecznej; 2. Liczba spotkań informacyjnych z zakresu ekonomii społecznej;	UG, GOPS
Czas realizacji działań: działania ciągłe w latach 2017-2026			
Cel strategiczny 2.		Wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych i niezaradnych życiowo	
Cel operacyjny 1.		Wspieranie rodziny w jej prawidłowym funkcjonowaniu	
Działanie		Wskaźnik	Podmiot realizujący
1.	Wczesne diagnozowanie przez pracowników socjalnych i pedagogów problemów opiekuńczych w rodzinie	1. Liczba wniosków pracowników socjalnych o objęcie rodzin wsparciem asystenta rodziny; 2. Liczba zgłoszonych rodzin przez wychowawców i pedagogów;	GOPS, placówki oświatowe
2.	Zapobieganie dezintegracji rodzin i umieszczaniu dzieci w pieczy zastępczej poprzez zapewnienie wsparcia asystenta rodziny	1. Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny; 2. Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej;	GOPS, placówki oświatowe
3.	Opracowanie i realizacja Gminnego Programu Wspierania Rodziny	1. Liczba opracowanych programów wspierania rodziny;	UG, GOPS, placówki oświatowe, organizacje pozarządowe
4.	Zintegrowanie działań na rzecz rodziny i dziecka w gminie poprzez stałą współpracę placówek oświatowych i kulturalnych, jednostek pomocy społecznej i służby zdrowia, sądu rejonowego i kuratorów sądowych, policji, organizacji pozarządowych.	1. Liczba wspólnych przedsięwzięć różnych podmiotów działających na rzecz rodziny i dziecka;	UG, GOPS, placówki oświatowe, organizacje pozarządowe, placówki kulturalne, służba zdrowia

Cel operacyjny 2.		Pomoc rodzinom będącym w kryzysie, rozwijanie systemu wsparcia	
Działanie		Wskaźnik	Podmiot realizujący
1.	Promowanie w gminie prawidłowego modelu rodziny oraz edukowanie rodzin w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich poprzez organizację szkoleń, szkoty dla rodziców, spotkań ze specjalistami.	1. Liczba rodziców uczestniczących w szkoleniach, warsztatach dla rodziców, spotkaniach ze specjalistami; 2. Liczba zrealizowanych zajęć dla rodziców;	UG,GOPS, placówki oświatowe, organizacje pozarządowe, GKRPA
2.	Zintensyfikowanie pracy socjalnej z rodzinami, w szczególności dotkniętymi bezradnością opiekuńczo-wychowawczą.	1. Liczba rodzin objętych pracą socjalną;	GOPS
3.	Udzielanie przez GOPS pomocy rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej z systemu pomocy społecznej oraz świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych.	1. Liczba rodzin z dziećmi objętych wsparciem w formie zasiłków w ramach ustawy o pomocy społecznej; 2. Liczba świadczeń rodzinnych, wychowawczych, alimentacyjnych wypłacanych na rzecz dzieci; 3. Liczba dzieci korzystających z posiłków w szkołach finansowanych przez GOPS; 4. Liczba rodzin korzystająca z Karty Dużej Rodziny;	GOPS
4.	Zwiększenie dostępności poradnictwa specjalistycznego dla rodzin oraz osób samotnie wychowujących dzieci, w tym pomocy psychologiczno-pedagogicznej, terapeutycznej i prawnej.	1. Liczba osób/rodzin korzystająca z poradnictwa specjalistycznego;	GOPS, GKRPA, placówki oświatowe
Cel operacyjny 3.		Zapobieganie marginalizacji dzieci z rodzin dysfunkcyjnych	
Działanie		Wskaźnik	Podmiot realizujący
1.	Organizacja wypoczynku letniego i zimowego dla dzieci z rodzin ubogich i dysfunkcyjnych	1. Rodzaj wypoczynku 2. Liczba zorganizowanych turnusów; 3. Liczba dzieci korzystających z wypoczynku;	GOPS, GKRPA, GOK, placówki oświatowe, placówki kulturalne

2.	Współpraca ze świetlicami wiejskimi i szkołami w zakresie organizacji czasu wolnego i zajęć dodatkowych dla dzieci z rodzin ubogich i dysfunkcyjnych	1. Liczba dzieci korzystających z zajęć w GOK i świetlicach; 2. Liczba dzieci korzystających z zajęć pozalekcyjnych w szkołach;	UG, GOPS, GKRPA, GOK, placówki oświatowe, placówki kulturalne
3.	Wspieranie rodziców w godzeniu pracy zawodowej z funkcją opiekuńczo-wychowawczą przez rozszerzanie oferty przedszkolnej	1. Liczba placówek przedszkolnych; 2. Liczba dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym;	UG, placówki oświatowe
Czas realizacji działań: działania ciągłe w latach 2017-2026			
Cel strategiczny 3.		Zwiększenie dostępności opieki zdrowotnej i wsparcia w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie oraz utrzymanie bezpieczeństwa publicznego	
Cel operacyjny 1.		Zaspokajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia i bezpieczeństwa publicznego	
Działanie		Wskaźnik	Podmiot realizujący
1.	Promowanie zdrowia i prowadzenie profilaktyki zdrowotnej	1. Liczba przedsięwzięć w zakresie promocji zdrowia i profilaktyki zdrowotnej; 2. Liczba osób korzystających z programów profilaktycznych;	służba zdrowia
2.	Zabezpieczenie świadczeń z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej	1. Liczba osób objętych świadczeniami zdrowotnymi;	służba zdrowia
3.	Podejmowanie w gminie przedsięwzięć edukacyjno-informacyjnych poświęconych przestępczości i jej skutkom	1. Liczba przedsięwzięć edukacyjno-informacyjnych;	GOPS, Policja, GKRPA, placówki oświatowe
4.	Patrolowanie i wizytowanie miejsc publicznych w gminie, zwiększenie częstotliwości patroli w miejscach najbardziej zagrożonych przestępczością, szczególnie w godzinach wieczornych i nocnych	1. Liczba popełnianych i wykrytych przestępstw; 2. Liczba miejsc w gminie Grunwald wykazywana w Krajowej Mapie Bezpieczeństwa	Policja

Cel operacyjny 2.		Profilaktyka i rozwiązywanie problemów alkoholowych i narkomanii oraz przeciwdziałanie przemocy w rodzinie	
Działanie		Wskaźnik	Podmiot realizujący
1.	Podejmowanie działań i realizacja programów profilaktycznych szczególnie skierowanych do dzieci i młodzieży	1. Rodzaj programów profilaktycznych; 2. Liczba programów profilaktycznych; 3. Liczba dzieci objętych programami profilaktycznymi;	GOPS, GKRPA, Policja, placówki kulturalne, placówki oświatowe, organizacje pozarządowe
2.	Zintensyfikowanie w gminie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej i szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, narkomanii i przemocy w rodzinie	1. Liczba programów profilaktycznych; 2. Liczba spotkań profilaktycznych; 3. Liczba osób objętych programami/spotkaniami profilaktycznymi; 4. Liczba rozpowszechnionych materiałów profilaktycznych;	GOPS, GKRPA, Policja, placówki kulturalne, placówki oświatowe, organizacje pozarządowe
3.	Zapewnienie profesjonalnej pomocy osobom/rodzinom dotkniętym problemem uzależnień i przemocy w rodzinie	1. Rodzaj poradnictwa 2. Liczba rodzin korzystających z porad specjalistów;	UG, GOPS, GKRPA, Policja, placówki oświatowe
Czas realizacji działań: działania ciągłe w latach 2017-2026			
Cel strategiczny 4.		Wspieranie osób starszych, przewlekle chorych i niepełnosprawnych oraz ich rodzin w integracji oraz funkcjonowaniu w lokalnym środowisku	
Cel operacyjny 1.		Rozwijanie systemu wsparcia dla osób starszych, przewlekle chorych i niepełnosprawnych oraz ich rodzin	
Działanie		Wskaźnik	Podmiot realizujący
1.	Udzielanie osobom starszym i niepełnosprawnym wsparcia w postaci pracy socjalnej oraz pomocy finansowej i rzeczowej	1. Liczba osób starszych objętych pracą socjalną; 2. Liczba osób niepełnosprawnych objętych pracą socjalną; 3. Liczba zasiłków przyznanych dla osób starszych i niepełnosprawnych;	GOPS
2.	Zapewnienie usług opiekuńczych obejmujących pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb, opiekę higieniczną, zleconą przez lekarza pielęgnację	1. Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi; 2. Liczba opiekunek zatrudnionych przez GOPS;	GOPS, służba zdrowia

	oraz w miarę możliwości zapewnienie kontaktów z otoczeniem		
3.	Tworzenie warunków ograniczających zjawisko bezrobocia wśród osób niepełnosprawnych	1. Liczba projektów/ programów w zakresie aktywizacji zawodowej osób z niepełnosprawnościami;	UG, GOPS, organizacje pozarządowe
4.	Podnoszenie poziomu wiedzy społeczeństwa na temat niepełnosprawności oraz kształtowanie pozytywnych postaw wobec osób starszych oraz niepełnosprawnych	1. Liczba organizacji pozarządowych; 2. Liczba zadań zleconych organizacjom pozarządowym;	UG, GOPS, organizacje pozarządowe, placówki oświatowe
Cel operacyjny 2.		Aktywizacja osób starszych i niepełnosprawnych w życiu społecznym	
Działanie		Wskaźnik	Podmiot realizujący
1.	Rozwijanie oferty spędzania czasu wolnego kierowanej do osób starszych i niepełnosprawnych – zapewnienie im odpowiedniego dostępu do edukacji, kultury i rekreacji poprzez organizowanie imprez środowiskowych, wycieczek, zajęć, spotkań integracyjnych m.in. przy współpracy z organizacjami pozarządowymi	1. Rodzaj oferty; 2. Liczba wydarzeń z zakresu edukacji, kultury, sportu i rekreacji; 3. Liczba osób objętych ofertą spędzania wolnego czasu; 4. Liczba organizacji pozarządowych;	UG, GOPS, placówki kulturalne, organizacje pozarządowe
2.	Wspieranie przedsięwzięć aktywizujących i wykorzystujących potencjał seniorów i osób niepełnosprawnych oraz wzmacnianie więzi międzypokoleniowych	1. Liczba organizacji pozarządowych; 2. Liczba przedsięwzięć dedykowanych osobom niepełnosprawnym i starszym;	UG, GOPS, placówki kulturalne, organizacje pozarządowe
3.	Promowanie idei wolontariatu oraz pomocy sąsiedzkiej na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych	1. Liczba przedsięwzięć promujących wolontariat; 2. Liczba wolontariuszy, osób świadczących pomoc sąsiedzką; 3. Liczba osób objętych pomocą wolontariuszy i pomocą sąsiedzką;	UG, GOPS, placówki kulturalne, organizacje pozarządowe
Czas realizacji działań: działania ciągłe w latach 2017-2026			
Cel strategiczny 5.		Tworzenie warunków do rozwoju różnych form aktywności społecznej oraz wzmacnianie społeczeństwa obywatelskiego	
Cel operacyjny 1.		Wzrost aktywności społecznej	
Działanie		Wskaźnik	Podmiot realizujący

1.	Rozwijanie działalności istniejących miejsc spotkań oraz tworzenie nowych obszarów zapewniających ofertę spędzania wolnego czasu	<ul style="list-style-type: none"> 1. Liczba instytucji świadczących usługi z zakresu spędzania wolnego czasu; 2. Liczba wydarzeń kulturalnych, integracyjnych, sportowo-rekreacyjnych; 3. Liczba organizowanych warsztatów, kursów, zajęć; 	UG, placówki kulturalne, placówki oświatowe, GKRPA, organizacje pozarządowe
2.	Zwiększenie dostępu dzieci i młodzieży do alternatywnych form spędzania wolnego czasu, m.in. poprzez rozszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych przy wykorzystaniu zasobów oświatowych, kulturalnych i sportowo-rekreacyjnych gminy, rozwijanie infrastruktury umożliwiającej dzieciom i młodzieży spędzanie wolnego czasu, organizowanie wypoczynku	<ul style="list-style-type: none"> 1. Liczba alternatywnych form spędzania wolnego czasu dla dzieci i młodzieży; 2. Liczba osób korzystających z alternatywnych form spędzania wolnego czasu; 3. Liczba świetlic; 	UG, placówki kulturalne, GKRPA, placówki oświatowe, organizacje pozarządowe
3.	Rozwijanie sieci i oferty funkcjonujących w gminie placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży, w tym świetlic wiejskich	<ul style="list-style-type: none"> 1. Liczba szkół; 2. Liczba świetlic; 3. Liczba zajęć organizowanych przez szkoły, GOK i świetlice; 	UG, placówki kulturalne, GKRPA, placówki oświatowe, organizacje pozarządowe
Cel operacyjny 2.		Rozwijanie społeczeństwa obywatelskiego	
Działanie		Wskaźnik	Podmiot realizujący
1.	Zachęcanie mieszkańców gminy do udziału w rozwiązywaniu lokalnych problemów społecznych – samoorganizowania się, samopomocy oraz tworzenia organizacji działających na rzecz społeczności lokalnej	<ul style="list-style-type: none"> 1. Liczba organizacji pozarządowych; 2. Liczba grup wsparcia; 3. Liczba grup samopomocowych; 4. Liczba liderów lokalnych; 	UG, GOPS, GKRPA, władze samorządowe (radni, sołtysi), organizacje pozarządowe
2.	Wspieranie lokalnych inicjatyw społecznych	<ul style="list-style-type: none"> 1. Liczba zleconych zadań organizacjom pozarządowym; 2. Liczba wydarzeń w społeczeństwach lokalnych; 	UG, GOPS, GKRPA, władze samorządowe (radni, sołtysi), organizacje pozarządowe
3.	Wspieranie organizacyjne, prawne i lokalowe powstających i istniejących organizacji pozarządowych, promowanie ich działalności oraz udzielanie im pomocy	<ul style="list-style-type: none"> 1. Liczba organizacji pozarządowych; 2. Liczba zleconych zadań organizacjom pozarządowym; 	UG, GOPS, władze samorządowe (radni, sołtysi), organizacje

	w nawiązywaniu współpracy z innymi podmiotami oraz pozyskiwaniu środków z innych niż budżet samorządu źródeł finansowania	3. Liczba wspieranych organizacji pozarządowych;	pozarządowe
4.	Wyłonienie i wspieranie liderów lokalnych oraz rozwijanie wolontariatu	1. Liczba liderów lokalnych; 2. Liczba wolontariuszy;	UG, GOPS, GKRPA, władze samorządowe (radni, sołtysi), organizacje pozarządowe, placówki oświatowe, placówki kulturalne
Czas realizacji działań: działania ciągłe w latach 2017-2026			

PRZEWIDYWANE EFEKTY

- Możliwość nabycia nowych umiejętności zawodowych lub/i doświadczenia zawodowego.
- Możliwość podjęcia stałego zatrudnienia.
- Obniżenie stopy bezrobocia w Gminie.
- Zmniejszenie liczby osób długotrwale bezrobotnych.
- Poprawa sytuacji materialnej rodzin.
- Zmniejszenie liczby rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z GOPS.
- Zrównanie szans rozwoju dzieci i ich dostępu do różnych dóbr.
- Mniejsza liczba rodzin niewydolnych w sprawach opiekuńczo-wychowawczych.
- Ograniczenie liczby dzieci umieszczanych w pieczy zastępczej.
- Umożliwienie powrotu dzieci do rodzin biologicznych.
- Powstanie miejsc opieki dla dzieci do lat 3 (żłobek).
- Dostosowanie liczby miejsc opieki przedszkolnej do rzeczywistych potrzeb.
- Integracja osób starszych i niepełnosprawnych ze społeczeństwem.
- Wyrównywanie poziomu życia seniorów i osób niepełnosprawnych.
- Zwiększenie aktywności osób starszych i niepełnosprawnych.
- Zmiana postaw społecznych wobec osób z niepełnosprawnościami oraz osób starszych.

- Zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie.
- Zwiększenie dostępności terapii indywidualnej i grupowej w zakresie uzależnień.
- Zwiększenie wrażliwości społecznej na problemy współmieszkańców.
- Rozwinięcie współpracy z organizacjami pozarządowymi.
- Pozyskiwanie dodatkowych środków w ramach realizowanych projektów.
- Podnoszenie jakości i dostępności usług świadczonych przez kadre pomocy społecznej.
- Rozwijanie wielokierunkowego systemu rozwiązywania problemów społecznych.

ŹRÓDŁO I RAMY FINANSOWANIA STRATEGII

Jednym z warunków realizacji celów zwartych w każdej strategii jest jej finansowanie. Zakłada się, że ramy finansowe Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Grunwald obejmują lata 2017 -2026 i dzięki alokacji środków unijnych na lata 2014-2020 z możliwością wykorzystania ich w latach 2021 i 2022 będą realizowane w sposób ciągły. Przewiduje się, że realizacja proponowanych celów i działań będzie oparta na wykorzystaniu następujących źródeł finansowania:

- środki własne pochodzące z budżetu Gminy;
- środki przekazane Gminie z budżetu państwa (dotacje);
- środki funduszu krajowych (PFRON);
- projekty systemowe i konkursowe w ramach środków z Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej oraz Unii Europejskiej;
- środki pochodzące z funduszu pomocowych Unii Europejskiej.

IV. WDROŻENIE, MONITORING I EWALUACJA

Zgodnie z art. 110, pkt 4 ustawy o pomocy społecznej koordynatorem realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Grunwald na lata 2017-2026 będzie Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej Grunwald z siedzibą w Gierzwałdzie. Sformułowane w dokumencie kierunki działań będą wdrażane przez wyznaczonych realizatorów oraz partnerów, w zależności od posiadanych i pozyskanych środków finansowych.

Monitoring i ewaluacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Grunwald na lata 2017-2026 służy sprawdzeniu czy planowane działania zostały zrealizowane.

Monitoring jest bieżącą weryfikacją wdrażanych działań pod względem zgodności z celami, harmonogramem i innymi elementami Strategii. Umożliwia realizację zaplanowanych działań w określony sposób i w określonym czasie. Monitoring przeprowadzany na bieżąco jest stałym elementem zarządzania działaniem, dzięki czemu można rozwiązywać pojawiające się problemy w trakcie realizacji zadań wyznaczonych w Strategii. Zrealizowany w sposób poprawny umożliwia dostrzeżenie i wyeliminowanie nieprawidłowości oraz wprowadzenie odpowiednich korekt.

Postępy w realizacji strategii będą na bieżąco monitorowane przez powołany zespół monitorujący. Długookresowy charakter planowania strategicznego w zakresie problematyki społecznej wymaga stałego śledzenia zmian prawnych, gospodarczych, politycznych i społecznych i ich uwzględnienia w strategii. Monitorowanie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych stanowi podstawowy warunek jej należytego wdrożenia. Z uwagi na to corocznie będzie sporządzany raport monitorujący dotyczący realizacji celów oraz kierunków działań. Raport ten będzie sporządzany do końca czerwca za rok poprzedni i przekładany Wójtowi Gminy Grunwald a następnie Radzie Gminy Grunwald.

Ewaluacja ma na celu uzyskanie informacji, czy osiągnięto zakładane rezultaty oraz czy pozwoliły one i w jakim stopniu na realizację celów strategii.

Polskie Towarzystwo Ewaluacyjne wskazuje, iż ewaluacja rozumiana jest jako:

- ocena wartości projektu z zastosowaniem określonych kryteriów w celu jego usprawnienia, rozwoju lub lepszego rozumienia.
- zbieranie, analiza oraz interpretacja danych na temat znaczenia i wartości projektu przy zwróceniu uwagi na zagadnienia istotne dla zainteresowanych.
- ocena efektywności, skuteczności, oddziaływania, trwałości i zgodności projektu w kontekście założonych celów, porównywanie rezultatów projektu ze wstępnymi zamierzeniami.

Cele ewaluacji Strategii:

- doskonalenie działań podejmowanych w ramach strategii;
- informacja o efektach wdrażania strategii oraz uzyskanie odpowiedzi na pytania związane z jej realizacją;
- pogłębienie odpowiedzialności za wdrażanie strategii wśród wszystkich zainteresowanych jej funkcjonowaniem i efektami.

Główne kryteria ewaluacji: trafność, efektywność, skuteczność, oddziaływanie (wpływ), trwałość.

Każde kryterium może być mierzone w różny sposób, co oznacza, że może posiadać różne miary jego wartości (wskaźniki). Na potrzeby monitoringu i ewaluacji przyjęte zostaną wskaźniki zaplanowane w strategii.

Proces ewaluacji strategii realizowany jest etapowo:

Ewaluacja ex-ante	Ewaluacja (przed rozpoczęciem) przeprowadzona została w trakcie planowania strategii, w fazie przygotowania przeprowadzono ankiety ewaluacyjne oraz dokonano analizy SWOT (uwzględnienie silnych i słabych stron, szans i zagrożeń w tworzonym dokumencie strategicznym).
Ewaluacja mid-term	Ewaluacja (w połowie) przeprowadzona w połowie wdrażania strategii z uwzględnieniem corocznych raportów monitorujących. Ma ona za zadanie podniesienie jakości oraz trafności programu, zdiagnozowanie czynników, które mają wpływ na proces wdrażania i skuteczność osiągania założonych celów, potwierdzenie trafności określenia celów w stosunku do aktualnie istniejących potrzeb. W wyniku działań ewaluacyjnych w połowie realizacji strategii, t.j w roku 2021 zostanie przeprowadzona analiza przyjętych działań w zakresie czasu ich realizacji, źródeł finansowania, występowania problemów oraz zagrożeń dalszej realizacji. Ewaluacja mid-term pozwoli na aktualizację diagnozy i weryfikację założeń strategii.
Ewaluacja ex-post	Ewaluacja ex-post jest ewaluacją podsumowującą, dokonywana po zakończeniu realizacji programu. Głównym celem tej ewaluacji jest ocena skuteczności i efektywności strategii oraz jej trafności i użyteczności. Istotną rolę odgrywa odniesienie się do założonych w strategii celów oraz ocena na ile udało się je osiągnąć. Ewaluacja będzie obejmować także pozytywne i negatywne czynniki wpływające na wdrażanie strategii, jej efekty i trwałość. Ewaluacja zostanie przeprowadzona na zakończenie realizacji strategii pod koniec 2026 roku. Ewaluacja dostarczy także informacji na potrzeby planowania strategii w kolejnych latach.
Ewaluacja on-going	Ewaluacja on-going, (ewaluacja bieżąca) ma charakter uzupełniający dla powyższych rodzajów ewaluacji i będzie realizowana będzie przez cały okres wdrażania strategii. Zebrane w jej toku informacje przyczynią się do identyfikacji oraz zapobiegania występującym problemom.

ZAKOŃCZENIE

Problemy społeczne nie są cechą pojedynczych osób ale całych środowisk, rodzin, grup społecznych i takie postrzeganie zjawisk, pozwala na strategiczne rozwiązania społeczne na poziomie lokalnym. Systemowe podejście daje szanse na rozwiązania strukturalne i skuteczne wyłączenie osób z systemu pomocy społecznej w wyniku ich reintegracji zawodowej. Działania w ramach Strategii, pozwolą nie tylko na usuwanie przyczyn tkwiących często w sferze psychicznej i społecznej czy rozszerzenie form pomocy instytucjonalnej, ale na skuteczne rozwiązanie problemów poszczególnych grup docelowych. Opracowanie strategii umożliwiło przedstawienie bilansu korzystnych i niekorzystnych cech społecznych, a na ich podstawie identyfikacja barier i przeszkód oraz opracowanie dokumentu, dzięki któremu możliwe będzie sprawne i racjonalne organizowanie działań, zmierzających do rozwiązania problemów społecznych, między innymi przez wprowadzanie programów służących realizacji zadań pomocy społecznej.

SPIS TABEL I WYKRESÓW

Tabele:

Tabela 1. Ludność gminy Grunwald w latach 2014-2016.....	12
Tabela 2. Współczynnik feminizacji w latach 2014-2016 dla gminy Grunwald z tłem porównawczym do regionu (powiat ostródzki, województwo warmińsko-mazurskie) i kraju.....	13
Tabela 3. Przyrost naturalny w gminie Grunwald w latach 2014-2016.....	14
Tabela 4. Saldo migracji w gminie Grunwald w latach 2014-2016	15
Tabela 5. Ludność gminy Grunwald w podziale na grupy wiekowe w latach 2014-2016	17
Tabela 6. Zasoby mieszkaniowe gminy Grunwald w latach 2014-2016.....	17
Tabela 7. Dodatki mieszkaniowe w gminie Grunwald w latach 2014-2016.....	19
Tabela 8. Dodatki energetyczne w gminie Grunwald w latach 2014-2016.....	19
Tabela 9. Liczba podmiotów w podziale na sekcje dla gminy Grunwald	20
Tabela 10. Liczba rodzin korzystających z pomocy GOPS Grunwald z powodu bezrobocia w latach 2014-2016	25
Tabela 11. Placówki oświatowe w gminie Grunwald	26
Tabela 12. Dynamika zmian liczby oddziałów, liczby uczniów i liczby absolwentów szkół podstawowych w gminie Grunwald w latach 2014-2016	27
Tabela 13. Dynamika zmian liczby oddziałów, liczby uczniów i liczby absolwentów gimnazjum w gminie Grunwald w latach 2014-2016.....	27
Tabela 14. Dzieci objęte wychowaniem przedszkolnym na terenie gminy Grunwald w latach 2014-2016.....	28
Tabela 15. Problemy społeczne w obszarze edukacji.....	29
Tabela 16. Imprezy organizowane przez instytucje kultury na terenie gminy Grunwald w latach 2014-2016	31
Tabela 17. Biblioteki i czytelnictwo na terenie gminy Grunwald w latach 2014-2016	32
Tabela 18. Kluby sportowe na terenie gminy Grunwald	32
Tabela 19. Organizacje pozarządowe w gminie Grunwald.....	34
Tabela 20. Liczba organizacji pozarządowych, które uzyskały wsparcie w ramach otwartych konkursów ofert w latach 2014-2016	39
Tabela 21. Wysokość przyznanych środków finansowych na realizację zadań publicznych w ramach otwartych konkursów ofert przez organizacje pozarządowe w latach 2014-2016.....	39
Tabela 22. Problemy społeczne w obszarze sportu i kultury	41
Tabela 23. Liczba osób przebywających w DPS oraz odpłatność gminy Grunwald za ich pobyt w latach 2014-2016	43

Tabela 24. Liczba osób korzystających z pomocy GOPS Grunwald w formie zasiłku stałego w latach 2014-2016.	47
Tabela 25. Liczba rodzin korzystających z pomocy GOPS Grunwald z powodu niepełnosprawności w latach 2014-2016.	48
Tabela 26. Liczba wypłaconych zasiłków pielęgnacyjny w gminie Grunwald w latach 2014-2016.....	48
Tabela 27. Liczba przyznanych świadczeń opiekuńczych w gminie Grunwald w latach 2014-2016.	48
Tabela 28. Liczba rodzin korzystających z pomocy GOPS w związku z długotrwałą lub ciężką chorobą w latach 2014-2016.....	50
Tabela 29. Liczba rodzin korzystających z pomocy GOPS ze względu na bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w latach 2014-2016	51
Tabela 30. Wspieranie rodziny w gminie Grunwald w latach 2014-2016.....	52
Tabela 31. Liczba rodzin korzystających z pomocy GOPS Grunwald z powodu alkoholizmu w latach 2014-2016	54
Tabela 32. Liczba wypełnionych „Niebieskich Karta – A” przez uprawnione podmioty w latach 2014-2016.....	58
Tabela 33. Stosowanie procedury „Niebieskie Karty” przez uprawnione podmioty w latach 2014-2016	59
Tabela 34. Osoby dotknięte przemocą w rodzinie w gminie Grunwald w latach 2014-2016.....	60
Tabela 35. Liczba rodzin korzystających z pomocy GOPS w związku z przemocą w rodzinie w latach 2014-2016	60
Tabela 36. Zagrożenia na terenie gminy Grunwald w latach 2014-2016.....	62
Tabela 37. Powody przyznawania pomocy w gminie Grunwald w latach 2014-2016	67
Tabela 38. Analiza SWOT dla gminy Grunwald	77

Wykresy:

<i>Wykres 1. Liczba ludności gminy Grunwald wg płci w latach 2014-2016</i>	<i>13</i>
<i>Wykres 2. Udział procentowy podmiotów gospodarki dla gminy Grunwald w podziale na sekcje</i>	<i>21</i>
<i>Wykres 3. Zatrudnienie mieszkańców gminy Grunwald w podziale na płeć w latach 2014-2016.....</i>	<i>22</i>
<i>Wykres 4. Stopa bezrobocia w gminie Grunwald, Województwie Warmińsko-Mazurskim i w kraju w latach 2014-2016.....</i>	<i>23</i>
<i>Wykres 5. Liczba osób bezrobotnych według płci oraz długotrwale bezrobotnych w gminie Grunwald w latach 2014-2016.....</i>	<i>23</i>
<i>Wykres 6. Bezrobotni zarejestrowani według grup wiekowych w gminie Grunwald w latach 2014-2016.....</i>	<i>24</i>
<i>Wykres 7. Czy dostrzega Pani/Pan w Gminie problem bezrobocia?</i>	<i>25</i>

Wykres 8. Stopień zadowolenia badanych mieszkańców gminy grunwald z obszaru i poziomu edukacji	28
Wykres 9. Liczba organizacji pozarządowych z terenu gminy Grunwald w latach 2014-2016.....	34
Wykres 10. Stopień zadowolenia badanych mieszkańców gminy Grunwald z obszaru kultury, rekreacji i sportu.....	40
Wykres 11. Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi w gminie Grunwald w latach 2014-2016...	42
Wykres 12. Jakie problemy społeczne osób starszych uważa Pani/Pan za najważniejsze na terenie gminy Grunwald?	44
Wykres 13. W jakim stopniu jest Pani/Pan zadowolona/y z poziomu opieki zdrowotnej?.....	45
Wykres 14. Najważniejsze problemy w obszarze opieki zdrowotnej na terenie gminy Grunwald.....	46
Wykres 15. Czy dostrzega Pani/Pan w Gminie problem niepełnosprawności?.....	47
Wykres 16. Najważniejsze problemy osób niepełnosprawnych w gminie Grunwald.....	49
Wykres 17. Koszty ponoszone przez gminę Grunwald za pobyt dzieci w pieczy zastępczej w latach 2014-2016	52
Wykres 18. Czy dostrzega Pani/Pan w Gminie problemy opiekuńczo-wychowawcze oraz bezradność w prowadzeniu gospodarstwa domowego?	53
Wykres 19. Występowanie problemu alkoholizmu w gminie Grunwald.....	55
Wykres 20. Występowanie problemu narkomanii, w tym dopalaczy w gminie Grunwald.....	56
Wykres 21. Występowanie problemu przemocy w rodzinie w gminie Grunwald	61
Wykres 22. Stopień zadowolenia mieszkańców gminy Grunwald z bezpieczeństwa publicznego.....	64
Wykres 23. Stopień zadowolenia badanych mieszkańców gminy Grunwald z poziomu pomocy społecznej.....	66
Wykres 24. Osoby i rodziny w gminie Grunwald, którym w latach 2014-2016 przyznano świadczenie	66

ANEKS

Kwestionariusz ankiety do mieszkańców Gminy Grunwald

Szanowni Państwo

Gmina Grunwald przystąpiła do opracowania **Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych**. Strategia precyzuje i zweryfikuje najważniejsze problemy społeczne w naszej Gminie, a także określi sposoby ich rozwiązywania. Aby trafnie określić cele i zadania do realizacji potrzebna jest współpraca całej społeczności Gminy. Prosimy o poważne potraktowanie ankiety i przemyślane odpowiedzi na zawarte w niej pytania.

Ankieta jest anonimowa. Wszystkie informacje będą analizowane wyłącznie statystycznie.

Wypełnione ankiety prosimy składać w Sekretariacie Urzędu Gminy lub w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Gierzwałdzie w terminie do dnia 27.10.2017 roku.

1. Czy zadowolona/y jest Pani/Pan z warunków życia w Gminie?

W jakim stopniu jest Pani/Pan zadowolony z następujących warunków życia w Gminie Proszę zaznaczyć przy każdym stwierdzeniu poniżej jedną z możliwych odpowiedzi od 1 do 5		Bardzo niezadowolony/a	Niezadowolony/a	Średnio zadowolony/a	Zadowolony/a	Bardzo zadowolony/a
1	Organizacja czasu wolnego (koła zainteresowań, kluby sportowe)	1	2	3	4	5
2	Dostęp do Internetu	1	2	3	4	5
3	Dostęp do informacji na temat wydarzeń w Gminie	1	2	3	4	5
4	Dostęp do kultury i rozrywki: biblioteka, koncerty itp.	1	2	3	4	5
5	Organizacja imprez cyklicznych w Gminie	1	2	3	4	5
6	Dostępność doradztwa psychologicznego, terapeutycznego, prawnego	1	2	3	4	5
7	Poziom opieki społecznej	1	2	3	4	5
8	Poziom opieki zdrowotnej	1	2	3	4	5
9	Bezpieczeństwo mieszkańców	1	2	3	4	5
10	Warunki mieszkaniowe	1	2	3	4	5
11	Stan dróg	1	2	3	4	5
12	Miejsca rekreacji (np. parki, skwery, place zabaw, ścieżki rowerowe, boiska sportowe)	1	2	3	4	5
13	Edukacja przedszkolna	1	2	3	4	5
14	Szkolnictwo podstawowe	1	2	3	4	5
15	Dostępność przedszkoli	1	2	3	4	5
16	Żywość lokalnej tradycji i historii w codziennym życiu	1	2	3	4	5
17	Siła więzi międzyludzkich integrujących mieszkańców	1	2	3	4	5

18	Dostępność handlu i usług	1	2	3	4	5
19	Poziom udziału mieszkańców w życiu publicznym Gminy	1	2	3	4	5

2. Czy dostrzega Pani/Pan w Gminie niżej wymienione problemy społeczne?

Problem	Tak	Nie	Nie wiem
Ubóstwo			
Bezrobocie			
Niepełnosprawność			
Długotrwała lub ciężka choroba			
Alkoholizm			
Narkomania w tym dopalacze			
Problemy opiekuńczo-wychowawcze			
Przemoc w rodzinie			
Problemy w obszarze edukacji			
Problemy w obszarze opieki zdrowotnej			
Problemy w obszarze kultury			
Niedostateczna pomoc osobom starszym			
Bezradność w prowadzeniu gospodarstwa domowego			
Zaniedbanie rozwoju dziecka i młodzieży			
Brak poczucia bezpieczeństwa			
Długotrwałe korzystanie z różnych form pomocy społecznej			
Brak alternatywnych form spędzania czasu wolnego			
Inne (jakie?)			

3. Jakie są według Pani/Pana najważniejsze problemy społeczne naszej Gminy

Prosimy uszeregować od 1 do 3 najważniejsze problemy (gdzie 1 jest najważniejszym problemem), wykorzystując listę przedstawioną w pytaniu nr 2

Problem 1

Problem 2

Problem 3

**4. Kto w naszej Gminie według Pani/Pana potrzebuje szczególnego wsparcia?
(proszę zaznaczyć maksymalnie trzy odpowiedzi)**

- Dzieci i młodzież
- Rodziny niepełne
- Rodziny wielodzietne
- Osoby i rodziny w trudnej sytuacji materialnej
- Ofiary przemocy domowej
- Bezrobotni
- Osoby uzależnione (alkohol, narkotyki, hazard inne)
- Osoby niepełnosprawne
- Osoby starsze
- Inne (jakie?)

5. Jakie problemy społeczne dzieci i młodzieży uważa Pani/Pan za najważniejsze na terenie naszej Gminy? (proszę zaznaczyć maksymalnie trzy odpowiedzi)

- Brak pozytywnych wzorców i autorytetów
- Przemoc
- Alkohol i papierosy
- Narkotyki
- Chuligaństwo
- Demoralizacja
- Przestępczość
- Zaniedbania wychowawcze
- Zaniedbania socjalne (niedożywienie, higiena)
- Przyjmowanie negatywnych wzorców zachowań od innych (rodzice, grupa rówieśnicza)
- Migracja rodziców (eurosieroctwo)
- Brak zorganizowanych form spędzania wolnego czasu
- Bezproduktywne spędzanie czasu wolnego
- Inne (jakie?)

6. Jakie problemy społeczne rodzin uważa Pani/Pan za najważniejsze na terenie naszej Gminy? (proszę zaznaczyć maksymalnie trzy odpowiedzi)

- Nieporadność życiowa
- Ubóstwo
- Bezrobocie
- Alkoholizm
- Bezradność opiekuńczo-wychowawcza
- Niski poziom wzajemnej pomocy pomiędzy rodzinami
- Zanikanie tradycyjnych form spotkań rodzinnych
- Inne (jakie?)

7. Jakie problemy społeczne osób starszych uważa Pani/Pan za najważniejsze na terenie naszej Gminy? (proszę zaznaczyć maksymalnie trzy odpowiedzi)

- Izolacja społeczna (samotność)
- Izolacja rodzinna (odrzućenie)
- Niepełnosprawność
- Bezradność i niezdolność do samoobsługi
- Choroby
- Ubóstwo
- Niedostosowanie społeczne
- Utrudniony dostęp do usług opiekuńczych
- Brak zorganizowanych form wspólnego spędzania czasu
- Inne (jakie?)

8. Jakie problemy społeczne osób niepełnosprawnych uważa Pani/Pan za najważniejsze na terenie naszej Gminy? (proszę zaznaczyć maksymalnie trzy odpowiedzi)

- Izolacja
- Brak akceptacji w środowisku lokalnym
- Bariery architektoniczne
- Utrudniony dostęp do placówek
- Utrudniony dostęp do usług opiekuńczych
- Utrudniona możliwość korzystania ze środków transportu
- Brak miejsc pracy dla osób z orzeczoną niepełnosprawnością
- Problemy psychologiczne
- Niedostateczna ilość środków finansowych na leczenie i rehabilitację
- Inne (jakie?)

9. Jakie problemy społeczne w obszarze opieki zdrowotnej uważa Pani/Pan za najważniejsze na terenie naszej Gminy? (proszę zaznaczyć maksymalnie trzy odpowiedzi)

- Długi okres oczekiwania na usługi medyczne
- Brak lekarzy specjalistów
- Ograniczona liczba wizyt domowych lekarzy u osób przewlekle chorych i niepełnosprawnych
- Niski stopień świadomości społecznej o zdrowiu
- Trudności w wydawaniu skierowań do lekarzy specjalistów
- Inne (jakie?)

10. Jakie problemy społeczne w obszarze edukacji uważa Pani/Pan za najważniejsze na terenie naszej Gminy? (proszę zaznaczyć maksymalnie trzy odpowiedzi)

- Brak żłobków
- Mała liczba placówek wychowania przedszkolnego
- Niedostateczne wykorzystanie bazy szkolnej w czasie wolnym od nauki
- Niewystarczająca ilość zajęć pozalekcyjnych
- Brak placówek socjoterapeutycznych, świetlic opiekuńczo-wychowawczych i innych podmiotów realizujących zadania z organizacji czasu wolnego
- Niewystarczająca infrastruktura dla dzieci niepełnosprawnych
- Niedostateczne wsparcie psychologiczno-pedagogiczne
- Utrudniony dojazd do placówek szkolnych
- Inne (jakie?)

11. Jakie problemy społeczne w obszarze sportu i kultury uważa Pani/Pan za najważniejsze na terenie naszej Gminy? (proszę zaznaczyć maksymalnie trzy odpowiedzi)

- Niewystarczająca liczba organizacji pozarządowych inspirujących działalność kulturalną i sportową
- Niewystarczająca liczba placówek kulturalnych
- Niedostatecznie wykorzystany potencjał historii i kultury regionu
- Niewykorzystany potencjał uzdolnionej i utalentowanej młodzieży
- Zbyt mało imprez i wydarzeń środowiskowych
- Nieatrakcyjna oferta imprez kulturalnych
- Inne (jakie?)

12. Na co w Pani/Pana opinii samorząd lokalny winien położyć największy nacisk w celu rozwiązania najważniejszych problemów społecznych, z którymi borykają się mieszkańcy Gminy? (proszę zaznaczyć maksymalnie trzy odpowiedzi)

1	Poprawę dostępności do opieki medycznej w tym do lekarzy specjalistów	
2	Poprawę gospodarowania środkami publicznymi	
3	Rozwój kultury, rozrywki, sportu i rekreacji	
4	Zwiększenie pomocy bezpośredniej osobom najuboższym (finansowej lub rzeczowej)	
5	Poprawę bezpieczeństwa i ładu publicznego poprzez zintensyfikowanie działań Policji	
6	Ograniczenie bezrobocia, poprawę rynku pracy	
7	Wsparcie pracodawców oraz przedsiębiorczości (doradztwo, szkolenia)	
8	Poprawę jakości życia osobom niepełnosprawnym – zniesienie barier architektonicznych	

9	Zwiększenie liczby mieszkań socjalnych/komunalnych	
10	Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie	
11	Likwidację patologii społecznych (narkomania, alkoholizm)	
12	Inwestycje w infrastrukturę (drogową, wodociągową, kanalizacyjną, inną)	
13	Aktywizację społeczną ludzi starszych	
14	Zwiększenie dostępności specjalistycznego poradnictwa (psychologicznego, prawnego)	
15	Rozbudowę bazy turystycznej na terenie Gminy i promocję regionu	
16	Prowadzenie polityki proinwestycyjnej, mającej na celu przyciągnięcie inwestorów zewnętrznych (krajowych i zagranicznych) oraz pomoc w procesie rejestracji firmy	
17	Wsparcie inicjatyw obywatelskich (fundacji czy stowarzyszeń prowadzących działalność niezarobkową)	
18	Inne, jakie?	

Jeśli według Pani/Pana pominęliśmy w ankiecie jakiś ważny problem, to proszę go opisać w tym miejscu:

.....
.....

DZIĘKUJEMY!

METRYCZKA

1. Płeć:

kobieta

mężczyzna

2. Wiek:

15 – 20 lat

41 – 50 lat

21 – 30 lat

51 – 60 lat

31 – 40 lat

61 lat i powyżej

3. Wykształcenie:

podstawowe

średnie

gimnazjalne

wyższe (licencjat, magister)

zawodowe

4. Miejsce zatrudnienia:

instytucja publiczna (rządowa lub samorządowa)

przedsiębiorstwo prywatne (jako pracownik)

własna działalność gospodarcza

rolnik

emeryt/rencista

uczeń/student

osoba bezrobotna

inne (jakie?)

